

Nationella patent på engelska?

Betänkande av Patentspråksutredningen

Stockholm 2012

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2012:19

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2012

ISBN 978-91-38-23708-3
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Annie Lööf

Genom beslut den 30 juni 2011 uppdrog regeringen åt en särskild utredare att utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och sedermera bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska. Utredaren skulle särskilt bedöma om fördelarna överväger nackdelarna med en sådan möjlighet utifrån näringspolitiska, språkpolitiska och offentlig-rättsliga aspekter. I den mån en sådan möjlighet förordas skulle utredaren också föreslå författningsförslag till erforderliga ändringar i patentlagstiftningen och eventuell annan lagstiftning. Till särskild utredare förordnades hovrättslagmannen Cecilia Renfors.

I arbetet har beredningsjuristen Louise Merz tjänstgjort som sekreterare.

Utredningen, som antagit namnet Patentspråksutredningen, får härmed överlämna betänkandet Nationella patent på engelska?

Uppdraget är med detta slutfört.

Stockholm i mars 2012.

Cecilia Renfors

Louise Merz

Innehåll

Sammanfattning	11
Summary	17
Förkortningar	23
Författningsförslag	25
1 Utredningsuppdraget och dess genomförande	39
1.1 Utredningsuppdraget.....	39
1.2 Arbetets genomförande.....	39
1.3 Läsanvisningar	40
2 Patentsystemet – en introduktion	43
2.1 Vad är ett patent.....	43
2.2 Patenträttens syfte	44
2.3 Förutsättningar för patent.....	44
2.4 Patenträtten i internationellt perspektiv	45
2.4.1 Samarbetskonventionen	46
2.4.2 Europeiska patentkonventionen.....	47
2.5 Olika vägar till ett patent.....	47
2.6 Rättsverkningar av ett patent	48
2.7 Kostnader för patent.....	48
2.8 Patent- och registreringsverket.....	49

2.9	Statistik	50
3	Handläggningen av patentansökningar	53
3.1	Nationell svensk patentansökan.....	53
3.1.1	Ansökningsförfarandet.....	53
3.1.2	Närmare om ansökningens innehåll	54
3.1.3	PRV:s handläggning.....	56
3.1.4	Språket i ansökningsförfarandet	58
3.1.5	Avskrivna ärenden.....	60
3.2	Internationell patentansökan.....	60
3.2.1	Internationell granskning	61
3.2.2	Nationell fullföljd	62
3.3	Ansökningars allmänna tillgänglighet.....	62
3.3.1	Nationella ansökningar.....	62
3.3.2	Internationella ansökningar.....	63
3.4	Det provisoriska skyddet.....	63
3.4.1	Nationella ansökningar.....	64
3.4.2	Internationella ansökningar.....	64
4	Patent i Europa	67
4.1	Europeiskt patent	67
4.1.1	Handläggningen vid EPO.....	67
4.1.2	Nationell validering.....	68
4.1.3	Londonöverenskommelsen	69
4.1.4	Särskilda bestämmelser för europeiska patent i patentlagen	71
4.1.5	Det provisoriska skyddet för europeiska patentansökningar.....	72
4.2	Enhetligt patentskydd.....	73
4.2.1	Erhållande av ett patentskydd med enhetlig verkan.....	74
4.2.2	Översättningsarrangemanget för det enhetliga patentskyddet	75
5	Förfaranden efter beviljandet	77
5.1	Administrativa förfaranden	77

5.1.1	Invändning	77
5.1.2	Patentbegränsning	79
5.1.3	Överklagande av patentbeslut.....	79
5.2	Förfaranden i allmän domstol.....	80
5.2.1	Särskilt om europeiska patent.....	81
5.2.2	Närmare om språket i patentskriften och det subjektiva rekvisitet.....	82
5.3	Språket i domstolar.....	84
6	Offentlighet i patentärenden.....	85
6.1	Offentlighetsprincipen	85
6.2	Sekretess	86
6.3	Offentlighet i ärende om ansökan om patent	86
6.3.1	Offentliggörande enligt 22 § PL.....	87
6.3.2	Offentliggörande av internationella ansökningar.....	87
6.3.3	Rättsverkningar knutna till offentliggörandet.....	88
6.3.4	Särskilt om det provisoriska skyddet för internationella respektive europeiska patentansökningar	89
6.3.5	Övriga bestämmelser om rätt att ta del av handlingar i ett ansökningsärende	90
6.4	Offentlighet i efterföljande förfaranden.....	91
7	Språkpolitiken och språklagen	93
7.1	Den svenska språkpolitiken.....	93
7.2	Språklagen.....	95
7.2.1	Språklagens innehåll	96
7.3	Språket och offentlighetsprincipen.....	99
7.4	Överväganden i samband med Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen	100
8	Synpunkter som lämnats vid samrådsmöten.....	103
8.1	Näringspolitiska aspekter.....	103

8.2	Språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter	108
8.3	Närmare om en eventuell utformning	112
9	Andra länder	117
9.1	Finland	117
9.2	Danmark	120
9.3	Island	121
9.4	Nederländerna	122
9.5	Norge och de baltiska staterna	123
10	Överväganden och förslag	125
10.1	Uppdragets omfattning.....	125
10.2	Överväganden.....	125
10.2.1	Näringspolitiska aspekter	126
10.2.2	Påverkan på svensk terminologi.....	129
10.2.3	Offentlighetsaspekter	132
10.2.4	Rättssäkerhet för tredje man	134
10.2.5	Min bedömning.....	134
10.3	Den närmare regleringen	136
10.3.1	Vad ska översättas till svenska?.....	136
10.3.2	Vilken rättslig verkan ska den svenska översättningen ha?	138
10.3.3	När ska en svensk översättning ges in?	140
10.3.4	Vad ska patentskriften innehålla?	141
10.3.5	Det provisoriska skyddet.....	142
10.3.6	Närmare om sanktioner vid patentintrång	144
10.3.7	PRV:s handläggnings- och beslutsspråk.....	146
10.3.8	Översättning vid tvist i allmän domstol	147
10.3.9	Översättning vid invändningsförfarande	148
10.3.10	Internationella patentansökningar	149
10.3.11	Omvandlade europeiska patentansökningar	150
10.3.12	Tilläggskydd.....	150
10.3.13	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	151

11 Ekonomiska och andra konsekvenser	153
11.1 Bakgrund	153
11.2 Problemet	155
11.3 Mitt förslag till lösning	156
11.3.1 Förslag	156
11.3.2 Den närmare utformningen av förslaget	157
11.4 Alternativa lösningar	159
11.4.1 Ingen ändring	159
11.4.2 Alternativa lösningar av krav på översättning och tidpunkt för inlämning	160
11.5 Berörda aktörer	161
11.5.1 Användare av det nationella ansökningsförfarandet	161
11.5.2 Konkurrenter och påstådda intrångsgörare	162
11.5.3 PRV	162
11.5.4 Samhället i övrigt	162
11.6 Konsekvenser för PRV	163
11.7 Konsekvenser för företag och enskilda	163
11.7.1 Kostnadsbesparingar för användarna i ansökningskedet	164
11.7.2 Särskilt om konsekvenserna för mindre företag och enskilda användare	165
11.7.3 Kostnader för att erhålla provisoriskt skydd	165
11.7.4 Möjliga kostnader för patenthavaren i ett efterföljande skede	166
11.7.5 Konsekvenser för andra än patenthavaren	166
11.8 Övriga konsekvenser	167
11.9 Förslagets förhållande till EU-rättslig reglering	168
11.10 Ikraftträdande	168

12	Författningskommentar	169
	Bilagor	179
	<i>Bilaga 1</i> Kommittédirektiv 2011:56.....	179

Sammanfattning

Mitt uppdrag

Mitt uppdrag har varit att utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska.

I uppdraget har ingått att särskilt bedöma om fördelarna med en sådan möjlighet överväger nackdelarna utifrån näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter. I enlighet med uppdraget har jag samrått med berörda myndigheter och organisationer. Jag har vidare studerat hur frågan behandlats i andra länder som är anslutna till den s.k. Londonöverenskommelsen, och då särskilt andra anslutna nordiska länder. Slutligen har i uppdraget även ingått att lämna författningsförslag till ändringar i patentlagstiftningen och i eventuell annan lagstiftning i den mån jag finner att möjligheten bör införas.

Mitt förslag

Mitt förslag är att nationella patentansökningar ska kunna behandlas helt på engelska och också kunna beviljas i engelsk språkdräkt. Detsamma föreslås för internationella patentansökningar som fullföljts i Sverige. Den del av patentet som definierar skyddsomfånget, dvs. patentkraven, ska dock alltså översättas till svenska. Såväl den engelska uppsättningen av patentkraven som dess svenska översättning ska ingå i patentskriften. Det är den engelska versionen av patentkraven som har rättslig verkan. Den svenska översättningen av kraven har alltså enbart en informativ funktion.

Om en ansökning gjorts på engelska ska den svenska översättningen av patentkraven lämnas in till Patent- och registrerings-

verket (PRV) senast när verket bedömt att ansökningen kan beviljas, dvs. strax före meddelandet av patentet. Detta innebär att den publicering av ansökningen som sker 18 månader efter att ansökan lämnats in kommer att göras helt på engelska. En sökande kan dock välja att ge in en översättning av patentkraven under ansökningstiden för att erhålla det s.k. provisoriska skadeståndsrättsliga skyddet.

Om en ansökan ges in på engelska ges PRV rätt att skriva förelägganden och beslut på engelska. Sedan patentet beviljats ska handläggningen i tvåpartsförfaranden dock ske på svenska. PRV ges en fakultativ möjlighet att i invändningsärenden förelägga patenthavaren att ge in en fullständig översättning till svenska av patentskriften.

Den befintliga bestämmelsen om möjlighet för domstol att vid tvist förelägga patenthavaren att ge in en fullständig översättning till svenska av en europeisk patentskrift utvidgas till att omfatta även nationella patent. Någon särreglering i fråga om sanktioner vid patentintrång föreslås inte. Om översättningen till svenska av patentkraven är felaktig eller missvisande kan detta emellertid få betydelse vid bedömningen om intrångsgöraren varit i god tro.

Förslaget innebär vidare att en översättning till svenska inte behövs vid omvandling av en europeisk patentansökan som har skrivits på engelska. Slutligen föreslås även att ansökningar om tillägsskydd ska kunna lämnas in på engelska.

Bakgrund

Patent är en nationell rättighet. Ensamrätten till ett patent gäller alltså endast i det land för vilket patentet beviljats. Innehavaren av patentet har dock ofta ett behov av att kommersialisera föremålet för patentet, dvs. uppfinningen, i mer än ett land. Patent behöver därför i de flesta fall sökas i flera länder.

Patent med verkan i Sverige kan i dag meddelas dels i form av ett nationellt patent, dels i form av ett europeiskt patent som valideras i Sverige. Det nationella patentet kan erhållas genom att en nationell patentansökan lämnas in till PRV, som granskar ansökningen och – om ansökningen uppfyller villkoren – beviljar ett nationellt patent. En sökande kan också välja att lämna in en internationell ansökan som granskas vid en myndighet som getts sådan behörighet. Ansökningen kan sedan fullföljas i Sverige,

vartefter ansökningen behandlas som en nationell ansökan. Godtas ansökningen meddelar PRV ett nationellt patent. Genom den europeiska patentkonventionen (the Convention on the Grant of European Patents, EPC) är det möjligt att lämna in en ansökan om ett europeiskt patent till det europeiska patentverket (EPO), som också beviljar patent. Sedan ett sådant europeiskt patent har validerats i Sverige har det samma rättsverkan i Sverige som ett nationellt svenskt patent. Av de patent som i dag är i kraft i Sverige utgör den största andelen europeiska patent. Mellan 80 och 90 procent av de patent som i dag får giltighet i Sverige är europeiska patent.

En patentansökan – och ett beviljat patent – består av olika delar. Beskrivningen utgör den mest omfattande delen av ansökningen. Denna del innehåller en detaljerad beskrivning av den bakomliggande tekniken samt uppgifter om hur uppfinningen löst ett definierat problem. Beskrivningen kan även innefatta ritningar om dessa behövs för att förklara uppfinningen. Textmassan av beskrivningen består vanligen av 10-20 sidor. De s.k. patentkraven är en volymmässigt liten men innehållsmässigt viktig del av patentet. Patentkraven innehåller en uppräkningslista av vad som skyddas av patentet och definierar alltså omfattningen av ensamrätten. Kraven består vanligen av 1-3 sidor. En nationell svensk patentskrift innehåller vidare ett sammandrag, som kortfattat sammanfattar vad uppfinningen avser. Sammandraget är ca en halv sida långt.

De europeiska patenterna som validerats i Sverige och de nationella patenterna är alltså båda gällande här i landet. Språkraven avseende dessa skiljer sig emellertid åt. Ett nationellt patent som beviljats av PRV måste meddelas i sin helhet på svenska. Ett europeiskt patent meddelas på något av EPO:s officiella språk engelska, tyska eller franska. Vid valideringen har EPC:s medlemsländer rätt att kräva att den europeiska patentskriften ska översättas till det nationella språket för att bli gällande i landet. Flertalet länder krävde tidigare sådana översättningar, vilket ledde till att användarna av det europeiska patentsystemet drabbades av betydande översättningskostnader. För att lätta på kraven på översättningar, och därigenom minska kostnaderna härför, utarbetades under början av 2000-talet Londonöverenskommelsen. Överenskommelsen, som trädde i kraft den 1 maj 2008, innebär att anslutna länder under vissa förutsättningar avstår från att kräva översättning av ett europeiskt patent till det nationella språket vid

valideringen. För Sveriges del innebär Londonöverenskommelsen att ett europeiskt patent som meddelats på engelska inte längre behöver översättas i sin helhet till svenska. Vid valideringen räcker det i sådant fall att den del av patentet som definierar skyddsomfånget, dvs. patentkraven, översätts till svenska. Ett sådant patent blir alltså gällande här i Sverige med patentbeskrivningen på engelska och patentkraven på svenska.

Danmark, Finland, Island och Nederländerna har valt att anpassa språkraven för nationella patent efter Londonöverenskommelsen. Dessa länder tillåter numera att nationella ansökningar handläggs och beviljas med beskrivningen på engelska.

Överväganden

Svenska innovativa företag arbetar idag ofta internationellt och har därmed behov av patentskydd inte enbart i Sverige utan även på andra marknader. Det finns dock vissa fördelar med att göra den första patentansökan för en viss uppfinning nationellt och därefter successivt utöka sitt patentskydd genom patentansökningar även på andra marknader. Om sökanden önskar göra en sådan följdansökan vid t.ex. EPO eller i USA måste ansökningen översättas till engelska om den nationella ansökningen har skrivits på svenska. En nationell svensk patentansökan kan dock redan idag lämnas in och granskas vid PRV på engelska. En sökande som önskar ge in en på engelska skriven ansökan även i det nationella förfarandet kan därför göra det. Senast i samband med publiceringen måste ansökningen dock ha översatts i sin helhet till svenska. Båda dessa alternativ leder alltså till att sökanden drabbas av översättningskostnader.

Till följd av en patentansökans komplexa tekniska natur är översättningar av dessa en kostsam process. Dagens utformning av språkraven för de nationella patentansökningarna är därför inte tillfredställande. Svenska näringslivsorganisationer har framfört önskemål om att det ska bli möjligt att få svenska patent beviljade på engelska. En sådan möjlighet skulle medföra förenklingar och vara kostnadsbesparande. Vidare skulle språkraven för de nationella patenten harmoniseras med vad som gäller för de europeiska patenten som validerats i Sverige. Även PRV har framfört önskemål i linje med detta. Enligt myndigheten skulle en

sådan möjlighet öka det nationella patentansökningssystemets attraktivitet.

Utifrån ett näringspolitiskt perspektiv får det därför ses som motiverat att godta engelska i större utsträckning också i det nationella patentansökningssystemet. Samtidigt väcks vissa frågor med anknytning till offentlighetsprincipen och språk-användningen vid svenska myndigheter.

Av 10 § språklagen (2009:600) framgår att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska. Bestämmelsen är ett utlopp för språkpolitiska överväganden, dvs. att det svenska språket ska värnas och användas och att det allmänna har ett särskilt ansvar för detta. Bestämmelsen har emellertid även sin bakgrund i offentlighetsprincipen. För att denna princip ska fylla sin funktion har det ansetts väsentligt att de handlingar som blir allmänna hos en svensk myndighet ska vara skrivna på det svenska språket.

I praktiken är det emellertid förståelsen av det närmare innehållet i ett patentdokument inte i första hand av betydelse att det är skrivet på svenska. En majoritet av läsarna har möjlighet att få en generell uppfattning om en ansöknings innehåll även utifrån en engelsk lydelse. För att förstå den närmare innebörden av ansökningen och omfattningen av det skydd denna kan föranleda behöver i stor utsträckning hjälp från en patentexpert inhämtas. Mot bakgrund av att patentskriften ska innehålla en översättning av patentkraven till svenska återfinns dessutom den centrala delen, och den som har rättsverkan, på svenska.

I språklagen anges vidare att svenska är huvudspråk i Sverige. En förutsättning för detta är att svenskan är ett komplett språk, som kan användas inom alla samhällsområden. Detta kräver att det fortlöpande skapas svenska termer för den tekniska utveckling som äger rum. Att använda engelska istället för svenska kan leda till att s.k. domänförluster uppstår för det svenska tekniska språket. Det finns dock skäl att tro att det tekniska språket i första hand utvecklas utanför patentsystemet, nämligen genom forskningsrapporter, tekniska artiklar i vetenskapliga tidskrifter och det allmänna språkbruk som allmänt används i tekniska sammanhang. I förarbetena till språklagen framhålls också att behovet av att skapa ny terminologi inom vissa verksamhetsområden behöver vägas mot den egentliga nyttan och kostnaden som sådan terminologi-utveckling kan medföra. Att hålla kvar vid ett krav på att patentansökningar ska författas på eller översättas till svenska

skulle inte heller säkerställa att svensk terminologi faktiskt skapas i denna process. Sammantaget finns det skäl att anta att kravet på svenska i det nationella patentansökningsförfarandet inte har mer än marginell betydelse för den svenska språkutvecklingen och bildandet av ny svensk terminologi.

Vid en avvägning mellan de redovisade aspekterna har jag funnit att det näringspolitiska intresset i sammanhanget väger tyngst. Patentsystemet bör i första hand utformas för att tillgodose de behov som finns hos användarna. Språkraven i patentlagstiftningen behöver därför anpassas till näringslivets och forskningens arbetsätt och förutsättningar. Det är också av vikt att tillförsäkra tillgängligheten till systemet för samtliga aktörer. Min bedömning är därför att de språkpolitiska, rättspolitiska och offentlighetsrättsliga vinster som erhålls vid ett fortsatt krav på svenska i nationella patent inte överväger de negativa effekter detta har för svenska företag och PRV som myndighet.

Summary

My assignment

My assignment has been to investigate and consider whether a possibility to file, process and grant national patent applications with the patent description in English and only the patent claims translated into Swedish shall be introduced.

The assignment has included assessing in particular whether the advantages of such a possibility outweigh the disadvantages from an economic policy, language policy and public law perspective. In accordance with my terms of reference, I have consulted the relevant agencies and organisations. I have also studied how the issue has been dealt with in other countries that are party to the London Agreement, and especially in other acceding Nordic countries. Finally, the assignment has also included to draft legislative amendments if I consider that the possibility should be introduced.

My proposal

My proposal is that it should be possible to process national patent applications entirely in English and to grant patents in English. I also propose the same for international patent applications pursued in Sweden. The part of the patent that defines the scope of protection, i.e. the patent claims, should however still be translated into Swedish. Both the English version of the patent claims and the Swedish translation of them are to be included in the patent specification. It is however the English version of the patent claims that has legal effect and the Swedish translation has information purposes only.

If an application has been filed in English, the Swedish translation of the patent claims shall be submitted to the Swedish

Patent and Registration Office (PRV) when the Office deems that the patent may be granted. This means that publication of the application, which occurs 18 months after the filing date, will be done entirely in English. An applicant may however choose to submit a translation of the patent claims during the application period in order to obtain the so-called provisional protection.

If an application is filed in English, PRV has the right to write its opinions and decisions in English. Once the patent has been granted, however, the administration of *inter partes* proceedings shall be conducted in Swedish. PRV is to be given a discretionary option in opposition proceedings to require the patent proprietor to submit a complete translation into Swedish of the patent specification.

The existing provision giving the courts the option, in the event of a dispute, to require the patent proprietor to provide a complete translation into Swedish of a European patent specification is to be extended to cover national patents as well. I do not propose any special regulation regarding sanctions for patent infringement. An incorrect or misleading translation into Swedish may however be of significance when assessing whether the infringer has acted in good faith.

The proposal also means that a translation into Swedish is not needed when converting a European patent application that has been written in English. Finally, it is also proposed that it shall be possible to file an application for supplementary protection certificate in English.

Background

A patent is territorial. Consequently, the exclusive right conferred by a patent is limited to the country in which the patent has been granted. But the patent proprietor often has a need to commercialise the subject of the patent, i.e. the invention, in more than one country. A patent application therefore needs to be filed in several countries.

Patents with legal effect in Sweden can currently be granted in the form of both a national patent and a European patent validated in Sweden. The national patent can be obtained by filing a patent application with PRV, which examines the application and – if it fulfils the conditions – grants a national patent. An applicant can

also choose to file an international application that will be examined by an agency that has been authorised to do so. The application can then be pursued in Sweden, after which it is treated as a national application. If the application is approved, PRV grants a national patent. Under the Convention on the Grant of European Patents (EPC), it is possible to file an application for a European patent with the European Patent Office (EPO), which also grants patents. Once such a European patent has been validated in Sweden, it has the same legal effect in Sweden as a national Swedish patent. The majority of patents currently in force in Sweden are European patents. Between 80 and 90 percent of patents that nowadays come into force in Sweden are European patents.

A patent application – and a granted patent – consists of different parts. The description constitutes the most extensive part of the application. This part comprises a detailed description of the underlying technology as well as information on how the invention has solved a defined problem. The description may also contain drawings if these are needed to explain the invention. The description usually consists of 10-20 pages of text. In terms of volume, the patent claims make up a small but content-wise important part of the patent application. The patent claims contain a detailed list of what is to be protected by the patent. i.e. they define the extent of the exclusive rights. The claims normally consist of 1-3 pages of text. A Swedish patent specification also contains a brief summary of what the invention relates to. This summary is about half a page long.

European patents that have been validated here and national patents consequently both have legal effect in Sweden. The language requirements for these differ, however. A national patent granted by PRV must be granted in Swedish in its entirety. A European patent is granted in one of the EPO's official languages: English, German and French. The member states to the EPC have the right to require that the European patent shall be translated into their national language in order for it to apply in their country. The majority of countries used to require such translations, which imposed significant translation costs on the users of the European patent system. In order to relax the translation requirements, and hence reduce user costs, the London Agreement was drawn up at the beginning of the 2000s. Under this agreement, which came into force on 1 May 2008, acceding countries waive entirely or largely the requirement for the translation of a European patent into their

national language. For Sweden, the London Agreement means that a European patent granted in English no longer needs to be fully translated into Swedish. A translation of the patent claims is therefore sufficient in this case. Such a patent is therefore valid here in Sweden with the patent description in English and the patent claims in Swedish.

Denmark, Finland, Iceland and The Netherlands have adapted their language requirements for national patents to the London Agreement. These countries now permit national applications to be processed and approved with their description sections in English.

Considerations

Innovative Swedish companies nowadays operate internationally and therefore need patent protection not only in Sweden but also on other markets. There are however certain advantages of filing the first patent application for an invention nationally and then gradually expanding one's patent protection by filing applications on other markets. If the applicant wishes to file such a subsequent application with e.g. EPO or in the United States, the application must be translated into English if the national application was written in Swedish. A national Swedish patent application may already be submitted and processed at PRV in English. An applicant wishing to submit an application in English for a national patent can therefore do so. Before the application is published it must however be translated into Swedish. Both these options therefore impose translation costs on the applicant.

The complex technical nature of a patent application makes translating them a costly process. The current language requirement for national patent applications is therefore unsatisfactory. Swedish business organisations have requested that it be made possible to have Swedish patents granted in English. Such a possibility would simplify the process and save on costs. Furthermore, the language requirements for national patents would then be harmonised with those that apply to European patents validated in Sweden. PRV has also expressed a similar desire. It believes that such a possibility would make the national patent application system more attractive.

From an economic policy perspective, it must therefore be considered justified to also accept English to a greater degree in the

national patent application procedure. The proposal does however raise certain issues relating to the principle of public access and language use at Swedish public-sector agencies.

Section 10 of the Swedish Language Act (2009:600) states that the language of the courts, administrative authorities and other bodies that perform tasks in the public sector is Swedish. This provision is an outlet for language policy considerations, i.e. that the Swedish language is to be safeguarded and used and that the public sector has a particular responsibility for this. The provision is also however founded on the principle of public access to official documents. In order for this principle to fulfil its function, it has been considered essential that documents that are to be made public at a Swedish agency shall be written in the Swedish language.

In practice, however, in order to understand a patent document in detail it is not primarily dependent on it being written in Swedish. The majority of readers will be able to obtain a general idea of the content of a patent application based on its English wording. The help of a patent expert will probably be needed to understand the more precise meaning of the application and the extent of protection it may imply. In light of the fact that the patent claims are to be translated into Swedish, the central part of the patent – and the part that will have legal effect – will be available in Swedish.

The Language Act also states that Swedish is the main language in Sweden. A prerequisite for this is that Swedish is a complete language that can be used in all areas of society. This requires Swedish terms to be continuously created in the area of technological development. Using English instead of Swedish may lead to what are known as “domain losses” occurring in the Swedish technical language. There is reason to believe, however, that the technical language will primarily develop outside the patent system, as the result of research reports and technical articles being published in scientific journals and through the general use of language in technical contexts. In the preparatory work leading up to the Language Act, it is emphasised that the need for creating new terminology in certain spheres has to be weighed against the actual benefit and cost that such a development in terminology may lead to. Neither would maintaining a requirement to translate patent applications into Swedish guarantee that Swedish terminology would actually be created in this process. All things considered, there is reason to assume that the language

requirement in the national patent application procedure is of only marginal significance for the development of the Swedish language and the creation of new Swedish terminology.

When considering the aspects presented here, I have concluded that the economic interest carries the greatest weight. The patent system should primarily be designed to satisfy the needs of its users. The language requirements in the patent legislation therefore need to be adapted to the working methods and prerequisites of the business sector and research community. It is also important to guarantee all parties the same level of access to the system. My assessment is therefore that the language policy, legal policy and public law benefits of continuing with the current language requirement do not outweigh the negative effects this has on Swedish companies and on PRV as an agency.

Förkortningar

a.	anförd
EPC	European Patent Convention (Europeiska patentkonventionen)
EPO	European Patent Office (Europeiska patentverket)
EU	Europeiska Unionen
f., ff.	följande sida, följande sidor
HD	Högsta domstolen
JO	Riksdagens ombudsmän - Justitieombudsmännen
NJA	Nytt juridiskt arkiv, avdelning I
NU	Nordiska utredningar
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
PB	Patent- och registreringsverkets (PRV) föreskrifter (PRVFS 1997:1, P:32) med patentbestämmelser
PBR	Patentbesvärsrätten
PCT	Patent Cooperation Treaty (Patentsamarbetskonventionen)
PK	Patentkungörelsen (1967:838)
PL	Patentlagen (1967:837)
prop.	proposition
PRV	Patent- och registreringsverket
RB	Rättegångsbalken
SOU	Statens offentliga utredningar
TF	Tryckfrihetsförordningen
TNC	AB Terminologicentrum TNC
USPTO	The United States Patent and Trademark Office (USA:s patentverk)
WIPO	World Intellectual Property Organization (Världsgesamheten för den intellektuella äganderätten)

Författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837) att 20, 21, 24, 27, 31, 33, 60, 68 a och 93 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Om sökanden har fullgjort vad som krävs enligt 19 § och det fortfarande inte finns hinder mot patent, *skall* patentmyndigheten bifalla ansökningen. Beslutet *skall* kungöras.

När beslutet att bifalla patentansökningen har kungjorts, är ett patent meddelat. Ett meddelat patent *skall* antecknas i patentregistret som förs av patentmyndigheten. Ett patentbrev *skall* också utfärdas.

Sedan patentet har meddelats får patentkraven inte ändras så att patentskyddets omfattning utvidgas.

Föreslagen lydelse

20 §¹

Om sökanden har fullgjort vad som krävs enligt 19 § och det fortfarande inte finns hinder mot patent, *ska* patentmyndigheten bifalla ansökningen. Beslutet *ska* kungöras.

När beslutet att bifalla patentansökningen har kungjorts, är ett patent meddelat. Ett meddelat patent *ska* antecknas i patentregistret som förs av patentmyndigheten. Ett patentbrev *ska* också utfärdas.

Patent kan meddelas på svenska eller på engelska.

Sedan patentet har meddelats får patentkraven inte ändras så att patentskyddets omfattning utvidgas.

¹ Senaste lydelse 1993:1406.

21 §²

Från och med den dag då patentet meddelas *skall* en patentskrift finnas att tillgå hos patentmyndigheten. Patentskriften *skall* innehålla beskrivning, patentkrav och sammandrag samt uppgift om patenthavaren och uppfinnaren.

Från och med den dag då patentet meddelas *ska* en patentskrift finnas att tillgå hos patentmyndigheten. Patentskriften *ska* innehålla beskrivning, patentkrav och sammandrag samt uppgift om patenthavaren och uppfinnaren.

När patent meddelas på engelska ska patentskriften innehålla en översättning av patentkraven till svenska. Endast patentkraven på engelska har rättslig verkan.

24 §³

Andra än patenthavaren får göra invändning mot ett meddelat patent. En invändning *skall* göras skriftligen hos patentmyndigheten inom nio månader från den dag då patentet meddelades.

Andra än patenthavaren får göra invändning mot ett meddelat patent. En invändning *ska* göras skriftligen hos patentmyndigheten inom nio månader från den dag då patentet meddelades.

Patentmyndigheten *skall* underrätta patenthavaren om invändningen och ge denne tillfälle att yttra sig.

Patentmyndigheten *ska* underrätta patenthavaren om invändningen och ge denne tillfälle att yttra sig.

Om patentet har meddelats på engelska får patentmyndigheten förelägga patenthavaren att ge in en översättning av patentskriften till svenska. Föreläggandet ska ges vid påföljd att patentmyndigheten annars kan låta översätta patentskriften på patenthavarens bekostnad.

² Senaste lydelse 1993:1406.

³ Senaste lydelse 2007:516.

Återkallas invändningen, får invändningsförfarandet ändå fullföljas om det finns särskilda skäl.

27 §⁴

Överklagande enligt 26 § görs hos Patentbesvärsrätten inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från beslutets dag. Överklagandet får inte avse andra patentkrav än sådana som har prövats genom det överklagade beslutet. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om överklagande av kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut ska innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen och om de grunder på vilka ett sådant tillstånd meddelas.

Bestämmelserna i 22 § femte stycket tillämpas på handling som kommer in till Patentbesvärsrätten eller Högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelsen i 24 § tredje stycket är tillämplig vid Patentbesvärsrätten och Högsta förvaltningsdomstolen.

31 §⁵

Om sökanden vill fullfölja en internationell patentansökan i Sverige, *skall* sökanden inom 31 månader från den internationella ingivningsdagen eller, om prioritet begärs, den dag från vilken prioriteten begärs till patentmyndigheten ge in en översättning till svenska av den internationella patentansökan i den omfattning regeringen förordnar eller, om ansökan är *avfattad* på svenska, en *avskrift* av ansökan. Sökanden *skall* inom samma tid betala en avgift

Om sökanden vill fullfölja en internationell patentansökan i Sverige, *ska* sökanden inom 31 månader från den internationella ingivningsdagen eller, om prioritet begärs, den dag från vilken prioriteten begärs till patentmyndigheten ge in en översättning till svenska *eller engelska* av den internationella patentansökan i den omfattning regeringen förordnar eller, om ansökan är *skriven* på svenska *eller engelska*, en *kopia* av ansökan. Sökanden *ska* inom

⁴ Senaste lydelse 2010:1395.

⁵ Senaste lydelse 2007:516.

till patentmyndigheten.

Om sökanden har betalat avgift inom den frist som föreskrivs i första stycket, får den översättning eller *avskrift* som krävs ges in inom en ytterligare frist om två månader, förutsatt att en tilläggsavgift betalas inom den senare fristen.

Följer inte sökanden föreskrifterna i denna paragraf, *skall* ansökan anses återkallad såvitt avser Sverige.

samma tid betala en avgift till patentmyndigheten.

Om sökanden har betalat avgift inom den frist som föreskrivs i första stycket, får den översättning eller *kopia* som krävs ges in inom en ytterligare frist om två månader, förutsatt att en tilläggsavgift betalas inom den senare fristen.

Följer inte sökanden föreskrifterna i denna paragraf, *ska* ansökan anses återkallad såvitt avser Sverige.

33 §⁶

Om en internationell patentansökan har fullföljts enligt 31 §, gäller 2 kap. i fråga om ansökan och dess handläggning, om inte annat sägs i denna paragraf eller i 34–37 §§. Ansökan får endast på framställning av sökanden tas upp till prövning före utgången av den frist som gäller enligt 31 § första stycket.

Ett föreläggande enligt 12 § får inte meddelas före den tidpunkt då patentmyndigheten har rätt att ta upp ansökan till prövning.

Bestämmelserna i 22 § andra och tredje styckena blir tillämpliga redan innan ansökan har fullföljts så snart sökanden har fullgjort sin skyldighet enligt 31 § att inge en översättning av ansökan eller, om ansökan är skriven på svenska, så snart sökanden har ingivit en *avskrift* av den till patentmyndigheten.

I fråga om en internationell patentansökan *skall* vid tillämpning av 48, 56 och 60 §§ vad som där sägs om att handlingarna i ansökningsärendet har

Bestämmelserna i 22 § andra och tredje styckena blir tillämpliga redan innan ansökan har fullföljts så snart sökanden har fullgjort sin skyldighet enligt 31 § att inge en översättning av ansökan eller, om ansökan är skriven på svenska *eller engelska*, så snart sökanden har ingivit en *kopia* av den till patentmyndigheten.

I fråga om en internationell patentansökan *ska* vid tillämpning av 48, 56 och 60 §§ vad som där sägs om att handlingarna i ansökningsärendet har

⁶ Senaste lydelse 2007:516.

blivit tillgängliga enligt 22 § i stället avse att handlingarna har blivit tillgängliga enligt 22 § med iakttagande av tredje stycket.

blivit tillgängliga enligt 22 § i stället avse att handlingarna har blivit tillgängliga enligt 22 § med iakttagande av tredje stycket.

60 §⁷

Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt uppfinning efter det att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 §, *skall* vad som sägs om patentintrång tillämpas i den mån ansökningen leder till patent. För tiden innan patentet har meddelats enligt 20 § omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan patentet har meddelats får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt uppfinning efter det att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 §, *ska* vad som sägs om patentintrång tillämpas i den mån ansökningen leder till patent. För tiden innan patentet har meddelats enligt 20 § omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan patentet har meddelats får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Om ansökningen är skriven på engelska och sökanden till patentmyndigheten gett in en översättning av patentkraven till svenska samt betalat en avgift för offentliggörandet, ska myndigheten utfärda kungörelse om översättningen och hålla denna tillgänglig för var och en. Sedan kungörelse utfärdats är första stycket tillämplig.

⁷ Senaste lydelse 2005:289.

Vad som sägs i 58 § tredje stycket *skall* inte tillämpas, om ersättningstalan väcks senast ett år efter det att tiden för invändning har gått ut eller, om invändning har gjorts, senast ett år efter det att patentmyndigheten har beslutat att patentet *skall* upprätthållas.

Vad som sägs i 58 § tredje stycket *ska* inte tillämpas, om ersättningstalan väcks senast ett år efter det att tiden för invändning har gått ut eller, om invändning har gjorts, senast ett år efter det att patentmyndigheten har beslutat att patentet *ska* upprätthållas.

68 a §⁸

I tvistemål enligt 65 § om ett europeiskt patent får rätten, om en fullständig översättning till svenska av patentskriften inte finns tillgänglig hos patentmyndigheten, förelägga patenthavaren eller annan som för talan på grund av en rätt som härleds från patenthavaren att ge in en *sådan* översättning. Om den förelagda parten är kärke i målet, *skall* föreläggandet ges vid påföljd att talan annars kan komma att avvisas. Är den förelagda parten svarande i målet, *skall* föreläggandet i stället ges vid påföljd att rätten annars kan låta översätta patentskriften på dennes bekostnad.

I tvistemål enligt 65 § får rätten, om *patentskriften i sin helhet inte finns på svenska* hos patentmyndigheten, förelägga patenthavaren eller annan som för talan på grund av en rätt som härleds från patenthavaren att ge in en översättning *till svenska av patentskriften*. Om den förelagda parten är kärke i målet, *ska* föreläggandet ges vid påföljd att talan annars kan komma att avvisas. Är den förelagda parten svarande i målet, *ska* föreläggandet i stället ges vid påföljd att rätten annars kan låta översätta patentskriften på dennes bekostnad.

93 §⁹

Är europeisk patentansökan, som ingivits till nationell patentmyndighet, att anse som återkallad därför att den *icke* inkommit till det europeiska patentverket inom föreskriven tid, *skall* patentmyndigheten på

Är europeisk patentansökan, som ingivits till nationell patentmyndighet, att anse som återkallad därför att den *inte* inkommit till det europeiska patentverket inom föreskriven tid, *ska* patentmyndigheten på

⁸ Senaste lydelse 2006:625.

⁹ Senaste lydelse 1978:149.

framställning av sökanden *upptaga* den som omvandlad till ansökan om svenskt patent under förutsättning

1) att framställningen inges till den nationella myndighet som mottog patentansökningen inom tre månader från det sökanden underrättades om att ansökningen ansågs återkallad och dessutom inkommer till patentmyndigheten inom tjugo månader från den dag då ansökningen ingavs eller, om prioritet yrkas, den dag från vilken prioritet *begäres*, samt

2) att sökanden inom tid som regeringen bestämmer *erlägger* fastställd ansökningsavgift och inger översättning till svenska av patentansökningen.

Uppfyller patentansökningen de krav rörande ansökans form som föreskrivas i den europeiska patentkonventionen och tillämpningsföreskrifterna till denna, *skall* den *godtagas* i detta avseende.

framställning av sökanden *ta upp* den som omvandlad till ansökan om svenskt patent under förutsättning

1) att framställningen inges till den nationella myndighet som mottog patentansökningen inom tre månader från det sökanden underrättades om att ansökningen ansågs återkallad och dessutom inkommer till patentmyndigheten inom tjugo månader från den dag då ansökningen ingavs eller, om prioritet yrkas, den dag från vilken prioritet *begärs*, samt

2) att sökanden inom tid som regeringen bestämmer *betalar* fastställd ansökningsavgift och inger översättning till svenska *eller engelska* av patentansökningen *eller, om ansökningen är skriven på engelska, en kopia av ansökningen*.

Uppfyller patentansökningen de krav rörande ansökans form som föreskrivas i den europeiska patentkonventionen och tillämpningsföreskrifterna till denna, *ska* den *godtas* i detta avseende.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

2. I fråga om patentansökningar som har gjorts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

3. Äldre bestämmelser gäller även för internationella patentansökningar som har fullföljts samt för europeiska patentansökningar som begärts omvandlade före ikraftträdandet.

Detsamma gäller för patentansökningar som före ikraftträdandet getts in i samband med prövning enligt 38 § andra stycket.

2 Förslag till författning om ändring i patentkungörelsen (1967:838)

Härigenom föreskrivs i fråga om patentkungörelsen (1967:838) dels att 3, 21, 29 a, 57 och 67 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i kungörelsen skall införas en ny paragraf, 26 a §, av följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	3 § ¹⁰ <i>Föreslagen lydelse</i>
<p>Beskrivning, patentkrav och sammandrag <i>skall</i>, om annat inte följer av andra stycket, vara skrivna på svenska. Andra handlingar får vara skrivna på svenska, danska eller norska.</p>	<p>Beskrivning, patentkrav och sammandrag <i>ska</i>, om annat inte följer av andra stycket, vara skrivna på svenska <i>eller engelska</i>. Andra handlingar får vara skrivna på svenska, danska, norska <i>eller engelska</i>.</p>
<p>Om en ingiven handling är skriven på annat språk än som följer av första stycket, <i>skall</i> översättning lämnas in. Patentverket kan dock avstå från att kräva översättning eller godta översättning till annat språk än svenska, danska eller norska i fråga om andra handlingar än beskrivning, patentkrav och sammandrag samt i fråga om sådan text i beskrivning eller patentkrav i en svensk patentansökan som inte ingår i vad som enligt 21 § första stycket utgör grundhandling.</p>	<p>Om en ingiven handling är skriven på annat språk än som följer av första stycket, <i>ska</i> översättning lämnas in. Patentverket kan dock avstå från att kräva översättning eller godta översättning till annat språk än svenska, danska, norska <i>eller engelska</i> i fråga om andra handlingar än beskrivning, patentkrav och sammandrag samt i fråga om sådan text i beskrivning eller patentkrav i en svensk patentansökan som inte ingår i vad som enligt 21 § första stycket utgör grundhandling.</p>
<p>Patentverket får ta upp en ansökan till prövning innan översättningen kommit in. Sökanden <i>skall</i> dock föreläggas</p>	<p>Patentverket får ta upp en ansökan till prövning innan översättningen kommit in. Sökanden <i>ska</i> dock föreläggas</p>

¹⁰ Senaste lydelse 1993:1312

att lämna in översättningen innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § patentlagen.

att lämna in översättningen innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § patentlagen.

21 §¹¹

Med grundhandling förstås i denna kungörelse, när det gäller en svensk patentansökan, en patentansökan som tas upp till handläggning enligt 38 § patentlagen (1967:837) och en europeisk patentansökan som begärs omvandlad, beskrivningen med tillhörande ritningar och patentkraven på svenska, danska eller norska, som förelåg på ansökans ingivningsdag enligt 8 b eller 8 c § patentlagen. Om det inte fanns någon sådan handling vid denna tidpunkt, *skall* första därefter inkomna beskrivning med tillhörande ritning och patentkrav på svenska anses som grundhandling, i den mån innehållet har tydlig motsvarighet i handlingar som förelåg vid nämnda tidpunkt.

I fråga om en internationell patentansökan som fullföljs enligt 31 § patentlagen *skall* som grundhandling anses följande.

1. Om översättning krävs för att fullfölja ansökan, den översättning av beskrivningen, ritningarna och patentkraven som har getts in enligt 31 § patent-

Med grundhandling förstås i denna kungörelse, när det gäller en svensk patentansökan, en patentansökan som tas upp till handläggning enligt 38 § patentlagen (1967:837) och en europeisk patentansökan som begärs omvandlad, beskrivningen med tillhörande ritningar och patentkraven på svenska, danska, norska *eller engelska*, som förelåg på ansökans ingivningsdag enligt 8 b eller 8 c § patentlagen. Om det inte fanns någon sådan handling vid denna tidpunkt, *ska* första därefter inkomna beskrivning med tillhörande ritning och patentkrav på svenska *eller engelska* anses som grundhandling, i den mån innehållet har tydlig motsvarighet i handlingar som förelåg vid nämnda tidpunkt.

I fråga om en internationell patentansökan som fullföljs enligt 31 § patentlagen *ska* som grundhandling anses följande.

1. Om översättning krävs för att fullfölja ansökan, den översättning av beskrivningen, ritningarna och patentkraven som har getts in enligt 31 § patent-

¹¹ Senaste lydelse 2007:519.

lagen med de ändringar i översättningen som kan ha gjorts inom den frist som gäller enligt 58 §.

2. Om ansökan är skriven på svenska, den avskrift av beskrivningen, ritningarna och patentkraven på svenska som har getts in enligt 31 § patentlagen.

Om sökanden har samtyckt till att ansökan tas upp till avgörande innan den i 58 § angivna fristen löpt ut och beslut har fattats om avslag eller underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen, *skall* med grundhandling förstås beskrivningen, ritningarna och patentkraven såsom de förelåg vid den tidpunkt något av dessa beslut fattades.

lagen med de ändringar i översättningen som kan ha gjorts inom den frist som gäller enligt 58 §.

2. Om ansökan är skriven på svenska *eller engelska*, den avskrift av beskrivningen, ritningarna och patentkraven på svenska *eller engelska* som har getts in enligt 31 § patentlagen.

Om sökanden har samtyckt till att ansökan tas upp till avgörande innan den i 58 § angivna fristen löpt ut och beslut har fattats om avslag eller underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen, *ska* med grundhandling förstås beskrivningen, ritningarna och patentkraven såsom de förelåg vid den tidpunkt något av dessa beslut fattades.

26 a §

Om ansökan är skriven på engelska har Patentverket rätt att skriva förelägganden och beslut på engelska.

29 a §¹²

När Patentverket bedömer att patent kan meddelas, *skall* verket, innan underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen utfärdas, till sökanden översända handlingar som visar i vilken lydelse verket avser att meddela patentet. Patentverket kan i sådant fall med stöd av

När Patentverket bedömer att patent kan meddelas, *ska* verket, innan underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen utfärdas, till sökanden översända handlingar som visar i vilken lydelse verket avser att meddela patentet. Patentverket kan i sådant fall med stöd av

¹² Senaste lydelse 1993:1312.

15 § patentlagen förelägga sökanden att dels yttra sig i frågan, dels återsända handlingarna till verket inom viss tid.

15 § patentlagen förelägga sökanden att dels yttra sig i frågan, dels återsända handlingarna till verket inom viss tid.
Om ansökan är skriven på engelska ska sökanden föreläggas att inom samma tid ge in en översättning till svenska av patentkraven.

57 §¹³

Om en internationell patentansökan har gjorts på annat språk än svenska, fordras översättning av ansökningen vid fullföljd enligt 31 § patentlagen och vid sådan begäran om prövning som avses i 38 § första stycket samma lag. I sådant fall gäller 3 § andra stycket i tillämpliga delar. Patentverket får meddela bestämmelser om lättnad för sökanden i fråga om översättning i de fall en internationell patentansökan endast till viss del fullföljs såvitt avser Sverige.

Om en internationell patentansökan har gjorts på annat språk än svenska *eller engelska*, fordras översättning av ansökningen vid *fullföljd* enligt 31 § patentlagen och vid sådan begäran om prövning som avses i 38 § första stycket samma lag. I sådant fall gäller 3 § andra stycket i tillämpliga delar. Patentverket får meddela bestämmelser om lättnad för sökanden i fråga om översättning i de fall en internationell patentansökan endast till viss del fullföljs såvitt avser Sverige.

67 §¹⁴

En ansökan om tilläggsskydd eller förlängd giltighetstid för ett tilläggsskydd som avses i 105 § patentlagen (1967:837) skall vara skriven på svenska.

En ansökan om tilläggsskydd eller förlängd giltighetstid för ett *tilläggsskydd* som avses i 105 § patentlagen (1967:837) skall vara skriven på svenska *eller engelska*.

¹³ Senaste lydelse 1978:151.

¹⁴ Senaste lydelse 2007:519.

Patentverket får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i och handläggningen av en ansökan i ärenden om tilläggsskydd enligt 105 § patentlagen.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2013.

2. I fråga om patentansökningar som har gjorts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

3. Äldre bestämmelser gäller även för internationella patentansökningar som har fullföljts samt för europeiska patentansökningar som begärts omvandlade före ikraftträdandet. Detsamma gäller för patentansökningar som före ikraftträdandet getts in i samband med prövning enligt 38 § andra stycket..

1 Utredningsuppdraget och dess genomförande

1.1 Utredningsuppdraget

Utredningens uppdrag anges i direktiv 2011:56. Av direktivet framgår att jag ska utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och sedermera bevilja nationella patentansökningar med beskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska.

I uppdraget ingår att särskilt bedöma om fördelarna överväger nackdelarna med en sådan möjlighet utifrån näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter. I arbetet ska jag samråda med berörda myndigheter och organisationer. Vidare bör jag studera hur frågan behandlats i andra till Londonöverenskommelsen anslutna länder, och då särskilt andra anslutna nordiska länder. Om jag finner att en sådan möjlighet bör införas ska jag också föreslå författningsförslag till erforderliga ändringar i patentlagstiftningen och i eventuell annan lagstiftning.

1.2 Arbetets genomförande

Under utredningens gång har jag i november 2011 haft samrådsmöten med företrädare för svensk industri och intresseorganisationer för industriella rättigheter samt med företrädare för språkvårdande myndigheter och organisationer. Jag har vidare i december 2011 och januari 2012 haft enskilda möten med Patent- och registreringsverket och Patentbesvärsrätten samt med Stockholms tingsrätt avdelning 5 och Svea hovrätt avdelning 2.

Samrådsmötena och de enskilda mötena har syftat till att ge företrädare för samtliga intressen en möjlighet att redovisa sin syn på den nuvarande lagstiftningen, på en eventuell ny reglering inom

området och på vilka för- och nackdelar en sådan reglering kan ha. Vid mötena har även olika alternativ för en eventuell reglering diskuterats och vilka effekter detta kan komma att ha utifrån näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter.

Vidare har information om den språkliga regleringen för nationella patent inhämtats från de nordiska länderna, de baltiska länderna och Nederländerna. Jag har även deltagit i ett seminarium den 8 december 2011 benämnt Nationella patent på engelska – ska vi följa Finlands exempel? Seminariet anordnades av Svenska Patentombudsforeningen. Dessutom närvarade jag vid ett nordiskt-baltiskt möte den 28 februari 2012 anordnat av Patent- och registreringsverket. Vid mötet avhandlades frågan om och hur en möjlighet att behandla och bevilja nationella patent på engelska har införts i de nordiska och baltiska länderna.

1.3 Läsanvisningar

Utredningen och de föreslagna författningsändringarna berör svenska patentansökningar, varför jag i kapitel 3 redogör för de bestämmelser som reglerar utformningen och handläggningen av sådana ansökningar. Mot bakgrund av att en i Sverige fullföljd internationell ansökan jämställs med en nationell ansökan redogörs där även för handläggningen av dessa och de särskilda regler som finns avseende dessa ansökningar. En ändring av språkraven för ett nationellt patent påverkar också hur språkfrågan ska hanteras sedan patentet har meddelats, varför jag i kapitel 5 beskriver sådana förfarande som kan följa på patentmeddelandet.

Översynen är vidare påkallad utifrån önskemål om att harmonisera språkbestämmelserna för de nationella patenten med de som gäller för de europeiska patenten. Utredningen innehåller därför också i kapitel 4 en redogörelse för det europeiska patentsystemet och de särskilda regler som finns i svensk lagstiftning avseende europeiska patentansökningar och europeiska patent. Redogörelsen innefattar även en översikt av vilka bestämmelser som föreslås för det enhetliga patentskyddet.

Språkanvändningen i patentansökningar och patent har även betydelse för offentlighetsprincipen och möjligheten att tillägna sig offentliga handlingar. Även språkpolitiska frågor och förutsättningarna för utvecklingen av det svenska språket påverkas. Dessa aspekter behandlas i kapitel 6 och 7.

De huvudsakliga intryck och synpunkter som framkommit vid samrådsmötena redovisas i kapitel 8. Den information som inhämtats beträffande lagstiftningen i andra länder redogörs för i kapitel 9.

I kapitel 10 redovisar jag mina överväganden och de förslag som dessa har resulterat i. De avslutande kapitlen 11 och 12 innehåller konsekvensanalys och författningskommentarer.

2 Patentsystemet – en introduktion

I detta kapitel presenteras patentsystemet, dess syften och huvudsakliga uppbyggnad samt Patent- och registreringsverket. Vidare berörs de ungefärliga kostnaderna för att erhålla ett patent och vissa statistiska uppgifter redovisas.

2.1 Vad är ett patent

De immateriella rättigheterna indelas vanligtvis i två huvudområden: industriella rättigheter och upphovsrättigheter. Till de industriella rättigheterna hör bl.a. patent, varumärken och mönster. Dessa rättigheter är ensamrätter, som tillkommer enskilda. Patenträtten reglerar den ensamrätt som en uppfinnare kan få till en uppfinning. Denna rätt är tidsbegränsad, i Sverige till 20 år efter det ansökningen gjordes. Patenthavaren ges under denna tid en exklusiv rätt att själv använda uppfinningen kommersiellt och därmed möjlighet att tjäna pengar på den. Ett patent är vidare territoriellt begränsat – ett svenskt patent gäller bara i Sverige. I länder där uppfinningen inte är patentskyddad kan andra fritt utnyttja uppfinningen.

Ett patent ger emellertid inte innehavaren en garanti att faktiskt kunna utöva uppfinningen yrkesmässigt, eftersom det kan förekomma hinder för detta. Någon annan kan ha ett tidigare erhållet, gällande patent som utgör hinder för nyttjandet av det senare patentet. Dessutom kan tillstånd i vissa fall behövas från myndighet för utnyttjande av en patenterad uppfinning, t.ex. vad gäller läkemedel. I detta senare fallet finns möjlighet att erhålla ett s.k. tilläggsskydd för att kompensera för den tid som förflutit mellan patentets ansökningsdag och den dag produkten fick ett marknadsgodkännande.

2.2 Patenträttens syfte

Patenträtten, liksom övriga immateriella rättigheter, bygger på att det finns en balans mellan det enskilda och det allmänna intresset. Denna balans motiverar och upprätthåller systemet till ömsesidig nytta. Ett patent kan beskrivas som en överenskommelse mellan staten och uppfinnaren. I utbyte mot att staten offentliggör den tekniska lösningen bakom uppfinningen får innehavaren av patentet en tidsbegränsad rätt att hindra andra från att kommersiellt utnyttja uppfinningen.

Genom offentliggörandet av uppfinningen når ny kunskap allmänheten, vilken kunskap kan användas till att stimulera den tekniska utvecklingen i samhället. Den ensamrätt som ett patent ger innebär ett ekonomiskt incitament att söka efter nya innovationer. Från samhällets synvinkel har patenträtten det allmännyttiga syftet att främja uppfinnarverksamheten och näringslivets utveckling. På företagsnivå är patenten både ett konkurrensmedel och en metod att trygga att produktutvecklingen fortgår. Patenträtten har alltså betydande konsekvenser på många områden inom näringslivet och forskningen.

Patentskrifter beskriver i detalj nya tekniska lösningar, deras användningsändamål och problem som har upptäckts på området. Dessa uppgifter kan t.ex. användas vid arbetet med att utveckla nya uppfinningar, för att bevaka konkurrenterna och tekniken inom det egna området och för att undvika patentintrång. Stora delar av den information som finns i olika patentansökningar och patentskrifter kan utnyttjas fritt.

2.3 Förutsättningar för patent

Patent beviljas efter ansökan hos en patentmyndighet. Den svenska myndighet som handlägger patentansökningar och beviljar nationella patent är Patent- och registreringsverket (PRV). En patentansökan ska uppfylla en rad formella och materiella krav som specificeras i patentlagstiftningen. En förutsättning för att få patent på en uppfinning är att de grundläggande patenterbarhetsvillkoren är uppfyllda. Detta innebär att uppfinningen ska vara ny, ha uppfinningshöjd och kunna tillgodogöras industriellt.

Kravet på nyhet innebär att patent endast meddelas på en uppfinning som är ny i förhållande till vad som blivit känt före

dagen för patentansökningen. Som känt anses allt som blivit allmänt tillgängligt, vare sig detta skett genom skrift, föredrag, utnyttjande eller på annat sätt och oavsett var i världen tillgängliggörandet ägt rum. Även om den ensamrätt som ett patent ger är territoriellt begränsad är verkningarna av ett publicerat patentdokument global, dvs. vad som offentliggjorts i en patentansökan eller meddelat patent någonstans i världen kan utgöra hinder mot patent i Sverige.

Uppfinningen ska vidare väsentligen skilja sig från vad som tidigare varit känt. Kravet på väsentlig skillnad kallas uppfinningshöjd. Det innebär att det ska vara ett tillräckligt avstånd mellan den patentsökta uppfinningen och den kända tekniken. Det ska alltså inte ligga nära tillhands för en fackman som har kännedom om känd teknik att göra samma uppfinning.

Kravet att uppfinningen ska kunna tillgodogöras industriellt betyder att den ska ha teknisk karaktär, teknisk effekt och att den ska vara reproducerbar. Med teknisk karaktär menas att uppfinningen ska utgöras av något konkret, t.ex. ett föremål eller ett sätt att tillverka något. Att uppfinningen ska ha teknisk effekt innebär att den ska lösa ett problem på ett tekniskt sätt. Med reproducerbar menas att den avsedda effekten ska kunna uppnås varje gång man använder uppfinningen.

2.4 Patenträtten i internationellt perspektiv

Patenträtten är i dag en nationell rättighet, dvs. den ensamrätt som den svenska patentlagstiftningen ger till innehavaren av patentet är territoriellt begränsad till Sverige. För att skydda uppfinningen på andra marknader krävs att patentskydd söks även i andra länder. Eftersom viktigare uppfinningar som regel blir föremål för patentering i ett antal länder är det internationella samarbetet välutvecklat på patentområdet. Patenträtten har därmed genom åren blivit alltmer internationell och de nationella särdragen har härigenom blivit färre. Särskilt inom det nordiska samarbetet diskuterades tidigt möjligheten att få till stånd ett överensstämmande patenträttsligt system. Diskussionerna resulterade i ett samnordiskt betänkande Nordisk patentlovgivning från 1964 (Nordisk Utredningsserie 1963:6), som slutligen ledde fram till att nya patentlagar trädde i kraft i samtliga fyra länder den 1 januari 1968. Genom lagstiftningen uppnåddes en långtgående rättslikhet i

Norden på patentområdet. Lagstiftningen i de olika länderna har sedan dess förändrats, men likheterna finns i stor utsträckning kvar i dagens patentlagstiftning.

För att underlätta ansökningar om patent på ett internationellt plan har det utformats ett flertal överenskommelser på såväl regional som global nivå. De överenskommelser som främst är av relevans i sammanhanget är inrättandet av det europeiska patent-systemet genom den europeiska patentkonventionen (the Convention on the Grant of European Patents, EPC) och av det internationella ansökningsförfarandet genom konventionen om patentsamarbete (Patent Cooperation Treaty, PCT). Sverige har tillträtt dessa konventioner som trädde i kraft 1977 respektive 1978.

2.4.1 Samarbetskonventionen

Genom samarbetskonventionen (PCT) infördes möjligheten att samtidigt ansöka om patent i flera länder genom att lämna in en internationell patentansökan. I dagsläget har 144 länder tillträtt konventionen, som förvaltas av den internationella byrån vid Världsorganisationen för den internationella äganderätten (World Intellectual Property Organization, WIPO).

Konventionen erbjuder ett förenklat förfarande för den som vill ansöka om patent i flera länder. Huvudidén med PCT-systemet är att sökanden kan lämna in en enda patentansökan som kan fullföljas i alla länder som har tillträtt konventionen. Efter att ansökningen lämnats in genomgår den en internationell granskning. Vissa patentmyndigheter gavs under konventionen befogenhet att utföra en sådan internationell nyhetsgranskning och patenterbarhetsbedömning av en PCT-ansökan. Efter denna centraliserade preliminära bedömning av uppfinningen, kan ansökningen fullföljas i de länder som sökanden väljer. Det är respektive lands nationella patentmyndighet som beslutar om patent ska beviljas. Om patentansökningen beviljas meddelas ett nationellt patent.

2.4.2 Europeiska patentkonventionen

Den europeiska patentkonventionen (EPC) är öppen för alla europeiska länder och har i dag tillträtts av 38 länder¹, bl.a. av samtliga medlemsstater i EU. Syftet med EPC är att patentskydd ska kunna uppnås i samtliga till konventionen anslutna länder genom att ge in en enda patentansökan som prövas och beviljas på central nivå. Därigenom kan patentskydd uppnås i ett flertal länder på ett enklare och billigare sätt än om skydd hade sökts separat i varje land. Ett europeiskt patent är dock inte ett regionalt gällande odelbart patent utan ett antal nationella patent, vars omfattning beror på hur många länder patentet validerats i.

För den operativa verksamheten inrättades European Patent Office (EPO) med säte i München. Patentansökningen handläggs av EPO, som prövar ansökningarna enligt de förutsättningar som anges i konventionen. Om förutsättningarna är uppfyllda beviljar EPO patentet. Europeiska patent beviljas på något av EPO:s tre officiella språk, engelska, tyska eller franska. Efter beviljandet väljer sökanden i vilka av EPC:s konventionsländer som patentet ska vara giltigt. Detta sker i respektive land genom en formell valideringsprocess.

2.5 Olika vägar till ett patent

Patent som kan få verkan i Sverige kan i dag meddelas antingen av PRV eller av EPO i München. Ett nationellt patent kan meddelas av PRV på grund såväl av en nationell patentansökan som en internationell patentansökan som fullföljs i Sverige. Ett europeiskt patent kan meddelas av EPO till följd av en europeisk ansökan eller en internationell ansökan som fullföljs vid EPO. Om patent beviljas av EPO kan det valideras i Sverige och blir då gällande här på samma sätt som ett svenskt patent.

Om förutsättningarna för patent är uppfyllda leder alltså dessa vägar till samma materiella resultat, dvs. ett patent med nationell giltighet. System är konkurrerande men kan också kombineras på olika sätt.

¹ Albanien, Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Italien, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Malta, Monaco, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, San Marino, Schweiz, Serbien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ungern och Österrike (medlemsländer per den 1 november 2011).

2.6 Rättsverkningar av ett patent

Innehavaren av ett patent ges en ensamrätt att kommersiellt utnyttja uppfinningen. Innehavaren kan alltså hindra andra från att kommersiellt tillverka, sälja, använda och importera den patentskyddade produkten eller att använda ett patentskyddat förfarande. Eftersom utvecklingskostnaderna för en ny produkt kan vara väsentliga är det av vikt att uppfinningen skyddas så att inte konkurrenter kan utnyttja den nya tekniken utan att ha haft utvecklingskostnaderna för den. Den som trots allt utnyttjar en patentskyddad uppfinning utan tillstånd begår patentintrång. Innehavaren av ett patent har då bl.a. möjlighet att vid domstol förbjuda intrångsgöraren från att fortsätta intrånget. Den som begår patentintrång kan också bli skyldig att betala skadestånd till patenthavaren.

Från ensamrätten finns ett antal inskränkningar. En sådan inskränkning är den s.k. för användarrätten. Den som kan visa att han eller hon använt uppfinningen eller vidtagit väsentliga åtgärder för att använda uppfinningen yrkesmässigt när patentansökan lämnas in får fortsätta att göra det i oförändrad omfattning även efter att ett patent har meddelats. Anledningen är att de investeringar i form av resurser och utrustning som ofta krävs för att till exempel starta upp en produktion, inte ska gå till spillo.

2.7 Kostnader för patent

Att ansöka om och upprätthålla patentskydd är kostsamt. Ansökningsförfarandet är förenat med avgifter som ska betalas till patentmyndigheten. Att utforma en patentansökan på ett sätt som medför ett effektivt patentskydd är dessutom i regel komplicerat. Vidare kan komplexa frågeställningar dyka upp under ansökningens handläggning. Den som vill ansöka om ett patent är därför i allmänhet hänvisad till att anlita ett professionellt patentombud, som tar betalt för sina tjänster. Om patent ska sökas i flera länder tillkommer dessutom översättningskostnader. Förutom kostnader för ansökningsförfarandet tillkommer sedan kostnader för att upprätthålla patentet.

PRV har tagit fram olika exempel på företags kostnader för patent². De exempel som lämnas är endast ungefärliga och

² Se www.prv.se

kostnaden kan självfallet variera betydligt beroende bl.a. på patentansökningens omfattning och komplexitet, hur mycket skriftväxling som förekommer i ärendet och behovet av översättningar. Enligt ett av de exempel som PRV tagit fram kan kostnaden för att ansöka om patentskydd för en uppfinning nationellt i tre länder uppgå till ca 100 000–250 000 kronor, varav översättningskostnaderna uppgår till ca 50 000 kronor. Enligt ett annat exempel ges en patentansökan först in i Sverige och sedan via PCT i ytterligare nio länder. Kostnaderna för detta uppskattas till ca 600 000–1 000 000 kronor, varav översättningskostnaderna utgör ca 200 000 kronor.

Översättningskostnaderna utgör alltså en stor del av kostnaderna för att få en uppfinning skyddad av patent i flera länder. Höga patenteringskostnader har ansetts utgöra hinder för innovationer och tillväxt och försämra europeiska företags konkurrensvillkor. Åtgärder har därför tagits på europeisk nivå för att få ner de höga patenteringskostnaderna, bl.a. genom att minska just översättningskostnaderna.

2.8 Patent- och registreringsverket

PRV är central förvaltningsmyndighet för ärenden rörande patent i Sverige. Patentärenden handläggs vid PRV:s patentavdelning. Enligt regleringsbrevet är PRV:s uppdrag att tillhandahålla effektiva och ändamålsenliga system för registrering av industriella rättigheter samt arbeta för att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap genom ändamålsenlig och kvalitativ information och service i immaterialrättsliga frågor. PRV ska vidare verka för en bättre service för medborgare och företag. PRV:s verksamhet regleras dels i myndighetsförordningen (2007:515), dels i förordning (2007:1111) med instruktion för Patent- och Registreringsverket.

PRV har också ett serviceåtagande, vari anges tider för leveranser och andra åtaganden gentemot kunderna. I serviceåtagandet anges alltså t.ex. inom vilken tid från ingivningsdagen förelägganden ska skickas och slutligt beslut ska fattas i ett patentansökningsärende. Vid en internationell jämförelse är PRV:s handläggningstider i patentärenden korta. Den som väljer att ge in sin patentansökan till PRV kan alltså få ansökningen granskad och i

förekommande fall få patentet beviljat inom en förhållandevis kort tid.

PRV har alltsedan 1978 vidare varit en internationell myndighet enligt PCT. Genom avtal med WIPO har PRV status som PCT-myndighet för handläggning av PCT-ansökningar, såväl vad gäller nyhetsgranskning som förberedande patenterbarhetsprövning³. Av de nationella patentverken i Europa innehar också det finländska, spanska och österrikiska patentverken status som granskande myndigheter enligt PCT. För att en myndighet eller organisation enligt konventionen ska kunna utses som PCT-myndighet, krävs det i princip att den har minst 100 årsanställda patentingenjörer som granskare.

PRV är en avgiftsfinansierad myndighet som inte finansieras över statsbudgeten. PRV är därför beroende av intäkter från avgifter och uppdrag. Till följd av minskade intäkter de senaste åren har PRV nödgats minska kostnaderna, framför allt genom att minska personalresurserna. PRV har i dag omkring 380 anställda, varav ca 180 patentingenjörer.

PRV får också bedriva uppdragsverksamhet, såsom att tillhandahålla konsulttjänster för granskning och annan rådgivning. Detta görs genom PRV InterPat, som dock inte är en del av PRV:s myndighetsverksamhet.

2.9 Statistik

Patentansökningar

År 2010 uppgick antalet nationella patentansökningar hos PRV till ca 2 500. Sedan Sverige tillträdde EPC och PCT i slutet av 1970-talet har antalet svenska patentansökningar minskat drastiskt. I mitten av 1970-talet inkom ca 15 000 patentansökningar om året till PRV. År 2000 inkom knappt 5 000 nationella patentansökningar och i dag inkommer alltså ungefär hälften så många.

Av de ca 2 500 nationella patentansökningar som gavs in under 2010 utgjordes merparten av sådana ansökningar som gavs in till PRV som första nationella myndighet (förstagångsansökningar). I denna siffra ingår emellertid också ansökningar som initialt lämnats in vid nationell myndighet i annat land och först därefter ges in till

³ Förordning (1978:218) om patent- och registreringsverkets verksamhet som internationell myndighet enligt konventionen om patentsamarbete.

PRV (följdansökningar). Vidare ingår även sådana internationella patentansökningar som fullföljts i Sverige.

Den absoluta majoriteten av de nationella patentansökningarna vid PRV ges in av svenska sökande. Av de ca 2 500 ansökningar som inkom 2010 utgjordes ca 2 200 av ansökningar från svenska sökande. Andelen sökanden med enstaka ansökningar har under senare år ökat, medan de som söker många patent allt oftare använder sig av andra vägar för att få patentskydd.

Vad gäller europeiska patentansökningar mottog EPO under 2010 ca 150 000 ansökningar (europeiska patentansökningar och internationella patentansökningar som designerats EPO). Av dessa kom ca 3 500 ansökningar från svenska sökande.

Allt fler svenska sökande väljer också att lämna in ansökan om patent till det amerikanska patentverket (USPTO). Under 2010 inkom 3 840 patentansökningar som härrörde från svenska sökande till USPTO. Det är en ökning med drygt 1 000 ansökningar sedan år 2 000.

Beviljade patent

År 2010 beviljade PRV ca 1 400 nationella patent, vilket utgjorde knappt 50 procent av de nationella ansökningar som inkom två år tidigare. Samma år beviljade EPO drygt 58 000 patent, varav ca 1 500 från svenska sökande. Det året validerades också ca 8 800 europeiska patent i Sverige. Sammantaget blev alltså drygt 10 000 patent gällande i Sverige år 2010. Av dessa utgjordes sålunda ca 87 procent av europeiska patent. Tendensen är också att andelen europeiska patent ökar.

Vid utgången av 2010 uppgick det totala antalet patent i kraft i Sverige till omkring 97 000. Av dessa var knappt 83 procent europeiska patent och drygt 17 procent nationella svenska patent.

3 Handläggningen av patentansökningar

Som omnämnts i kapitel 2 finns i dag tre vägar för att få ett patent med giltighet i Sverige: en nationell, svensk patentansökan, en internationell patentansökan som fullföljs i Sverige och ett europeiskt patent som valideras i Sverige. I detta kapitel beskrivs den närmare handläggningen av nationella patentansökningar och internationella ansökningar som fullföljs i Sverige.

De grundläggande patenträttsliga bestämmelserna såvitt gäller Sverige finns i patentlagen (1967:837), PL. Verkställighetsföreskrifter till lagen är intagna i patentkungörelsen (1967:838), PK. Lagen och kungörelsen kompletteras av Patent- och registreringsverkets föreskrifter (PRVFS 1997:1, P:32 senast omtryckt i PRVFS 2007:2, P:63) med patentbestämmelser (Patentbestämmelserna, PB), som bl.a. innehåller detaljerade regler om innehållet i och utformningen av en patentansökan. PRV:s patentavdelning utfärdar vidare riktlinjer, som utgör interna policy- och gränsdragningsbestämmelser avseende handläggningen av patentärenden.

3.1 Nationell svensk patentansökan

3.1.1 Ansökningsförfarandet

Handläggningen av svenska patentansökningar regleras i 2 kap. patentlagen. Den närmare regleringen av innehållet i en svensk patentansökan finns i 8 § PL och 2 § PK. En nationell svensk ansökan ges in till PRV. Ansökningen ska bl.a. innehålla en uppgift om vem som är sökande, vem som är uppfinnare och en kort och saklig benämning på den patentsökta uppfinningen. Ansökningen ska även innehålla en beskrivning av uppfinningen, inklusive

ritningar om sådana behövs, patentkrav och ett sammandrag. Eftersom det kan vara svårt att skriva en korrekt patentansökan som är avfattad för att ge ett effektivt patentskydd tar sökanden ofta hjälp av ett specialiserat patentombud i ansökningsprocessen. PRV:s statistik visar att ansökningar som lämnats in av professionella patentombud leder till långt fler patent än ansökningar som hanterats av sökandena själva.

I samband med ansökan ska anmälningsavgift (500 kronor) och granskningsavgift (2 500 kronor) betalas. Innan patentet kan meddelas ska sökanden också betala en meddelandeavgift (1 400 kronor). Under ansökningsstadiet och under hela patentets giltighet ska vidare årsavgifter betalas. Årsavgifterna är låga i början (300 kronor) men stiger för varje år till det sista och tjugonde året (5 600 kronor). Avgiftssystemet inom patentområdet bygger alltså på relativt låga ansökningsavgifter och progressiva årsavgifter. Tanken är att sådana patent som det inte finns ekonomiska intressen av att upprätthålla ska avföras och att de patent som upprätthålls är framgångsrika och på så sätt kan bära de stigande årsavgifterna. Avgiftssystemet motiveras vidare av att patent-systemet ska vara ekonomiskt självbärande. I patentlagen och patentkungörelsen finns reglerat när avgifter ska tas ut. Storleken på avgifterna återfinns i bilagan till patentkungörelsen.

3.1.2 Närmare om ansökningens innehåll

En svensk patentansökan ska innehålla en beskrivning av uppfinningen och eventuella ritningar samt bestämda uppgifter om vad som söks skyddat genom patentet (patentkrav) (8 § andra stycket PL). Ansökan ska dessutom innehålla ett sammandrag av beskrivningen och patentkraven (8 § tredje stycket PL). I patentbestämmelserna utvecklas närmare hur de olika delarna av en patentansökan ska utformas.

Beskrivningen

Beskrivningen är den del av patentansökan som förklarar uppfinningen. Beskrivningen ska inledas med en kortfattad benämning på uppfinningen (5 § PB). Beskrivningen består vidare av en allmän och en speciell del. I den allmänna delen anges uppfinningens

användningsområde, bakgrunden till uppfinningen och teknikens ståndpunkt. I samband härmed ska även det tekniska problem som uppfinningen avser lösa anges. Dessa uppgifter ska överensstämma med vad som anges i patentkraven. Av den allmänna delen ska det också framgå hur uppfinningen kan tillgodogöras industriellt. I den speciella delen ska uppfinningen beskrivas i detalj, med konkreta exempel på utföringsformer. Beskrivningen ska även innefatta ritningar om sådana behövs. Beskrivningen ska vara så tydlig att en fackman med ledning av den kan tillämpa uppfinningen (8 § andra stycket PL). Beskrivningen består vanligtvis av 10-20 sidor.

Kravet på en utförlig beskrivning får ses mot bakgrund av den principiella utgångspunkten att patenthavaren får den ensamrätt som ett patent skänker i utbyte mot att ny teknisk kunskap ställs till samhällets förfogande. Kravet på tydlighet har dessutom till syfte att säkerställa att allmänheten efter patentskyddets utgång kan utnyttja den uppfinning som beskrivs. Av 17 § första stycket PK framgår vidare att beskrivningen endast får innehålla sådant som bidrar till att klargöra uppfinningen. Om en nyskapad eller annan term som inte är allmänt godtagen måste användas, ska termen förklaras.

Beskrivningen får användas för att tolka kraven vid bestämmandet av patentets skyddsomfång. Även vid bedömning av ett patents eventuella ogiltighet kan beskrivningen beaktas vid tolkningen av kraven

Patentkraven

Patentkraven definierar uppfinningen och innehåller en uppräkningslista av vad som ska skyddas genom patentet. Kraven bestämmer patentets skyddsomfång (39 § PL). Av patentkraven framgår alltså vad patenthavaren kan hindra andra från att göra. Formuleringen "bestämd uppgift om vad som sökes skyddat genom patent" (8 § andra stycket PL) innebär också att det ställs krav på att patentkravet ska vara tydligt, i syfte att göra osäkerheten om vad som skyddas av patentet så liten som möjligt. Kraven består som regel dels av en inledande del som motsvarar teknikens ståndpunkt dels en kännetecknande del som innehåller det nya och säregna med uppfinningen (11 § PB). Varje patentkrav ska beskriva uppfinningen utan att stödja sig på beskrivningen eller ritningar. Däremot går det bra att hänvisa till dessa. Av 6 § PB framgår att

uppfinningen i beskrivningen ska vara så exemplifierad att patentkraven är tillräckligt underbyggda. Vad som söks skyddat genom kraven ska alltså anges i beskrivningen i den omfattning, som är nödvändig för bedömningen av kravet. För att bestämma ett patents skyddsomfång får kraven tolkas med ledning av beskrivningen (39 § PL). Patentkraven består vanligtvis av 1-3 sidor.

Sammandrag

Ansökan ska vidare innehålla ett sammandrag. Sammandraget ska ange till vilket tekniskt område uppfinningen hör och ska innehålla en kortfattad sammanfattning av vad som framgår av beskrivningen, patentkraven och ritningarna (21 § PB). Sammandraget ska avspegla beskrivning och patentkrav så som de utformats i ansökningen när den ingavs. Sammandragets slutliga lydelse ska fastställas innan ansökningen hålls allmänt tillgänglig enligt 22 § andra stycket PL. Ändringar i ansökningen därefter medför inte att sammandraget ska ändras.

Enligt 8 § tredje stycket PL är sammandraget endast avsett att ge teknisk information om innehållet i ansökningen och får inte tillmätas betydelse i något annat avseende. Detta innebär att sammandraget inte har någon rättsverkan och får t.ex. alltså inte användas vid tolkningen av ett patents skyddsomfång. Sammandraget har främst betydelse som nyhetsgranskningsmaterial hos patentmyndigheter och underlättar vid datorsökningar. Sammandraget omfattar vanligen ca en halv sida.

3.1.3 PRV:s handläggning

När ansökningen kommit in till PRV kontrolleras ansökningen i formellt hänseende av en formaliaenhet och en ingivningsdag fastställs. Om patentansökningen har formella brister utfärdar PRV ett föreläggande där sökanden uppmanas att avhjälpa bristerna. Ansökningen skickas sedan vidare till en teknisk enhet för materiell prövning, där den granskas utifrån patenterbarhetskriterierna, dvs. om uppfinningen är ny, har uppfinningshöjd och kan tillgodogöras industriellt. Ansökningen genomgår där en nyhetsundersökning. Genom denna undersökning klarläggs teknikens standpunkt, dvs. vad som var känt vid dagen för ansökan inom det tekniska området

för uppfinningen. Ansökningar utan prioritet¹ granskas normalt inom 6-7 månader från ingivningsdagen.

Större delen av nyhetsgranskningen sker genom sökningar i datoriserade system som bl.a. innehåller patentskrifter och artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Eftersom det saknar betydelse var i världen tekniken offentliggjorts är den absoluta merparten av de dokument som undersöks vid nyhetsgranskningen på annat språk än svenska. De patentingenjörer vid PRV som granskar ansökningarna har därför stor vana av att läsa och bedöma patentdokument och annan teknisk litteratur på t.ex. engelska.

Om ansökningen har brister som medför att patent inte kan meddelas utfärdas ett tekniskt föreläggande. Förelägganden – såväl formella som materiella – utfärdas enligt 15 § PL. I föreläggandet redovisas vad som utgör hinder mot patent. Hindret kan t.ex. bestå i att uppfinningen inte är ny eller saknar uppfinningshöjd mot bakgrund av vad som framkommit vid utredningen. Det kan t.ex. också finnas problem i utformningen av patentkraven. Sökanden ges tillfälle att komma in med svaromål för att bemöta de påstådda bristerna i ansökningen. I samband härmed förekommer det ofta att sökanden justerar patentkraven. En sökande kan också begära en muntlig förhandling för att framföra sina synpunkter. Sedan sökanden gett in svaromål och eventuell förhandling har hållits görs en ny bedömning.

Om sökanden inte skulle efterkomma ett föreläggande, skrivs ansökningen av (15 § andra stycket PL). Om det även efter att svaranden kommit in med yttrande över föreläggandet finns hinder för bifall till ansökningen – t.ex. om vad sökanden anfört inte medför att PRV:s bedömning ändras eller om föreläggandet endast efterkommit i viss del – ska ansökningen avslås, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande (16 § PL).

Om PRV anser att ansökningen inte kan beviljas avslår PRV alltså ansökningen. Om ansökningen däremot uppfyller alla krav utfärdas ett slutföreläggande (29 a § PK). I slutföreläggandet informeras sökanden om att PRV avser att meddela patent. Med slutföreläggandet bifogas de handlingar som PRV avser att godkänna (kontrollhandlingar). PRV har i samband med slutföreläggandet också möjlighet att enligt 15 § PL förelägga att sökanden

¹ Den som har lämnat in en patentansökning i ett land som är anslutet till den s.k. Pariskonventionen har rätt att inom 12 månader lämna in en likalydande ansökning i ett annat land och begära prioritet från den tidigare ansökningen. Prioritet innebär att den senare ansökningen i nyhetshänseende anses vara gjord samtidigt med den första.

yttrar sig i frågan eller vidtar vissa åtgärder. När eventuella kvarstående brister åtgärdats och kontrollhandlingarna bekräftats skickar PRV meddelande om att patent kan meddelas (19 § PL).

När sökanden betalat en meddelandeavgift bifalls patentansökningen och beslutet kungörs i Svensk Patenttidning. Något motiverat beslut att bevilja patentet upprättas alltså inte av PRV. När kungörelse har skett är patentet meddelat. En patentskrift ska samtidigt framställas. Patentskriften består av beskrivning, patentkrav och sammandrag jämte vissa uppgifter. Patentskriften publiceras i Svensk Patentdatabas, som finns tillgänglig på Internet.

3.1.4 Språket i ansökningsförfarandet

Språket i ansökningen

Ett nationellt svenskt patent måste beviljas på svenska. En ansökan om patent kan dock ges in på annat språk än svenska. Den närmare regleringen av språket i en patentansökan finns i 3 § PK. Enligt första stycket i denna bestämmelse ska beskrivning, patentkrav och sammandrag vara skrivna på svenska. Av andra stycket kan utläsas att ansökningshandlingar kan ges in på annat språk än vad som följer av första stycket men att en översättning av ansökningen då ska ges in. Om ansökningen är skriven på norska, danska eller engelska kan ansökningen också tas upp till prövning av PRV innan översättningen har inkommit (47 § 6 p. PB). Enligt 3 § tredje stycket PK ska sökanden föreläggas att lämna in översättningen innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL, vilket inträffar arton månader efter det att ansökan gjordes. Vanligtvis kombineras uppmaningen att ge in en översättning av ansökningen till svenska med det tekniska föreläggande som utfärdas efter nyhetsgranskningen.

En översättning ska vara bestyrkt av den person som har gjort översättningen. Om den handling som har översatts är skriven på danska, norska, engelska, franska eller tyska är det dock tillräckligt att sökanden eller hans ombud intygar att översättningen överensstämmer med den utländska handlingen (39 § PB). Om PRV vid en genomgång av handlingarna finner att översättningen inte skulle överensstämma med den ursprungliga handlingen har myndigheten möjlighet att förelägga sökanden enligt 15 § PL att komma in med en korrigerad översättning.

Det är alltså möjligt redan i dag att lämna in en nationell svensk patentansökan på engelska. PRV har ingen exakt uppgift på hur stor andel av de nationella patentansökningarna som ges in på annat språk än svenska. Man kan emellertid få en uppfattning om antalet ansökningar som lämnas in på något annat språk utifrån antalet tekniska förelägganden med begäran att inge översättning som skickats från PRV i patentansökningsärenden. Enligt uppgift från PRV utgick föreläggande med översättningsbegäran i 17 procent av de patentansökningar som gjordes under 2009. Av de patentansökningar som getts in på annat språk än svenska utgör ansökningar avfattade på engelska den stora merparten.

Grundhandlingar

En patentansökan får inte ändras så att patent söks på något som inte framgick av ansökan på ingivningsdagen (13 § PL). Bestämmelsen anger den yttersta ram inom vilket ändringar i patentansökningen får göras. I patentkungörelsen anges närmare vilken lydelse som är avgörande när det gäller att fastställa den ram inom vilken patentansökan får ändras. Utgångspunkten för denna bedömning är de s.k. grundhandlingarna. Enligt 21 § PK förstås med grundhandling beskrivningen med tillhörande ritningar och patentkraven på svenska, danska eller norska, som förelåg på ansökans ingivningsdag. Fanns inte sådan handling vid nämnda tidpunkt, ska första därefter inkomna beskrivning med tillhörande ritning och patentkrav på svenska anses som grundhandling, i den mån innehållet har tydlig motsvarighet i handlingar som förelåg när ansökningen gjordes. Om en patentansökan getts in på engelska, utgörs ansökningens grundhandlingar alltså av den svenska översättningen som sedan inges. En sådan översättning kan inte senare justeras med hänvisning till att ansökningen i dess engelskspråkiga lydelse innehöll något som inte medtagits i översättningen.

PRV:s handläggningspråk

Handläggningspråket hos PRV i ett nationellt ansökningsärende är svenska, dvs. förelägganden och beslut skrivs på svenska. En sökande kan dock på begäran få det tekniska föreläggandet i ett

ansökningsärende översatt till engelska. Översättningen görs av den handläggare som har skrivit föreläggandet och tillhandahålls av PRV som en tjänst mot en avgift om 2 800 kronor exklusive moms.

3.1.5 Avskrivna ärenden

Om en sökande inte svarar på ett föreläggande från PRV skrivs ärendet av. Avskrivningar sker i omkring 46 % av de nationella patentansökningar som varje år ges in till och granskas av PRV. Det kan finnas flera skäl till att en sökande väljer att överge sin ansökan. Det kan t.ex. bero på att sökanden efter att ha fått det tekniska föreläggandet bedömer chansen till patent som liten. Om ansökningsärendet är skrivet på engelska kan det också bero på att sökanden inte vill lägga ner den kostnad som en översättning till svenska är förknippad med.

I ett sådant fall har sökanden ändå – i ett internationellt perspektiv – erhållit en snabb och billig granskning av ansökningsärendet. Med det underlag som finns från den nationella ansökningsärendet och den granskning som gjorts av PRV kan sökanden göra en följdansökan vid t.ex. EPO. Den svenska ansökningsärendet kan då överges innan någon översättning behöver ges in. I stället kan patent erhållas i Sverige via EPO, varvid endast patentkraven behöver översättas till svenska.

3.2 Internationell patentansökan

En internationell patentansökans form och innehåll regleras av PCT och dess tillämpningsföreskrifter. Häri regleras också förfarandet vad gäller den internationella förprövningen. De särskilda bestämmelser i patentlagen som rör internationella patentansökningar har förts samman i kapitel 3 i lagen. I kapitlet regleras bl.a. hur en internationell patentansökan fullföljs i Sverige. När den internationella ansökningsärendet har fullföljts gäller huvudsakligen bestämmelserna i kapitel 2 patentlagen.

3.2.1 Internationell granskning

En internationell patentansökan ges in till mottagande myndighet, som kan vara en nationell patentmyndighet, EPO eller WIPO. När ansökningen har getts in anses den ingiven samtliga PCT:s medlemsländer den dagen. Ansökningen kontrolleras i formellt hänseende och vidarebefordras därefter till en internationell granskningsmyndighet, som genomför en nyhetsgranskning av ansökningen. När granskningen är avslutad får sökanden en nyhetsgranskningsrapport och ett första utlåtande om uppfinningens patenterbarhet. Sökanden kan med utgångspunkt i rapporten och utlåtandet ta ställning till om han eller hon vill återkalla ansökan eller få den prövad i sak. Sökanden kan därvid välja att fullfölja ansökningen i valda länder.

Vilket språk som ansökningen kan lämnas in och granskas på regleras genom avtal mellan WIPO och den mottagande respektive granskande myndigheten. En internationell patentansökan som ges in till PRV i egenskap av mottagande myndighet ska vara skriven på svenska, danska, finska, norska eller engelska. I sin egenskap av internationell granskningsmyndighet granskar PRV också patentansökningar på dessa språk, samt i vissa fall även på franska². Det är samma patentingenjörer vid PRV som tas i anspråk för den internationella granskningen som för granskningen av svenska patentansökningar. I detta förfarande skriver PRV sin nyhetsgranskningsrapport och utlåtandet på engelska. Antalet internationella nyhetsgranskningar som PRV genomför i sin egenskap av PCT-myndighet ligger i dagsläget på drygt 2 000 årligen. En majoritet av ansökningarna är skrivna på engelska.

Om patentansökningen är skriven på något annat språk än engelska ska sökanden till PRV inom fjorton månader från ingivnings- eller prioritetsdagen ge in en översättning av ansökan till engelska (53 § PK). En internationell ansökan som lämnats in till PRV vidarebefordras till WIPO för arkivering och publicering.

² I praktiken har det dock inte förekommit att PRV granskat en internationell ansökning på franska.

3.2.2 Nationell fullföljd

PCT-förfarandet innebär att sökanden kan skjuta upp handläggningen av patentansökningen vid de respektive nationella patentmyndigheterna. Först när 30 eller 31 månader förflutit från den internationella ingivnings- eller prioritetssdagen måste ansökningen fullföljas i de länder där sökanden önskar få patentskydd. Under tiden har sökanden haft möjlighet att bedöma patenterbarheten och få en uppfattning om det kommersiella värdet i uppfinningen. Sökanden har då ett bättre underlag för att besluta om och i vilka länder skydd ska sökas. Kostnaderna för den nationella fullföljden kan därmed också senareläggas. Den slutliga prövningen av om patent kan meddelas för en viss stat görs alltid av den myndighet som är behörig att fatta beslut med verkan för staten i fråga, i allmänhet respektive nationell patentmyndighet eller EPO. Vid denna prövning är PCT-myndigheternas rapporter vägledande men inte bindande. För de beslutande patentmyndigheternas del syftar det internationella förfarandet till att underlätta den fortsatta handläggningen av patentansökningen.

Bestämmelser om fullföljd i Sverige av en internationell patentansökan enligt PCT finns i 31 § PL. Fullföljd sker genom att sökanden inom 31 månader från ingivnings- eller prioritetssdagen ger in en översättning till svenska av ansökningen eller, om ansökan är skriven på svenska, en kopia av denna. Sökanden ska också betala en avgift till PRV. I enlighet med vad som anges i 39 § PB ska riktigheten av översättningen intygas.

Sedan den internationella patentansökningen har fullföljts, behandlas ansökningen i stort sett som en nationell ansökan och handläggs alltså enligt 2 kap. PL (se 33 § PL). I regel har PRV fattat beslut inom 36 månader från ingivnings- eller prioritetssdagen, dvs. fyra månader efter att tidsfristen för fullföljd löpt ut. I den mån ett patent beviljas sker detta med tillämpning av nationell lagstiftning, dvs. ett nationellt svenskt patent meddelas.

3.3 Ansökningars allmänna tillgänglighet

3.3.1 Nationella ansökningar

Enligt 22 § första stycket PL ska handlingarna i ett patentärende hållas tillgängliga för allmänheten från och med den dag då patentet meddelades. Den genomsnittliga handläggningstiden för ett

svenskt nationellt patent är två år. I praktiken är ansökningen många gånger dock offentlig redan innan dess. Av 22 § andra stycket PL framgår att handlingarna i ett ansökningsärende ska hållas tillgängliga för allmänheten när 18 månader förflutit från ingivnings- eller prioritetdagen. Själva ansökningen, dvs. beskrivning, patentkrav och sammandrag, publiceras också i Svensk Patentdatabas. Inga avgifter utgår för denna publicering. Om ansökningen är skriven på ett annat språk än svenska har sökanden också förelagts att komma in med en översättning till svenska innan ansökningen hålls allmänt tillgänglig. När ansökningen publiceras ska detta alltså ske på svenska.

3.3.2 Internationella ansökningar

En internationell ansökan jämte den granskande myndighetens nyhetsgranskningsrapport publiceras av WIPO 18 månader efter ingivnings- eller prioritetdagen. Publiceringen sker på något av PCT:s publiceringsspråk: engelska, franska, japanska, ryska, tyska, spanska, kinesiska, arabiska, koreanska och portugisiska. En majoritet av ansökningarna publiceras på engelska. Därefter följer i ordning japanska, tyska, kinesiska och koreanska³. Vid publiceringstillfället omfattar ansökningen samtliga PCT:s medlemsstater; först vid fullföljden bestämmer sökanden i vilka länder han eller hon önskar få patentskydd. Även en ansökan som kan komma att leda till ett patent i Sverige publiceras alltså vid artonmånadersdagen på något av PCT:s tio publiceringsspråk; någon publicering på svenska äger inte rum vid detta tillfälle.

Först när ansökningen fullföljs i Sverige ska en översättning till svenska ges in. När översättningen inkommit till PRV blir ansökningen allmänt tillgänglig i patentlagens mening. Samtidigt publiceras ansökningen i svensk översättning i Svensk Patentdatabas.

3.4 Det provisoriska skyddet

Redan under ansökningsstadiet uppkommer ett visst skydd för uppfinningen. I patentlagstiftningen finns intaget bestämmelser om s.k. provisoriskt skydd. Det provisoriska skyddet innebär att

³ PCT Yearly Review: The International Patent System in 2010 (WIPO).

sökanden under vissa förhållanden kan ha rätt till skadestånd även för tiden innan patentet har meddelats.

3.4.1 Nationella ansökningar

Det provisoriska skyddet för en nationell patentansökan regleras i 60 § PL. Enligt denna bestämmelse uppkommer skyddet när ansökningsen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. Det provisoriska skyddet innebär att sökanden kan ha rätt till skadestånd av den som efter det att ansökningsen har blivit offentlig yrkesmässigt utnyttjar den uppfinning för vilken skydd söks. En förutsättning är dock att ansökningsen också leder till ett patent. Talan om patentintrång vid domstol kan alltså väckas först när patentet har meddelats.

Det provisoriska skyddet innebär alltså att patenthavaren kan ha rätt till skadestånd från en intrångsgörare inte bara i tiden efter att patentet har meddelats utan även under en del av ansökningstiden. Lydelsen av patentkraven kan dock ha justerats i tiden mellan att ansökningsen offentliggjordes och patentet meddelades. För tiden innan patentet har meddelats omfattar patentskyddet därför bara det som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningsen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt det meddelade patentet, dvs. endast vad som täcks av båda lydelserna.

Rätten till skadestånd är begränsad till att avse ersättning för utnyttjande enligt 58 § andra stycket PL. Skadeståndsskyldighet finns inte bara vid uppsåt eller oaktsamhet utan också om intrångsgöraren var i god tro. Enligt förarbetena bör skadestånd vid god tro emellertid utdömas endast i undantagsfall (NU 1936:6 s. 438). I sammanhanget kan dock påpekas att åberopande av det provisoriska skyddet i praktiken inte har förekommit i tvister inför domstol i Sverige.

3.4.2 Internationella ansökningar

Som ovan angivits publiceras en internationell ansökan genom WIPO:s försorg 18 månader från ingivnings- eller prioritetdagen. Denna internationella publicering äger inte rum på svenska. Något provisoriskt skydd inträder inte heller i Sverige i samband med WIPO:s publicering. Först när en översättning till svenska getts in till PRV och myndigheten därefter håller ansökningsen allmänt

tillgänglig enligt 22 § andra stycket PL uppkommer det provisoriska skyddet enligt 60 § PL (se 33 § tredje och fjärde stycket PL).

4 Patent i Europa

Parallellt med de nationella patenten finns även det europeiska patentsystemet. Som nämnts är inte ett patent beviljat av EPO ett regionalt gällande odelbart patent utan ett antal nationella patent, vars omfattning beror på hur många länder patentet validerats i.

Det finns alltså inte i dag något regionalt europeiskt patent med enhetlig verkan i hela territoriet. Frågan har emellertid diskuterats länge. Diskussionerna har kantats av många meningsskiljaktigheter men intensiva förhandlingar förs nu för att leda projekten i hamn.

4.1 Europeiskt patent

Regler om en europeisk patentansökans form och innehåll finns i EPC. Konventionen och dess tillämpningsföreskrifter innehåller också bestämmelser om ansökningens handläggning och de materiella villkoren för patentbeviljande. Vid Sverige tillträdde till EPC 1978 infördes ett nytt kapitel 11 i patentlagen, som innehåller bestämmelser om europeiska patentansökningar och europeiska patent i Sverige.

4.1.1 Handläggningen vid EPO

En europeisk patentansökan handläggs och bedöms av EPO, som också beviljar patent om de materiella och formella förutsättningarna enligt EPC är uppfyllda. Kraven på ansökans innehåll motsvarar i princip kraven på en svensk ansökan. Språket i ansökningsförfarandet är i huvudsak reglerat i artikel 14 i EPC. En ansökan om europeiskt patent kan ges in till EPO på valfritt officiellt språk i någon av medlemsstaterna till EPC. En ansökan kan alltså inges på svenska. Inom två månader måste emellertid en översättning till något av verkets officiella språk lämnas in. EPO

har tre officiella handläggningsspråk; engelska, franska och tyska. Sökanden kan välja vilket av de tre handläggningsspråken som han eller hon vill använda sig av. Det språk som sökanden har valt ska i princip användas vid all handläggning och kommunikation som rör ansökningen eller det patent som har meddelats i anledning av denna. En europeisk ansökan offentliggörs av EPO efter 18 månader. Publiceringen av ansökningen sker på handläggningsspråket. Detta offentliggörande ersätter sådana krav som finns i respektive medlemslands lagstiftning på att patentansökningar ska hållas allmänt tillgängliga. Någon publicering sker alltså inte i konventionsländerna vid denna tidpunkt.

När EPO har granskat ansökningen och bedömer att patent kan meddelas informerar verket sökanden om i vilken lydelse det avser att meddela patent. Sökanden föreläggs då att ge in en översättning av patentkraven till de två officiella språk som inte har varit handläggningsspråk. När patentet har beviljats kungörs det och en patentskrift publiceras. Patentskriften, som består av beskrivning och eventuella ritningar samt patentkrav, publiceras på handläggningsspråket och inkluderar även översättningen av patentkraven till de två andra officiella språken.

4.1.2 Nationell validering

När patentet har meddelats vid EPO väljer sökanden i vilka länder han eller hon önskar validera patentet. Innebörden av en sådan validering är att det europeiska patentet då får samma rättsställning som om det vore beviljat av den nationella patentmyndigheten och har också rättsverkningar enligt den nationella lagstiftningen.

I Sverige valideras ett europeiskt patent genom att patenthavaren inom tre månader från EPO:s kungörelse ger in en översättning av patentkraven till svenska. Om patentet har meddelats på engelska behöver någon ytterligare översättning inte göras. Om patentet har meddelats på franska eller tyska ska en översättning till engelska eller svenska av beskrivningen ges in. Sökanden ska vidare betala en avgift till PRV (82 § PL). Kungörelse om vilka europeiska patent som fått giltighet i Sverige sker i Svensk Patenttidning. Publicering av patentskriften sker i Svensk Patentdatabas.

Av de europeiska patent som validerades i Sverige under 2011 hade 67 % meddelats på engelska av EPO. I dessa fall behövde patenthavaren endast översätta kraven till svenska vid valideringen.

Övriga 33 % meddelades alltså på tyska eller franska, varvid patenthavaren – utöver att översätta patentkraven till svenska – kunde välja att översätta beskrivningen till svenska eller engelska. Den av PRV publicerade patentskriften innehåller patentkraven i svensk översättning. Om patentet har meddelats på engelska, hämtar PRV beskrivningen från patentskriften såsom den publicerats av EPO. I sådant fall kommer även kraven på engelska att ingå i den patentskrift som publiceras av PRV. I annat fall publiceras den översättning av beskrivningen – till svenska eller engelska – som lämnats in till PRV av patenthavaren.

PRV:s hantering av de europeiska patenten vid den nationella valideringen är inskränkt till att kontrollera att de formella förutsättningarna är uppfyllda. Någon materiell prövning äger alltså inte rum och PRV har ingen skyldighet att kontrollera att de översättningar som inkommer överensstämmer med lydelsen enligt handläggningsspråket vid EPO. Bestämmelsen i 39 § PB att översättningens riktighet ska intygas är inte tillämplig på översättningar av europeiska patent eller europeiska patentansökningar.

4.1.3 Londonöverenskommelsen

Vid tillkomsten av EPC togs det i konventionen in bestämmelser som ger möjlighet för ett land att kräva att patenthavaren ger in en översättning av patentet till det landets officiella språk som villkor för att patentet ska få rättsverkan i det landet (artikel 65 EPC). I samband med Sveriges tillträde till konventionen påpekades i propositionen att större delen av patenten för Sverige i framtiden troligen skulle komma att meddelas i form av ett europeiskt patent. Om en översättning då inte krävdes, skulle i framtiden endast en mindre del av de patentskrifter som blev gällande här i landet komma att finnas på svenska. Det uttalades vidare att det var ett väsentligt intresse för svenskt näringsliv och svenska uppfinnare att i fråga om varje patent som gäller för Sverige den text som ligger till grund för patentet finns tillgänglig på svenska (prop. 1977/78:1 Del A s. 299 ff. och 302 f.). Det ansågs därför uppenbart att Sverige borde utnyttja möjligheten att kräva översättning till svenska. För att ett europeiskt patent skulle få giltighet i Sverige krävdes alltså vid tillträdet att sökanden gav in en svensk översättning till PRV av hela patentskriften.

Inte bara Sverige utan flertalet länder utnyttjade denna möjlighet att kräva översättning som villkor för en nationell validering. Dessa nationella översättningskrav ledde emellertid till att kostnaderna för validering av europeiska patent blev betydande. Enligt beräkningar, sammanställda av EPO i juli 1999¹, kunde den totala kostnaden för ett genomsnittligt europeiskt patent som validerats i åtta länder och där förblir giltigt i genomsnitt 10 år uppskattas till sammanlagt 29 800 euro. Av denna kostnad utgjorde 39 procent eller 11 500 euro översättningskostnader. Konventionsstaternas krav på översättning var alltså en väsentligt fördyrande faktor för erhållande av ett europeiskt patent. Kostnaderna för ett europeiskt patent beräknades också vara väsentligt högre än kostnaderna för att erhålla patent i USA eller Japan. En reduktion av patenteringskostnaderna, inklusive översättningskostnaderna, ansågs vara väsentlig för att skapa bättre förutsättningar för företag att skydda sina innovationer och därmed stimulera forskning, teknikutveckling och tillväxt.

I syfte att sänka översättningskostnaderna för patenthavarna antog EPC-länderna under hösten 2000 en överenskommelse om tillämpning av artikel 65 i EPC (den s.k. Londonöverenskommelsen). Överenskommelsen innebär att de EPC-länder som har något av EPO:s handläggningsspråk som ett av sina officiella språk avstår från att kräva översättning av patentskriften för att patentet ska bli giltigt i landet. EPC-stater som inte har ett officiellt språk som också är handläggningsspråk i EPO ska peka ut ett av de tre handläggningsspråken och avstå från översättning, om patentskriften finns på det utpekade språket. Även i fall när patentskriften finns på detta språk har dessa länder dock alltjämt rätt att kräva översättning av patentkraven till ett av sina officiella språk. I överenskommelsen anges att det inte finns något hinder för anslutna stater att föreskriva att en översättning av patentakskriften i sin helhet krävs i de fall en tvist uppstår.

För närvarande är 18 länder anslutna till Londonöverenskommelsen². De länder som helt har tagit bort kravet på översättning är Frankrike, Lichtenstein, Luxemburg, Monaco, Schweiz, Storbritannien och Tyskland. I dessa länder blir alltså patentet

¹ Uppgifterna har redovisats i bilaga 7 till betänkandet Harmoniserad patenträtt (SOU 2003:66).

² Danmark, Finland, Frankrike, Island, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Monaco, Nederländerna, Schweiz, Slovenien, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Ungern. Anslutning övervägs för närvarande i Belgien, Irland och Österrike.

gällande såsom det meddelats vid EPO. Lettland, Litauen och Slovenien kräver endast att patentkraven översätts till det nationella språket; någon översättning av beskrivningen krävs inte oavsett på vilket språk patentet har meddelats. Om patentet meddelats på engelska behövs för validering i Danmark, Finland, Kroatien, Nederländerna, Sverige och Ungern endast kraven översättas till det nationella språket. Om patentet har meddelats på tyska eller franska, ska beskrivningen i dessa länder översättas till engelska eller till det nationella språket³.

Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen medförde ändringar i 82, 83 och 91 §§ patentlagen och att en ny 68 a § infördes. Ändringarna trädde i kraft den 1 maj 2008.

4.1.4 Särskilda bestämmelser för europeiska patent i patentlagen

Enligt EPC är det den lydelse som ett europeiskt patent eller en europeisk patentansökan har på handläggningsspråket som äger vitsord såväl vid EPO som i konventionsländerna (artikel 70 (1) EPC). Om landet har uppställt krav på att patentet översätts vid valideringen kan denna översättning emellertid också ges vitsord i det landet. I anledning av att Sverige vid tillträdet till EPC valde att kräva att det europeiska patentet skulle översättas till svenska och att översättningen skulle ha vitsord här i landet togs det i 11 kap. patentlagen in bestämmelser som reglerar förhållandet mellan lydelsen enligt handläggningsspråket och den svenska översättningen. Dessa bestämmelser är styrda av EPC (artikel 70 (3) och (4) EPC).

Av 90 § PL framgår att om den översättning som har lämnats in till PRV inte överensstämmer med handlingens lydelse på handläggningsspråket vid EPO, omfattar patentskyddet endast vad som framgår av båda lydelsena. Skydd finns alltså bara för det som har täckning i båda språkversionerna av kraven. Innebörden är alltså att patentskyddet inte kan utvidgas genom att den svenska översättningen av patentkraven får en vidare formulering än kraven enligt handläggningsspråket vid EPO. Innehåller lydelsen på handläggningsspråket något som inte återfinns i översättningen, finns inte heller något skydd i den delen. I mål om ogiltighet har

³ Kroatien godtar dock bara en översättning till engelska av beskrivningen.

dock lydelsen på handläggningsspråket ensam vitsord (90 § andra stycket PL). I sådant fall saknar översättningen alltså relevans.

Till följd av att översättningen har vitsord vid tolkningen av skyddsomfånget av patentet har patenthavaren också getts möjlighet att ge in en rättelse av översättningen till PRV (91 § PL). När rättelsen har getts in och en avgift betalats gäller den rättade översättningen istället för den tidigare. Om någon, innan en rättad översättning blev gällande, i god tro börjat utnyttja uppfinningen yrkesmässigt i Sverige – eller vidtagit väsentliga åtgärder för att utnyttja uppfinningen – på ett sätt som enligt den tidigare översättningen inte utgjorde intrång i patenthavarens rätt uppkommer en typ av för användarrätt (91 § tredje stycket PL).

4.1.5 Det provisoriska skyddet för europeiska patentansökningar

Enligt EPC ska en europeisk patentansökan ha samma rättsverkan i konventionsländerna som en nationell patentansökan. Ett konventionsland får dock föreskriva att det provisoriska skyddet för en europeisk patentansökan inte inträder förrän sökanden har tillhandahållit en översättning av patentkraven till landets officiella språk. I enlighet med de resonemang som redovisats ovan under avsnitt 4.1.3 ansågs det vid Sveriges tillträde till EPC att det skulle vara en förutsättning för att provisoriskt skydd skulle uppkomma i Sverige att patentkraven översattes till svenska.

Det provisoriska skyddet för europeiska ansökningar regleras i Sverige i 88 § PL. I paragrafens första stycke regleras förutsättningarna för att det provisoriska skyddet ska inträda och i andra stycket regleras omfattningen av detta skydd. Av första stycket framgår att det provisoriska skyddet uppkommer genom att sökanden till PRV ger in en översättning till svenska av patentkraven enligt den lydelse av patentansökningen som har publicerats av EPO. När översättningen inkommit och en avgift betalats ska PRV kungöra detta och hålla översättningen allmänt tillgänglig.

Enligt 88 § andra stycket PL gäller samma förutsättning som för nationella patentansökningar, dvs. för att det provisoriska skyddet ska kunna åberopas krävs ansökningen leder till patent i Sverige. Vidare omfattar patentskyddet endast vad som framgår såväl av patentkraven i dess lydelse i ansökningen som av patentkraven enligt det meddelade patentet. För europeiska patentansökningar

gäller dock också att patentskyddet endast omfattar vad som framgår såväl av patentkravens lydelse enligt de översättningar som getts in till PRV som lydelsen enligt handläggningsspråket vid EPO (90 § PL). Detta innebär att den som ska bedöma omfattningen av det provisoriska skyddet för en europeisk patentansökan kan komma att behöva ta hänsyn till fyra uppsättningar av patentkraven. Eftersom den svenska översättningen getts vitsord har sökanden också möjlighet att rätta sådan översättning som getts in enligt 88 § PL (91 § andra stycket PL). Till följd härav kan det också uppstå en typ av för användarrätt i enlighet med 91 § tredje stycket PL.

I dagsläget publicerar PRV inte de översättningar av patentkraven i en europeisk patentansökan som ges in till PRV. Den som önskar ta del av översättningen får därför vända sig direkt till PRV och begära att få del av handlingarna. Under 2011 inkom översättningar till svenska av patentkraven avseende 27 europeiska patentansökningar till PRV. Detta ska jämföras med de ca 8 800 europeiska patent som årligen valideras i Sverige. I praktiken utnyttjas alltså mycket sällan möjligheten att ansöka om provisoriskt skydd i Sverige för europeiska patentansökningar.

4.2 Enhetligt patentskydd

Mot bakgrund av att det alltjämt är förknippat med höga kostnader att erhålla patentskydd i Europa pågår arbete med att ta fram ett patent med enhetlig verkan i hela regionen. Ett sådant system förväntas minska kostnaderna för att erhålla patentskydd i Europa, främja innovationsklimatet och gynna europeiska företags konkurrenskraft.

Dessa diskussioner har kantats av många meningsskiljaktigheter och förhandlingarna har tidvis legat nere. Särskilt språkfrågorna har vållat stora problem. Under senare år har förhandlingarna dock åter tagit fart. I december 2009 fattade rådet en principöverenskommelse innehållande en allmän inriktning om förslaget till förordning om EU-patent⁴. Rådet slog däri fast att ett patent ska införas med giltighet för hela EU genom en enda ansökan. Själva översättningsarrangemanget för ett sådant patent ska regleras i en särskild förordning. Ett förslag till sådan förordning presenterades

⁴ Rådsdok. 16113/09 ADD 1.

av kommissionen i juni 2010⁵. Det visade sig emellertid att Spanien och Italien inte kunde acceptera förslaget. I mars 2011 beslutade rådet därför att bemyndiga de medlemsstater som så önskar att inleda ett fördjupat samarbete om ett patentskydd inom EU. Det fördjupade samarbetet är öppet för alla medlemsländer som vill ansluta sig. Samtliga medlemsstater utom Spanien och Italien deltar i dag i detta fördjupade samarbete. Numera används därför begreppet enhetligt patentskydd istället för EU-patent. I april 2011 lade Kommissionen fram förslag till förordning angående genomförandet av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd⁶ och dess översättningsarrangemang⁷. Den 27 juni 2011 kom rådet överens om allmänna riktlinjer för utkast till två förordningar⁸ om det enhetliga patentskyddet och dess översättningsarrangemang.

Förordningarna kommer att vara direkt tillämpliga i Sverige och det enhetliga patentskyddet kommer att vara en helt självständig rättighet som inte påverkar de befintliga patentsystemen. Parallellt med förslagen till det enhetliga patentskyddet och dess översättningsarrangemang pågår också förhandlingar beträffande inrättandet av en gemensam patentdomstol.

4.2.1 Erhållande av ett patentskydd med enhetlig verkan

Det nuvarande förslaget innebär att de 25 medlemsstaterna som ingår i det fördjupade samarbetet ingår ett särskilt avtal enligt EPC. Enligt avtalet kan ett beviljat europeiskt patent ges en enhetlig karaktär och därmed ett enhetligt skydd i de deltagande staterna. I ansökningsfasen och vid beviljandet är det alltså en vanlig europeisk patentansökan respektive patent enligt EPC. Patenthavaren kan därefter till EPO ge in en ansökan om att patentet ska ges enhetlig effekt i de 25 medlemsländerna. När den enhetliga verkan har registrerats ska patentet ha samma rättsverkan på alla deltagande medlemsstaters territorium.

⁵ KOM (2010) 350.

⁶ KOM(2011) 215 slutlig.

⁷ KOM(2011) 216 slutlig.

⁸ Rådsdok. 11328/11 PI67.

4.2.2 Översättningsarrangemanget för det enhetliga patentskyddet

Det enhetliga patentskyddet är alltså i grunden ett europeiskt patent. Detta innebär att ansökan behandlas och patent beviljas på något av EPO:s tre officiella språk. Inför beviljandet översätts patentkraven på sedvanligt sätt till de två andra officiella språken som inte varit handläggningsspråk. Det är fortfarande lydelsen på handläggningsspråket som har vitsord; översättningarna av patentkraven saknar alltså rättslig effekt, vilket framgår av de befintliga bestämmelserna i EPC.

Några ytterligare översättningar ska som huvudregel inte krävas. I händelse av tvist om ett europeiskt patent med enhetlig verkan ska dock patenthavaren på den påstådda intrångsgörarens begäran tillhandahålla en fullständig översättning av patentet till språket i den medlemsstat som intrånget skedde eller där den påstådda intrångsgöraren är bosatt. Även en domstol kan begära att patenthavaren ska ge in en översättning i samband med det rättsliga förfarandet.

I förslaget till förordning finns även intaget en bestämmelse som tar hänsyn till att en påstådd intrångsgörare kan ha varit i god tro till följd av att patentet inte funnits att tillgå på ett språk som han eller hon förstår. I den mån tvisten rör skadeståndskrav ska domstolen alltså beakta att den påstådda intrångsgöraren, innan denne erhållit en fullständig översättning av patentet till sitt eget språk, kanske inte känt till eller rimligen borde ha känt till att den företagna åtgärden gjorde intrång i patentet. Detta gäller särskilt om den påstådde intrångsgöraren är ett litet eller medelstort företag, en fysisk person, en ideell organisation, ett universitet eller ett offentligt forskningsinstitut.

Under en övergångsperiod om maximalt tolv år kommer dessutom beskrivningen i ett europeiskt patent med enhetlig verkan som meddelats på franska eller tyska att behöva översättas till engelska. Sådana patent som har meddelats på engelska ska översättas till valfritt officiellt språk i något deltagande medlemsland. Dessa översättningar ska inte ha någon rättslig effekt och ska alltså endast tillhandahållas i informationssyfte. Någon granskning för att säkerställa att översättningarna överensstämmer med lydelsen på handläggningsspråket finns inte. Det anses dock ligga i patenthavarens intresse att se till att översättningarna överensstämmer med det meddelade patentet eftersom det annars kan vara

en större risk att en domstol bedömer att en intrångsgörare varit i god tro, vilket alltså kan få konsekvenser för patenthavarens möjlighet att erhålla skadestånd.

Översättningarna av beskrivningarna kommer att krävas till dess att maskinöversättning av hög kvalitet blir tillgänglig för att säkerställa tillgången till patentinformation. Syftet med detta arrangemang är att se till att alla europeiska patent med enhetlig verkan under en övergångsperiod finns tillgängliga på engelska, som är ett sedvanligt språk inom internationell teknisk forskning och internationella tekniska publikationer.

5 Förfaranden efter beviljandet

Sedan ett nationellt patent har beviljats kan det bli föremål för såväl administrativa förfaranden som förfaranden i allmän domstol. Förfaranden inför PRV och förvaltningsdomstolarna syftar i huvudsak till att pröva förutsättningarna för patent medan allmän domstol dömer i mål om bl.a. intrång och ogiltighet.

Ett meddelat europeiskt patent faller i princip under nationell jurisdiktion, när det har validerats i respektive land. Det är emellertid i första hand EPO som har behörighet att pröva förutsättningarna för patent. En invändning mot ett europeiskt patent kan därför inte göras vid PRV. Något administrativt tvåpartsförfarande avseende ett europeiskt patent förekommer alltså inte i Sverige. Däremot kan ett europeiskt patent bli föremål för tvist i allmän domstol.

5.1 Administrativa förfaranden

5.1.1 Invändning

Sedan ett patent har meddelats kan andra än patenthavaren invända mot patentet. Ett invändningsärende är alltså ett tvåpartsförfarande, som involverar såväl patenthavaren som invändaren. En invändning kan t.ex. handla om att patent har meddelats trots att det inte uppfyller de grundläggande patenterbarhetsvillkoren, att uppfinningen inte är så tydligt beskriven att en fackman inom området kan utöva den eller att patentet omfattar något som inte framgick av den ursprungliga ansökan (grundhandlingarna).

Regler om invändning för nationella patent finns i 24 och 25 §§ PL och 33–35 §§ PK. Ett invändningsförfarande äger rum inför PRV som första instans. En invändning ska göras skriftligen inom nio månader från den dag då patentet meddelades. När invändningstiden löpt ut får patenthavaren tillfälle att yttra sig över

invändningen. Skriftväxling pågår därefter till dess invändningsfrågan är utredd. Båda parter har vidare möjlighet att begära en muntlig förhandling vid PRV¹. För invändningsförfarandet i övrigt gäller förvaltningslagen (1986:223). Beslut i invändningsärenden fattas i regel av en patentexpert som getts särskilt bemyndigande att besluta i invändningsärenden. När ärendet är utrett fattar PRV beslut i invändningsfrågan. Förfarandet kan antingen leda till att invändningen avslås eller att patentet upphävs eller att det upprätthålls i ändrad (begränsad) lydelse. Om patentet begränsas ska PRV enligt 25 § fjärde stycket framställa en ny patentskrift.

Invändningsärenden är relativt ovanliga sett till antalet beviljade patent. De senaste åren har antalet invändningar legat omkring 30–40 ärenden om året. År 2011 inkom emellertid endast 20 invändningar. Det är ett begränsat antal större aktörer som står för merparten av de invändningar som görs. Det är inte särskilt vanligt förekommande att små aktörer eller privatpersoner är part i ett invändningsförfarande. När detta väl förekommer är det i regel tidigare partners som nu gått varsin väg.

Språket i invändningsförfarandet

Det är i patentlagstiftningen inte särskilt reglerat vilka språk som godtas i de handlingar som ges in i ett invändningsärende. I det samnordiska betänkandet uttalas att patentmyndigheternas skyldighet att ta del av innehållet i en invändning på främmande språk måste vara begränsad (NU 1963:6 s. 241). I betänkandet anges vidare att invändaren borde föreläggas att inge en översättning av invändningen till svenska av hänsyn till patenthavaren. Av PRV:s riktlinjer framgår att en invändning på danska eller norska ska godtas. Invändning på annat språk än svenska, norska eller danska ska översättas till svenska. Handling som åberopas till stöd för invändning, t.ex. bevis om nyhetshinder, godtas dessutom på engelska, franska och tyska, liksom översättning av handlingen till något av dessa språk. I praktiken är det mycket vanligt förekommande att invändaren åberopar sådant material på annat språk än svenska.

¹ Jfr 10 § Förordningen (2007:1111) med instruktion för Patent- och registreringsverket.

5.1.2 Patentbegränsning

Med 4 a kap. PL infördes år 2007 ett nytt kapitel om patentbegränsning. Bestämmelserna innebär att ett patent kan begränsas eller upphävas helt i administrativ ordning inför PRV. En patentbegränsning kan t.ex. göras för att undvika en tvist i domstol, t.ex. en befarad ogiltighetsprocess. Bestämmelserna om patentbegränsning är tillämpliga både på nationella och europeiska patent. Vad gäller europeiska patent kan begränsningsförfaranden dock även inledas vid EPO. Begränsningsinstitutet används dock sällan. Totalt sett har endast tio patentbegränsningar begärts hos PRV sedan möjligheten infördes år 2007. Begränsning av europeiskt patent vid PRV har förekommit endast vid ett tillfälle.

Enligt 40 a § PL kan en patenthavare hos PRV begära att ett eller flera patentkrav ändras så att patentskyddets omfattning begränsas. Till skillnad från en invändning är alltså patentbegränsning ett enpartsförfarande. Tillsammans med begäran inges de nya patentkrav som ska gälla. Det ska i begäran tydligt anges hur de omformulerade patentkraven skiljer sig från de tidigare patentkraven. Om patentet begränsas ska PRV enligt 40 c § PL framställa en ny patentskrift. De begränsade patentkraven anses dock ha gällt under hela patenttiden.

5.1.3 Överklagande av patentbeslut

Ett beslut av PRV i ett ansökningsärende eller ett beslut att avslå en ansökan om patent eller en begäran om patentbegränsning kan överklagas av sökanden till Patentbesvärsrätten (PBR). Ett beslut av PRV i ett invändningsärende kan överklagas till PBR av parterna i invändningsärendet (26 och 27 §§ PL). I PBR förekommer alltså patentmål avseende nationella patent med såväl en som två parter. Under 2011 inkom 18 överklaganden av invändningsbeslut till PBR. Under 2010 inkom 15 sådana mål.

För mål i PBR gäller lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten, som i fråga om handläggningen hänvisar till förvaltningsprocesslagen (1971:291) och rättegångsbalken. Förfarandet är normalt skriftligt. På begäran, eller när det kan vara till gagn för utredningen, kan muntlig förhandling hållas (9 § lag om patentbesvärsrätten). I de flesta patentmål är PBR domför med två tekniskt kunniga domare och en juristdomare.

PBR:s avgörande kan under vissa förhållanden överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. För att överklagandet ska tas upp till behandling i Högsta förvaltningsdomstolen krävs prövningstillstånd.

5.2 Förfaranden i allmän domstol

Ett patent kan också bli föremål för tvist i allmän domstol. Stockholms tingsrätt är enligt 65 § PL exklusivt forum i första instans för prövning av patentmål av sex olika slag, bl.a. talan om intrång eller ogiltighet. I patentmål enligt 65 § PL är tingsrätten domför med fyra ledamöter, varav två juristdomare och två tekniskt kunniga domare.

Förfarandet vid allmän domstol regleras i rättegångsbalken och inleds genom en stämningsansökan. Parterna skriftväxlar därefter och en muntlig förberedelse hålls. I patentmål är det inte heller ovanligt med flera typer av beslut under rättegång. I vissa fall kan också mer än en muntlig förberedelse behövas. Förfarandet avslutas vanligen med en huvudförhandling, efter vilken en dom meddelas. Tingsrättens beslut eller dom kan överklagas till Svea hovrätt vars beslut eller dom i sin tur kan överprövas av Högsta domstolen under förutsättning att prövningstillstånd ges.

Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentskyddad uppfinning begår han eller hon patentintrång. I 9 kap. patentlagen finns bestämmelser om ansvar och ersättningsskyldighet vid intrång. Patentintrång som skett uppsåtligt eller av grov oaktsamhet är straffsanktionerat i 57 § PL. Åtal enligt denna bestämmelse väcks av åklagare. Betydligt vanligare är att patenthavaren själv väcker en civilrättslig talan mot någon som han eller hon anser gör intrång i patentet. Patenthavaren kan i en sådan talan t.ex. begära att tingsrätten ska förbjuda den som begår intrånget att fortsätta med det och att intrångsgöraren ska betala skadestånd.

En annan typ av talan är att den som driver eller avser att driva verksamhet under vissa förutsättningar kan väcka talan mot en patenthavaren enligt 63 § och därvid yrka att domstolen fastställer att verksamheten inte gör intrång i ett visst patent. Ett patent kan också på vissa grunder ogiltigförklaras av en domstol med stöd av 52 § PL.

Under de senaste åren har det till Stockholms tingsrätt kommit in mellan 20 och 40 patentmål per år, varav ungefär hälften utgjort

intrångsmål. Ogiltighetsmålen står för merparten av övriga patentmål. I många fall är det samma patent som är föremål för såväl en intrångstalan som en ogiltighetstalan. Av alla inkomna mål avser ungefär hälften nationella patent. Patentmål är ofta komplicerade och långdragna. Parterna företräds därför i stor utsträckning av ombud, vanligtvis en jurist som i sin tur ofta är biträdd av någon tekniskt kunnig person, t.ex. ett patentombud.

5.2.1 Särskilt om europeiska patent

Europeiska patent med giltighet i Sverige kan bli föremål för tvister inför allmän domstol på samma sätt som ett svenskt patent. En talan angående ett europeiskt patent med giltighet i Sverige förs alltså vid Stockholms tingsrätt. Av de 34 patentmål som inkom under 2010 rörde 18 mål europeiska patent. Under 2011 inkom 20 patentmål, varav 8 gällde europeiska patent.

Tvister rörande europeiska patent handläggs av de nationella domstolarna på i princip samma sätt som tvister rörande rent nationella patent. Som nämnts i avsnitt 4.1.4 finns dock vissa särregleringar som enbart rör de europeiska patenten. Av 90 § patentlagen framgår att i den mån en översatt handling inte överensstämmer med handlingens lydelse på det språk som varit handläggningsspråk vid EPO, omfattar patentskyddet endast vad som framgår av båda lydelserna. Vid en intrångstalan kan domstolen alltså komma att behöva beakta det europeiska patentet i såväl dess lydelse enligt handläggningsspråket vid EPO som den svenska översättningen som lämnats in till PRV vid valideringen. I mål om ogiltighet enligt 52 § patentlagen har emellertid lydelsen enligt handläggningsspråket ensamt vitsord (90 § andra stycket patentlagen). Den översättning som lämnats in till PRV vid valideringen är därmed utan betydelse i ett ogiltighetsmål.

Sedan 2008 finns också i patentlagen en särskild bestämmelse som reglerar översättningar av europeiska patent som är föremål för tvist i allmän domstol. Bestämmelsen är intagen i 68 a § patentlagen och infördes som en följd av de inskränkningar i översättningskraven beträffande europeiska patent som föranleddes av Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen. I förarbetena konstaterades att inskränkningarna i översättningskraven skulle leda till att en betydande del av de europeiska patenten skulle finnas tillgängliga med beskrivningen enbart på engelska. Detta antogs i

sin tur kunna leda till att rättsinnehavaren i en patenttvist skulle ge in patentskriften till domstolen utan att den åtföljdes av en svensk översättning av beskrivningen. Lagstiftaren uttalade vid detta tillfälle också att man knappast kan tänka sig att en domstol kan pröva ett patent i sak utan att ha tillgång till en fullständig översättning av patentskriften (prop. 2005/06:189 s. 39). Därför infördes en ny bestämmelse i patentlagen med innebörd att rätten i händelse av tvist får förelägga patenthavaren att inge en fullständig översättning till svenska av patentskriften i den mån en sådan inte finns tillgänglig hos PRV. Om den förelagda parten är kärke i målet ska föreläggandet ges vid påföljd att talan annars kan komma att avvisas. Är den förelagda parten svarande i målet, ska föreläggandet istället ges vid påföljd att rätten annars kan låta översätta patentskriften på dennes bekostnad. Enligt uppgift från Stockholms tingsrätt har ett europeiskt patent med beskrivningen på engelska inte varit föremål för någon tvist. Bestämmelsen i 68 a § PL har därför inte tillämpats i praktiken.

5.2.2 Närmare om språket i patentskriften och det subjektiva rekvisitet

Som tidigare nämnts är en förutsättning för straffansvar vid patentintrång att det kan visas att intrånget begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet (57 § PL). Åtal enligt denna bestämmelse är emellertid mycket ovanliga; de senaste åren har ingen sådan talan väckts i anledning av intrång i patent. Långt vanligare är att rätten efter begäran av patenthavaren på civilrättslig grund prövar om någon begått patentintrång.

Skadestånd som påföljd vid patentintrång regleras i 58 § PL. Enligt första stycket i denna paragraf ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet begår patentintrång betala skälig ersättning för utnyttjandet av uppfinningen. Intrångsgöraren ska vidare enligt samma bestämmelse betala ersättning för den ytterligare skada som intrånget har medfört. Ersättningen för utnyttjande är tänkt att motsvara den skäliga licensavgift som skulle ha betalats om det funnits ett licensförhållande mellan patenthavaren och intrångsgöraren. Vad gäller ersättning för ytterligare skada kan t.ex. beaktas utebliven vinst, den vinst som intrångsgöraren har gjort eller skada på uppfinningens anseende.

Den som utan uppsåt eller oaktsamhet begår patentintrång ska enligt 58 § andra stycket PL betala ersättning för utnyttjande av uppfinningen, om och i den mån det är skäligt. Sådan ersättning för utnyttjandet kan alltså utgå även om intrångsgöraren varit i god tro. Någon ersättning för ytterligare skada ska i detta fall inte utgå.

Bevisbördan för det subjektiva rekvisitet ligger på den som påstår intrång. Kravet på oaktsamhet i 58 § PL är dock lågt ställt. Det har ansetts att den som är yrkesverksam bör hålla sig underrettad om vilka uppfinningar inom dennes verksamhetsområde som är patentskyddade. Den som försummar att iaktta den uppmärksamhet som normalt kan krävas av honom kan alltså anses oaktsam oavsett att han eller hon har faktisk kännedom om patentskyddet. Andra sanktioner i patentlagen, t.ex. att en domstol vid vite kan förbjuda en intrångsgörare att fortsätta intrånget (57 b § PL), kräver inte att intrånget begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet.

En fråga som uppmärksammades i anslutning till tillträdet till Londonöverenskommelsen var huruvida det krävdes särregler i fråga om sanktionerna vid intrång i den mån det återopade patentets beskrivning inte fanns i svensk översättning (prop. 2005/06:189 s. 34 ff.). Det skäl som då framfördes var att förekomsten av patent med beskrivningen på engelska kunde leda till att en tredje man oavsiktligen kunde begå intrång till följd av att han eller hon inte kunnat tillgodogöra sig innehållet i patentskriften. Det övervägdes om en patenthavare skulle vara skyldig att tillhandahålla en påstådd intrångsgörare en fullständig översättning till svenska av patentskriften och att sanktioner för patentintrång endast skulle kunna meddelas för tiden därefter. Det ansågs emellertid att de befintliga bestämmelserna om straff och skadestånd vid patentintrång erbjöd tillräckligt skydd för en godtroende intrångsgörare. Om en tredje man inte kunnat tillgodogöra sig innehållet i en patentskrift till följd av att patentbeskrivningen endast funnits tillgänglig på engelska, ansågs detta kunna beaktas inom ramen för bedömningen om det föreligger uppsåt eller oaktsamhet eller, i fråga om ersättning för utnyttjande, vid skälighetsbedömningen. En domstol ska alltså med andra ord överväga om det är skäligt att en godtroende intrångsgörare ska betala ersättning för utnyttjandet av uppfinningen. Någon särskild reglering ansågs därför inte behövas.

5.3 Språket i domstolar

Av 10 § språklagen (2009:600) framgår att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska. Bestämmelsen reglerar det som sedan länge gällt men som tidigare inte varit lagfäst. I rättegångsbalken och förvaltningsprocesslagen finns nämligen inga uttryckliga bestämmelser som reglerar vilka språk som ska godtas vid tvister i domstol. Av vissa bestämmelser framgår dock indirekt att lagstiftaren förutsatt att det är svenska som används. I rättegångsbalken anges t.ex. i 12 kap. 2 § att ett ombud ska behärska svenska språket och i 5 kap. 6 § att om part, vittne eller annan, som ska höras inför rätten, inte kan svenska får en tolk anlitas². Av 33 kap. 9 § rättegångsbalken framgår vidare att rätten vid behov får låta översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten.

Huvudregeln i svensk rätt är alltså att handlingar som ges in till domstolen ska vara skrivna på svenska och att förhandlingar och muntliga sammanträden hålls på svenska. Även om rättegångspråket alltså är svenska tillåts emellertid i praktiken ofta handlingar på andra språk. I många patentmål åberopar parterna dokument, såsom t.ex. andra patentskrifter, utdrag ur tekniska handböcker och expertutlåtanden, som är skrivna på engelska. Domstolarna godtar också sådana handlingar i stor utsträckning utan att dessa översätts.

I ett avgörande från 2011³ har Högsta domstolen prövat i vilken mån handlingar på andra språk kan godtas i domstol. I avgörandet uttalades att huvudregeln enligt svensk rätt är att handlingar som ges in till domstol ska vara skrivna på svenska. Men även handlingar på andra språk än svenska kan enligt HD i vissa fall godtas. Det är domstolens uppgift att i det enskilda fallet bedöma om och i vilken utsträckning som avsteg kan göras från den angivna huvudregeln om att processen ska föras på svenska. HD menar att i allmänhet bör handlingar – exempelvis avtal, brev, utlåtanden och annan skriftlig bevisning – på danska eller norska kunna godtas. Också handlingar av detta slag på engelska bör många gånger kunna accepteras. Däremot bör enligt HD normalt inte handlingar på andra språk än dessa godtas.

² Motsvarande bestämmelser om tolk finns i 50 § förvaltningsprocesslagen.

³ NJA 2011 s. 345.

6 Offentlighet i patentärenden

En nationell patentansökan handläggs av PRV, som i sin egenskap av svensk förvaltningsmyndighet är underställd offentlighetsprincipen. Beslut som rör en nationell patentansökan kan också överklagas till administrativ domstol. Beviljade patent kan också bli föremål för förfaranden i såväl administrativ som allmän domstol. I detta kapitel redovisas vilka bestämmelser som gäller avseende offentlighet och sekretess vid svenska myndigheter och domstolar.

6.1 Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen är en i Sverige grundlagsfäst central princip för rättsskipningen och den offentliga förvaltningen. Principen innebär att allmänheten och massmedierna ska ha möjlighet till insyn i statens – och myndigheternas – verksamhet. Offentlighetsprincipen kommer till uttryck på olika sätt, exempelvis genom principerna om handlingsoffentlighet och förhandlingsoffentlighet.

Den s.k. handlingsoffentligheten regleras i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF) och innebär att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras på en myndighet och har inkommit till myndigheten eller upprättats där. Av 2 kap. 1 § TF framgår att rätten att ta del av allmänna handlingar syftar till att främja ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning. Handlingsoffentligheten utgör sålunda en del av yttrande- och informationsfriheten och skapar därmed möjlighet för en fri debatt i skilda samhällsfrågor. Handlingsoffentligheten fungerar också som ett viktigt kontrollinstitut och garanterar därmed rättssäkerheten och effektiviteten i förvaltningen. Vid sidan av dessa syften har handlingsoffentligheten också kommit att fylla en funktion som informationsförsörjare i vid mening. Hos myndigheter finns en riklig tillgång på uppgifter både om

förhållanden inom offentlig verksamhet och på det privata området. Genom handlingsoffentligheten kan exempelvis forskare och privata företag få fram uppgifter som sedan kan användas för den egna verksamheten. Principen har alltså stor betydelse också för både forskningen och näringslivet (SOU 1997:39 s. 469).

6.2 Sekretess

Offentlighetsprincipen gäller inte utan undantag. Möjlighet finns t.ex. att göra avsteg från handlingsoffentligheten. Rätten att ta del av allmänna handlingar får dock endast begränsas om det är motiverat med hänsyn till vissa av de i 2 kap. 2 § TF angivna syftena. Ett av de syftena som räknas upp i bestämmelsen är skyddet för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. En begränsning av handlingsoffentligheten ska anges noga i bestämmelse i en särskild lag, eller om det i visst fall är lämpligare, i annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Med den särskilda lagen avses offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL). I denna lag finns alltså uppräknat vilka typer handlingar som omfattas av sekretess.

6.3 Offentlighet i ärende om ansökan om patent

Såväl en patentansökan med bilagor som andra handlingar som finns i ett ansökningsärende – exempelvis förelägganden, svaromål och annan skriftväxling som ges in till eller upprättas av PRV – är i princip allmänna handlingar och skulle därför enligt huvudprincipen vara offentliga. I offentlighets- och sekretesslagens femte avdelning finns emellertid intaget bestämmelser till skydd för uppgifter om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Av 31 kap. 20 § OSL framgår att sekretess gäller i ärende om ansökan om patent för uppgift om uppfinning eller företags-hemlighet, om inte annat följer av patentlagen.

En uppfinning är ofta ett resultat av stora investeringar och flera års arbete. Uppfinningen kan därför ha ett stort ekonomiskt värde. Att en uppfinning är föremål för en patentansökan innebär dock inte alltid att den också är klar att kommersialiseras. Det kan också visa sig att uppfinningen inte går att patentera i den form den har beskrivits i patentansökningen. Sökanden kan därför ha ett behov

att hemlighålla uppfinningen ytterligare en tid efter att ansökningsen gjorts. Därigenom ges möjlighet att göra ytterligare justeringar av uppfinningen eller att förbereda eventuell marknadsföring.

Tanken bakom patentsystemet är dock att ett utbyte ska ske genom att det allmänna ger uppfinnaren en ensamrätt i utbyte mot att denne tillhandahåller information om den tekniska lösningen bakom uppfinningen. Detta kräver att innehållet i en patentansökan vid något tillfälle offentliggörs.

6.3.1 Offentliggörande enligt 22 § PL

Bestämmelser om handlingsoffentlighet i patentärenden finns i 22 § PL. Denna bestämmelse ingår i 2 kap. patentlagen, som reglerar handläggningen av svenska patentärenden.

Ursprungligen offentliggjordes ett patent först vid beviljandet. I 22 § första stycket PL anges också att handlingarna i ett patentärende blir allmänt tillgängliga när ett patent meddelas. Som redovisats i avsnitt 3.3.1 hålls handlingarna dock vanligtvis tillgängliga innan dess, nämligen efter arton månader från ingivnings- eller prioritetsdagen (22 § andra stycket PL). Denna bestämmelse infördes för att förhindra att ansökningar hölls hemliga under lång tid om handläggningen drog ut på tiden.

Tanken bakom detta tidigarelagda offentliggörande av uppfinningen är att uppmärksamma allmänheten på att en viss ny teknik kan komma att omfattas av patentskydd och hur detta skydd då kan gestaltas. Som tidigare påpekats kan en nationell svensk patentansökan redan i dag lämnas in på engelska. Sökanden ska då enligt 3 § tredje stycket PK föreläggas att lämna in en översättning till svenska av ansökningsen innan denna blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. När ansökningsen publiceras vid artonmånadersdagen sker alltså detta på svenska.

6.3.2 Offentliggörande av internationella ansökningar

Internationella patentansökningar som PRV tar emot i sin egenskap av internationell PCT-myndighet är inte föremål för handläggning enligt 2 kap. PL. Bestämmelsen i 22 § PL är alltså inte tillämplig på en sådan ansökan.

Ansökningens offentlighet i den internationella fasen regleras i PCT. En internationell ansökan publiceras genom WIPO:s försorg 18 månader efter den internationella ingivningsdagen eller prioritetdagen. Publiceringen sker på något av PCT:s 10 publiceringsspråk. Detta innebär dock inte att ansökningen blir allmänt tillgänglig i patentlagens mening. För att en internationell patentansökan ska ses som allmänt tillgänglig enligt 22 § PL krävs enligt 33 § tredje stycket PL att sökanden till PRV gett in en översättning till svenska av ansökningen, dvs. av beskrivning, patentkrav och sammandrag. PRV får alltså inte hålla ansökningen tillgänglig förrän en översättning till svenska inkommit till myndigheten. När översättning har lämnats in, följer offentliggörandet av internationella ansökningar samma bestämmelser som gäller för offentliggörande av svenska patentansökningar.

6.3.3 Rättsverkningar knutna till offentliggörandet

Till offentliggörandet är vissa rättsverkningar knutna. När ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL erhålls det s.k. provisoriska skyddet. För en redogörelse av innehållet i detta skydd, se avsnitt 3.4. Vidare kan den komma att utgöra nyhets hinder mot senare gjorda ansökningar. I och med att en ansökan har blivit allmänt tillgänglig ska dess innehåll anses känt från den dag ansökningen gjordes (2 § andra stycket PL).

Bestämmelsen i 3 § tredje stycket PK får ses mot bakgrund av såväl uppkomsten av dessa rättsverkningar som av offentlighetsprincipen. För att bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet i realiteten ska fylla sin funktion ska de i princip vara skrivna på ett språk som förstås av allmänheten. I den mån en allmän handling är skriven på ett främmande språk begränsas läsarens förmåga att tillgodogöra sig innehållet i handlingen. Det har därför ansetts att det är väsentligt att de handlingar som blir allmänna är skrivna på svenska.

Patentbesvärsträtten har också i ett antal avgöranden¹ uttalat att bestämmelsen i 3 § PK att sökanden ska föreläggas att lämna in en översättning till svenska innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL bl.a. syftar till att ta till vara tredje mans intresse av att kunna överblicka eventuellt nytillkommande rättigheter. Enligt 21 § PK är det också de först ingivna handlingarna på svenska som

¹ Se t.ex. beslut den 6 maj 2009 i mål nr. 09-075.

utgör grundhandlingarna och som alltså anger den ram inom vilken patentansökningen kan ändras. Enligt vad PBR uttalat i dessa avgöranden blir förutsägbarheten och tredje mans möjlighet till insyn avsevärt försämrade om några grundhandlingar inte finns till hands när ansökningen blir allmänt tillgänglig. Enligt domstolen innebär därför den uttryckliga bestämmelsen i 3 § tredje stycket PK att en översättning ska ges in senast inför att ansökningen blir allmänt tillgänglig att en ansökan inte kan prövas av PRV om en översättning kommit in först efter denna tidpunkt.

6.3.4 Särskilt om det provisoriska skyddet för internationella respektive europeiska patentansökningar

Olika bestämmelser gäller för erhållande av det provisoriska skyddet för internationella patentansökningar och europeiska patentansökningar. För uppkomsten av detta skydd krävs i fråga om en internationell ansökan översättning till svenska av hela ansökningen, dvs. beskrivning, patentkrav och sammandrag. Det ansågs vara ett väsentligt intresse för svenska uppfinnare och svenskt näringsliv att en svensk översättning fanns att tillgå innan den internationella ansökningen gavs ett skadeståndsrättsligt skydd (SOU 1974:63 s. 101 ff.) Vad avser en europeisk ansökan krävs dock endast att patentkraven översätts. Denna skillnad i översättningskraven fanns redan innan en inskränkning av översättningskraven för en europeisk ansökan infördes i Sverige till följd av Londonöverenskommelsen. För att en europeisk patentansökan ska få rättsverkan i ett konventionsland får enligt EPC översättning krävas endast av patentkraven. Det konstaterades i förarbetena att det enligt EPC inte fanns något utrymme att ha ett längre gående översättningskrav avseende de europeiska ansökningarna. Av denna anledning övervägdes om kravet på översättning för att erhålla det provisoriska skyddet skulle begränsas till enbart patentkraven även för de internationella patentansökningarna. Det påpekades därvid emellertid att det var viss skillnad mellan europeiska och internationella ansökningar. De europeiska ansökningarna publiceras nämligen på något av EPO:s handläggningsspråk, dvs. engelska, franska eller tyska. Svenskt näringsliv och svenska uppfinnare ansågs därmed, i vart fall om patentkraven finns i svensk översättning, utan alltför stor svårighet kunna tillgodogöra sig ansökningarnas innehåll, antingen själva

eller genom att anlita biträde. Vad däremot gäller internationella ansökningar publiceras dessa på engelska, franska, japanska, ryska, tyska, spanska, kinesiska, arabiska, koreanska och portugisiska². Mot bakgrund av att en internationell ansökan därför kan vara på sådant språk att svenska intressenter knappast utan stora svårigheter kan tillgodogöra sig ansökningens innehåll bedömdes att det fanns skäl för skillnaderna i översättningskraven mellan de internationella och europeiska patentansökningarna. Ett alternativ som övervägdes var att behålla det mer omfattande översättningskravet endast för internationella ansökningar som är publicerade på annat språk än engelska, franska eller tyska. Ett sådant alternativ ansågs dock mindre lämpligt av bl.a. politiska skäl (SOU 1976:24 s. 272).

Internationella ansökningar hålls alltså inte allmänt tillgängliga hos PRV förrän en översättning till svenska av ansökningen har inkommit, oavsett om PRV redan innan dess har fått del av ansökningen. Anledningen till detta var att man ville undvika att ansökningen hölls tillgänglig vid en viss tidpunkt men att det skadeståndsrättsliga skyddet uppkom först vid den senare tidpunkt när översättningen inkom. Den valda lösningen innebär visserligen att offentliggörandet enligt patentlagen av internationella ansökningar kan fördröjas något men det ansågs vara att föredra att offentliggörandet enligt 22 § PL fick samma rättsverkan i skadeståndsrättsligt hänseende oavsett om det rör en nationell eller internationell ansökan (prop. 1977/78:1 Del A s 294 f.).

6.3.5 Övriga bestämmelser om rätt att ta del av handlingar i ett ansökningsärende

Under vissa förutsättningar har tredje man rätt att få tillgång till handlingarna i ett ansökningsärende redan innan dessa blir allmänt tillgängliga enligt 22 § PL. Av 56 § PL framgår nämligen att i den mån en sökande gör sin rätt på grund av ansökningen gällande mot annan är han eller hon på begäran skyldig att lämna sitt samtycke till att denne får ta del av handlingarna. Bestämmelsen avser fall då patentsökanden redan innan ansökningen blivit allmänt tillgänglig varnar annan för patentintrång. Sökandens skyldighet att enligt 56 § första stycket PL låta tredje man ta del av handlingarna i ett

² Vid Sveriges tillträde till PCT var publiceringsspråken dock begränsade till engelska, franska, japanska, ryska eller tyska.

patentansökningsärende avser handlingarna på det språk på vilket de föreligger. Har ansökan getts in på annat språk än svenska är sökanden alltså inte skyldig att tillstålla motparten någon översättning till svenska av ansökningsärendet (prop. 1977/78:1 del A s. 269 f.). Regleringen i 56 § PL gäller även för internationella patentansökningar samt för europeiska patentansökningar och patent. Bestämmelsen är tillämplig oavsett om ansökningsärendet finns hos PRV, hos annan nationell myndighet eller hos internationell organisation. Någon skyldighet att översätta ansökningsärendet till svenska finns inte heller i dessa fall.

6.4 Offentlighet i efterföljande förfaranden

Bestämmelsen i 31 kap. 20 § OSL om sekretess i ärende om ansökan om patent är tillämplig i första hand hos PRV men kan också bli aktuell hos PBR eller Högsta förvaltningsdomstolen. I den mån ett beslut av PRV i ett ansökningsärende överklagas innan ansökningsärendet blivit offentligt enligt 22 § PL omfattas uppgifterna om uppfinningen alltså alltså alltså av sekretess. I annat fall är handlingarna som huvudregel offentliga. När patent har meddelats är handlingarna under alla förhållanden offentliga. Även handlingarna i efterföljande förfaranden, t.ex. i en invändning är offentliga.

Som nämnts innebär offentlighetsprincipen också att domstolsförhandlingar ska vara offentliga. Principen om förhandlingsoffentlighet innebär alltså bl.a. att var och en ska ha rätt att närvara vid domstolsförhandlingar samt ha möjlighet att ta del av det som sägs och sker där. Att förhandling vid domstol ska vara offentlig framgår av 2 kap 11 § regeringsformen samt av rättegångsbalken och förvaltningsprocesslagen (1971:291). Denna princip gäller i såväl administrativ som allmän domstol.

7 Språkpolitiken och språklagen

Användningen och betydelsen av svenska språket och dess förhållande till andra språk har avhandlats i olika sammanhang. Detta kapitel behandlar den svenska språkpolitiken och språklagen samt de överväganden som gjordes i språkligt hänseende i samband med Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen.

7.1 Den svenska språkpolitiken

Språkpolitik är sådan språkplanering som bedrivs med politiska medel. För att få ett samlat grepp om den svenska språkpolitiken tillsatte regeringen i oktober 2000 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att lägga fram ett förslag till handlingsprogram för det svenska språket. Utifrån detta föreslog regeringen i propositionen Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik (prop. 2005/06:2) fyra mål för svensk språkpolitik. Riksdagen antog sedermera dessa mål i december 2005.

De fyra språkpolitiska målen

Av de fyra språkpolitiska mål som riksdagen antagit anger de två första målen att svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige och att svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk. Det tredje målet är att den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig. Slutligen ska alla ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och det nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

För att ett språk ska leva och utvecklas krävs att det används. Detta innebär i sin tur att svenskan måste användas inom samtliga samhällsområden för att behålla sin position som ett komplett och

samhällsbärande språk. Det framhölls därför att alla måste medverka till att svenska språket förblir ett språk som kan användas i hela samhället, t.ex. inom administrationen, rättsväsendet, det politiska systemet, inom undervisningsväsendet, i arbetslivet och i kulturlivet (a. prop. s. 16).

Samtidigt konstaterades att engelskan används på alltför många områden i samhället. Särskilt kunde denna utveckling noteras inom näringsliv, utbildning och forskning. Ett minskat användningsområde för svenskan ansågs missgynna utvecklingen av nya ord, termer och begrepp. Att kvalificerat arbete sker på ett språk som inte är den yrkesverksammas modersmål medför på sikt en risk för återverkningar på det nationella språkets ställning genom s.k. domänförluster. Domänförluster uppkommer när ett språk ersätter ett annat inom ett samhällsområde (en domän). Förluster i användningsområden för svenskan kan vidare minska möjligheterna till insyn och demokratisk delaktighet och kontroll.

Utvecklingen av termer

Propositionen tar även upp betydelsen av att en svensk terminologi skapas och används. Termer är ord och uttryck som används i en specifik betydelse inom ett fackområde. En terminologi är en uppsättning sådana termer. Att det finns termer på svenska är viktigt både för medborgarna och för det svenska språkets utveckling. Det poängterades därför att ett väl fungerande fackspråk inom olika områden med entydiga termer och begrepp ger tydligare texter och regelverk, vilket i sin tur bidrar till en effektiv kommunikation (a. prop. s. 29). Precisa och överenskomna termer ansågs också nödvändiga för att man ska kunna söka och förlita sig på information, t.ex. i olika databaser.

Det är genom den konkreta användningen av språket som det skapas termer för innovationer och andra nya företeelser och begrepp. Inom många områden sker utveckling och innovation genom internationellt utbyte, varvid engelska eller något annat utländskt språk används. Bildandet av multinationella koncerner har också lett till att flera företag har engelska som arbetspråk. På sikt innebär detta en risk för att det inom vissa områden inte skapas nya svenska termer i tillräcklig utsträckning. Tillgång till lämpliga ord och termer är en förutsättning för att specialister av olika slag ska kunna arbeta på svenska inom sitt expertområde. Men svenska

termer krävs också för att den specialiserade kunskapen ska kunna föras vidare ut i samhället. Förutsättningarna för kommunikation mellan olika grupper, t.ex. mellan experter och lekmän, kan alltså försämrats om inte ord och uttryck skapas och utvecklas. Om en viss terminologi som används inte är tillgänglig på det svenska språket, försämrats vidare möjligheterna till insyn och kontroll av allmän verksamhet.

7.2 Språklagen

Utifrån de språkpolitiska målen utarbetades språklagen (2009:600), som trädde i kraft den 1 juli 2009. Det övergripande syftet med lagen är att ange vilken ställning svenskan och andra språk har i samhället och att värna om svenskan och den språkliga mångfalden.

Skälen till införandet av språklagen

Ett av skälen till att en språklag ansågs nödvändig var att svenska språkets ställning i dag inte är lika självklar inom alla samhällsområden som tidigare. Stora förändringar har skett i språksituationen sedan slutet av 1900-talet och språket präglas i dag av en internationalisering som går i allt snabbare takt. Denna internationalisering består bl.a. i ökat samarbete och utbyte över nationsgränserna, såväl för den enskilde som för näringsliv och offentlig verksamhet. Många företag driver t.ex. verksamhet med förgreningar världen över och samarbetet nationer emellan har blivit mer omfattande (prop. 2008/09:153 s. 7 f.).

Denna utveckling har lett till krav på att människor från olika språkområden ska kunna kommunicera över språkgränserna, vilket har påverkat språkanvändningen särskilt inom näringslivet, forskningen och politiken. En följd har blivit att engelskans ställning har stärkts inom dessa områden. Från rent språklig synpunkt ansågs en sådan utveckling inte oproblematisk. Eftersom språkanvändningen är intimt sammankopplad med språkets utveckling har det ökade bruket av engelska inom dessa områden stor påverkan på svenska språkets utveckling. Om svenskan inte används parallellt med engelskan kan det leda till att svenska ord, termer och uttryck inte skapas i tillräcklig utsträckning för att det svenska språket ska kunna användas inom alla samhällsområden. I

propositionen framhölls därför att det hade blivit allt tydligare att det svenska språkets ställning och utveckling borde värnas. Internationaliseringen ansågs emellertid också ha många positiva och önskvärda konsekvenser. Det poängterades därför att det var viktigt att språklagstiftningen utformades på ett sådant sätt att en fortsatt internationalisering inte skulle hämmas (a. prop. s. 13).

Att införa en språklag ansågs vidare ha en stor symbolisk betydelse. En lag ansågs ge en tydlig signal om svenskans betydelse i vårt samhälle och garantera att svenskan även i framtiden ska vara vårt huvudspråk. Förutom en statushöjande effekt för svenska språket förmodades en lagstiftning också leda till en ökad medvetenhet i frågor som rör språkanvändning.

7.2.1 Språklagens innehåll

Inledning

Språklagen innehåller bl.a. bestämmelser om svenska språkets ställning och användning. Lagen slår fast att svenskan är huvudspråk i Sverige (4 §). Det innebär att svenska är samhällets gemensamma språk, som alla som bor i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden (5 §). Det allmänna åläggs ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 §). Språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska (10 §). För att så långt som möjligt säkerställa utvecklingen av termer inom svenska språket har myndigheter ålagts ett särskilt ansvar för att terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas (12 §).

Svenskan som huvudspråk

I förarbetena utvecklas innebörden av bestämmelsen att svenskan är huvudspråk i Sverige. Bestämmelsen innebär konkret att all offentlig verksamhet bygger på det svenska språket (a. prop. s. 17). Lagar är skrivna på svenska, myndigheters och domstolars handläggningsspråk är svenska och kommunikation med myndigheter kan alltid ske på svenska. Beslut och andra viktigare dokument upprättas som huvudregel på svenska och information till allmänheten om offentlig verksamhet finns alltid på svenska. Svenska

språket ska vidare följa samhällsutvecklingen i stort, t.ex. i fråga om vokabulär och terminologi. Som samhällets gemensamma språk bör svenskan vara ett komplett språk och ska kunna användas inom alla sektorer i samhället.

Detta innebär i sin tur att det ska vara tillräckligt för den som verkar och bor i Sverige att behärska svenska språket för att kunna delta i samhällslivet och ta tillvara sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. Den enskilde ska alltså kunna utgå från att han eller hon vid kontakter med myndigheter alltid har möjlighet att kommunicera – muntligt och skriftligt – på svenska.

Språkanvändningen i offentlig verksamhet

Som en konsekvens av att det i språklagen anges att svenskan har ställning som huvudspråk i Sverige togs också in en bestämmelse som anger att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska (10 § första stycket).

Bestämmelsen i 10 § första stycket är avsedd att ge uttryck för vad som sedan lång tid tillbaka gäller i Sverige, nämligen att de offentliga organen arbetar på svenska. Innan språklagen infördes framgick det endast indirekt av viss reglering att det förutsattes att svenska språket skulle användas i den offentliga verksamheten, exempelvis genom regler om tolkning och översättning av handlingar och om den språkliga utformningen av myndigheters skrivelser och beslut.

Innebörden av bestämmelsen i 10 § första stycket är att de offentliga organen ska arbeta på svenska, skriftligt såväl som muntligt. Svenska är alltså förvaltningsspråket och ska användas inom den offentliga sektorns centrala verksamhetsområde, det s.k. kärnområdet (a. prop. s. 29 f.). Kärnområdet omfattar sådana förfaranden och allmänna handlingar som är av särskilt stor betydelse inom den offentliga verksamheten, såsom den politiska beslutsprocessen, domstolsförhandlingar, domar, protokoll, beslut, föreskrifter, verksamhetsberättelser och andra dokument av liknande karaktär. De behov av framställningar på andra språk som kan finnas här får tillgodoses genom översättning från de svenska originalen. Utanför kärnområdet är regleringen avsedd att vara flexibel.

Det allmännas ansvar

I språklagen har det allmänna getts ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 §). Det betonades därvid att det allmänna genom att ge service, förmedla information och fatta beslut ska tillgodose enskildas och allmänna behov inom olika samhällsområden (a. prop. s. 19). I denna verksamhet har språket och språkbruket stor betydelse. Det allmänna ansågs därför behöva åläggas ett särskilt ansvar för att svenska språket används och utvecklas. Konkret innebär det att svenska ska användas i stället för andra språk när det är möjligt med hänsyn till verksamheten. I ansvaret ligger också att åtgärder ska vidtas för att förhindra att svenska språket tappar mark inom de områden som omfattas av offentlig verksamhet.

Några detaljerade bestämmelser om vad ansvaret innebär togs dock inte in i lagen. Det ansågs inte möjligt att i lagen närmare precisera vad ansvaret innebär eftersom behovet av att värna svenskan som huvudspråk skiftar mellan olika sektorer av samhället. Däremot ansågs myndigheter behöva analysera den egna verksamheten och komma fram till hur de i det löpande arbetet ska leva upp till sitt ansvar att värna svenskan som huvudspråk (a. prop. s. 20).

Möjlighet till undantag från kravet på svenska

Språklagens krav utgör huvudregler. Det konstaterades att det i befintliga författningar kunde finnas andra bestämmelser som rör språk och språkanvändning. Emellertid poängterades också att det även i framtida författningar kunde finnas ett behov av att ta in bestämmelser som avviker från språklagens krav. Det framhölls att det exempelvis inom vissa områden av den offentliga verksamheten kunde finnas ett behov av att mer regelmässigt kunna använda andra språk än svenska. Det ansågs därför nödvändigt att ta in en möjlighet till undantag i språklagen. I 3 § språklagen anges sålunda att i den mån annan lag eller förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från språklagen, gäller den bestämmelsen. Genom denna bestämmelse finns det alltså möjlighet att göra undantag från huvudregeln i 10 § första stycket språklagen om lagstiftaren inom ett visst område beslutar om andra principer.

7.3 Språket och offentlighetsprincipen

Skälet bakom regleringen i 10 § första stycket språklagen står att finna i offentlighetsprincipen. Möjligheten för var och en att hålla sig informerad om omvärlden och delta i samhällsutvecklingen och den allmänna debatten är ytterst en demokratifråga. För att bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet i realiteten ska fylla sin funktion krävs att de är skrivna på ett språk som förstås av allmänheten. I den mån en allmän handling är skriven på ett främmande språk begränsas läsarens förmåga att tillgodogöra sig innehållet i handlingen. Det har därför ansetts att det är väsentligt att de handlingar som blir allmänna är skrivna på svenska. Beslut och domar men även – som huvudregel – andra handlingar som blir allmänna ska därför upprättas på svenska. Om handlingar som lämnas in till en myndighet är skrivna på annat språk än svenska bör de översättas i rimlig utsträckning, om de inte bedöms sakna betydelse. Även när en handling översätts till ett annat språk för att en enskild mottagare ska kunna tillgodogöra sig innehållet har handlingen ansetts behöva finnas i original på svenska i ärendet (a. prop. s. 29).

JO har vid en inspektion av PRV:s varumärkesavdelning uttalat att offentlighetsprincipen och den rätt som allmänheten har att ta del av alla allmänna handlingar hos en myndighet innebär att myndigheten utan stöd i ett tydligt regelverk inte bör använda sig av ett annat språk än svenska i sina offentliga texter. JO anförde vidare att då det inte finns någon bestämmelse som reglerar möjligheten för PRV att skriva beslut på engelska kunde någon annan slutsats inte dras än att besluten måste skrivas på svenska (Dnr 4282-2006).

Offentlighetsprincipen gäller som nämnts också för domstolsförhandlingar. För att principen om förhandlingsoffentlighet ska ha en reell innebörd förutsätts att förhandlingarna hålls på svenska och att det tolkas till svenska i den mån personer som inte behärskar svenska ska höras vid förhandlingen. Även om en förhandling skulle kunna hållas på ett annat språk, t.ex. engelska, därför att därför att såväl parter som rättens ledamöter behärskar engelska, anses det ändå att förhandlingen, med hänsyn till offentlighetsprincipen, ska hållas på svenska (SOU 2008:26 s. 81). Huvudregeln är också att handlingar som ges in till domstol ska vara skrivna på svenska. Grunden för detta är att det måste säkerställas att både domstolens ledamöter och parterna fullt ut

förstår innebörden av processmaterialet. Men regeln om svenska som domstolsspråk har betydelse även för möjligheterna för allmänheten att få insyn i det rättsliga förfarandet. Parternas argumentationsskrifter ska alltid vara skrivna på svenska. Som nämnts i avsnitt 5.3 kan dock andra handlingar som bifogas inlagorna många gånger kunna accepteras även om de ges in på t.ex. engelska. Numera accepteras också i viss utsträckning att t.ex. frågor till ett engelsktalande vittne ställs på engelska utan att frågan går via en tolk. En förhandling får emellertid inte i någon mer betydande omfattning hållas på något annat språk än det svenska (JO 1995/96 s. 82, Dnr 3032-1993).

7.4 Överväganden i samband med Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen

När Sverige tillträdde Londonöverenskommelsen hade någon språklag ännu inte införts. Emellertid hade de språkpolitiska målen nyligen antagits av riksdagen. I samband med tillträdet övervägdes därför de olika effekter som en begränsning av översättningskravet för de europeiska patenten kunde ha på det svenska språket.

Vid bedömningen om Sverige skulle tillträda Londonöverenskommelsen var regeringens utgångspunkt att Sverige i patentsammanhang skulle verka för att reducera översättningskraven och därmed kostnaderna, om detta kunde ske utan att viktiga skyddsintressen skadades. Sänkta kostnader för europeiska patent genom minskade översättningskrav ansågs ha klart övervägande positiva effekter för företagen i Sverige och i övriga Europa. Denna principiella utgångspunkt talade initialt för ett tillträde till Londonöverenskommelsen. Emellertid bedömdes att en mer ingående analys behövde göras där fördelen av kostnadsbesparingarna vägdes mot sådana eventuella nackdelar som begränsningar i översättningskraven kunde medföra innan slutlig ställning kunde tas. I propositionen som behandlar Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen (prop. 2005/06:189) gjordes därför en inventering av för- och nackdelarna med att avstå från översättningskravet. Särskilt belystes frågan utifrån konsekvenserna för rättssäkerheten, teknikspridningen och språkpolitiken.

Vad gällde språkpolitiken bedömdes att ett borttagande av översättningskravet inte skulle ha sådan negativ inverkan på det svenska språkets ställning och utveckling att det skulle förhindra

ett tillträde till överenskommelsen. Vid bedömningen av om det svenska fackspråkets utveckling skulle skadas av ett avstående från översättningskravet redogjordes för uppgifter som utredningen hade erhållit från AB Terminologicentrum TNC.

TNC:s uppfattning var att nya termer i första hand utvecklades genom allmänt språkbruk, vetenskapliga artiklar och forskarrapporter, inte genom patentöversättningar. Enligt TNC förutsatte utvecklingen av teknisk terminologi att nya termer också fungerar som ett underlag för definitioner av ett begrepp eller en uppfinning. I de patentöversättningar som TNC hade kommit i kontakt med fanns inte något underlag för definitioner av de termer som användes där utan det förutsattes att läsaren redan hade kunskaper på området. Därtill ansåg TNC att såväl översättningar som i vissa fall originaltexterna kunde vara av varierande kvalitet. I anledning härav använde sig inte TNC av patentöversättningar i sin verksamhet. TNC påpekade även att de patenttermer som finns i beskrivningen i de flesta fall även förekommer i patentkraven. Enligt TNC:s uppfattning skulle ett slopande av översättningskraven för patentbeskrivningar inte innebära att något går förlorat ur terminologisynpunkt, förutsatt att ett krav på översättning av patentkraven står kvar. Enligt uppgift efterfrågades de till PRV ingivna översättningarna också i mycket ringa utsträckning.

Översatta patentskrifter bedömdes därför inte ha någon betydelsefull påverkan på det svenska språket. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att det för svenska språkets ställning som komplett och samhällsbärande språk inte i sig var befogat att bibehålla kraven på översättning till svenska av patentbeskrivningarna. En fullständig översättning av europeiska patent bedömdes därför inte vara av sådan betydelse att det försvarade kostnaderna härför. Däremot framstod det som mindre lämpligt ur rättssäkerhetssynpunkt att helt avstå från översättning av ett europeiskt patent. Då patentkraven bestämmer patentets skyddsomfång ansågs dessa inte en särställning i rättssäkerhetshänseende. Patentkraven bedömdes därför alltså bära översättas till svenska.

Vid införandet av språklagen konstaterades att det sålunda inskränkta översättningskravet i 82 § patentlagen fick anses stå i strid med bestämmelsen i 10 § första stycket språklagen. I förarbetena till språklagen anges därför att 82 § patentlagen är ett sådant undantag som omfattas av 3 § språklagen (prop. 2008/09:153 s. 15 f.).

8 Synpunkter som lämnats vid samrådsmöten

Under utförandet av mitt utredningsuppdrag har jag haft samrådsmöten med berörda branscher, myndigheter och organisationer. De huvudsakliga intryck och synpunkter som framkommit vid dessa samråd redovisas i det följande.

8.1 Näringspolitiska aspekter

Harmonisering och regelförenkling

Flera aktörer har framhållit att det inte finns något rationellt argument för att det ska vara någon skillnad avseende språkraven för europeiska och nationella patent. Upp emot 80–90 procent av de patent som i dag får giltighet i Sverige utgörs av europeiska patent. Om ett europeiskt patent beviljats på engelska krävs sedan den 1 maj 2008 endast att patentkraven översätts till svenska för att patentet ska få giltighet i Sverige. Den stora merparten av de patent som i dag får giltighet i Sverige är därför skrivna på engelska med endast patentkraven översatta till svenska. Mot bakgrund av att det rättsligt sett inte är någon skillnad mellan svenska patent och europeiska patent har det anförts att det inte är motiverat att ha några skillnader i språkraven mellan de olika patentyperna. Enligt detta resonemang skapar skillnader i språkraven mellan europeiska patent med giltighet i Sverige och svenska nationella patent en kraftig obalans mellan dessa två sätt att få patent i Sverige; en obalans som är till nackdel för det nationella patentansökningsförfarandet. Samma språkregler bör därför tillämpas på såväl europeiska patent som blir gällande i Sverige som för nationella patentansökningar och vid nationell fullföljd av PCT-ansökningar.

Vidare har argumentet framförts att ett införande av möjligheten att behandla och bevilja nationella patentansökningar på engelska med endast patentkraven översatta till svenska skulle ligga i linje med regeringens arbete med regelförenkling och arbetet med att minska företagens administrativa bördor.

Kostnadsbesparingar och valfrihet

Representanter för industrin har pekat på att det – så som samhällsutvecklingen i dag ser ut – krävs tillgång till en global marknad för att kommersialisera en uppfinning. Svenska innovationsföretag, stora som små, är i dag internationellt verksamma i mycket stor utsträckning. Det finns därför ett stort behov av patentskydd även utanför Sveriges gränser. Behovet av att skydda sina uppfinningar på andra marknader finns inte bara hos större företag utan även hos mindre och nystartade företag.

Det är sålunda ett begränsat antal uppfinningar som patentsöks enbart i Sverige. När en sökande vill ansöka om patent i flera länder måste ansökningen skrivas på eller översättas till det språk som godtas av respektive patentmyndighet. Den som önskar använda sin svenska ansökan som prioritetsgrundande dokument vid en ansökan t.ex. vid EPO eller i USA måste översätta ansökningen till engelska. Det nuvarande kravet på att en svensk patentansökan måste finnas på svenska innan den publiceras innebär att företag som vill ge in en nationell svensk ansökan antingen måste skriva ansökningen på svenska och sedan översätta den till engelska när man går vidare till andra länder eller skriva ansökningen på engelska och sedan översätta den till svenska inför publiceringen i Sverige.

En möjlighet att behandla och bevilja patentansökningar på engelska skulle alltså medföra att en patentansökan skulle kunna användas i flera ansökningsprocedurer utan att behöva översättas i sin helhet. Företrädare för industrin har därför anfört att detta skulle medföra minskad administration och minskade översättningskostnader för användarna av patentsystemet. Mot bakgrund av att patentansökningar har en utpräglad teknisk natur och vanligen uppgår till 20–30 sidor är översättningar av dessa kostsamt. Många företag har också flera ansökningar, varför översättningskostnaderna kan uppgå till stora belopp. Mindre och nystartade företag är särskilt känsliga för kostnader än större och mer etablerade företag. Det kan få förödande konsekvenser för ett

expansivt företag om det av kostnadsskäl inte kunnat söka patent utanför Sverige när företaget växer och letar sig in på andra marknader. En minskning av kostnaderna för att söka patent får därför i synnerhet anses gynna de mindre företagen.

Översättningskostnaderna utgör en inte ringa del av företagens patentkostnader. Om översättningar av patentansökningar krävdes i mindre utsträckning skulle detta förbilliga erhållandet av patentskydd. Företrädare för näringslivet pekar på att minskade kostnader för att erhålla patentskydd får anses allmänt gynna innovation och tillväxt. Om patentskydd kan erhållas till en rimlig kostnad skulle det inte bara gynna stora patentintensiva företag, även mindre företag och enskilda gynnas. Minskade kostnader skulle öka patentsystemets tillgänglighet för alla användare. Dessutom får översättningskostnaderna ses som en förhållandevis onyttig kostnad eftersom de undersökningar som gjordes i samband med Londonöverenskommelsen utvisade att översättningar efterfrågas i mycket liten utsträckning.

Det framhålls också att en stor del av svensk industri arbetar internationellt och därmed ofta har engelska som koncernspråk. Även forskare har ofta engelska som arbetsspråk. I många fall skrivs därför patentansökningar direkt på engelska. Det är också en fördel att kunna skriva en patentansökan direkt på det språk som har använts vid framtagandet av uppfinningen. Framför allt telekomföretag och biotech/läkemedelsföretag – vilka utgör viktiga industrigrenar i Sverige – arbetar ofta på engelska och skriver därför gärna patentansökningar direkt på engelska.

Av förespråkarna för en reform har det sålunda sammantaget anförts att det enskilda företaget ska kunna välja mellan det nationella svenska förfarandet och det europeiska, eller välja att kombinera dessa, utifrån sina egna förutsättningar och behov i stället för att styras av kostnader för översättningar. Det har påpekats att det är viktigt att patentsystemet utformas på ett ändamålsenligt sätt i den allt mer internationaliserade miljö som råder och att den nuvarande ordningen är utformad endast för dem som bara avser att söka patent i Sverige. En reformering av reglerna skulle därför leda till att systemet anpassas till rådande faktiska förhållanden för industrin. Det skulle leda till ökad valfrihet – en möjlighet att använda engelska, inte ett tvång.

De språkvårdande organisationerna har å andra sidan anført att översättningskostnaderna inte uppgår till så stora belopp som industrin har påstått. I den finska propositionen (RP 175/2010 rd

s. 12) anges att EPO år 2005 uppskattade kostnaderna för att ansöka om ett europeiskt patent och upprätthålla det i tio år i sex länder till 32 000 euro, varvid översättningskostnaderna sammantaget uppgick till 4 200 euro. Översättningskostnaderna uppgick sålunda endast till 13 procent av den totala kostnaden.

Vidare har anförts att kostnaderna för översättning i realiteten inte kommer att minska genom en reform. Kostnaderna kommer de facto att finnas kvar, de kommer bara skjutas över till den som ska läsa/tolka patentet.

Konsekvenser för PRV

PRV har anfört att skillnaderna i språkraven mellan europeiska patent med giltighet i Sverige och svenska nationella patent skapar en obalans mellan dessa två sätt att få patent i Sverige; en obalans som är till nackdel för det nationella patentansökningsförfarandet. Den som önskar ge in sin ansökan på engelska kan få högre översättningskostnader i det nationella förfarandet än vad som skulle vara fallet om patent sökts via EPO. Detta, anser man, skapar ekonomiska incitament att välja bort PRV och en svensk nationell patentansökan till förmån för andra förfaranden.

Myndigheten har påpekat att den gällande ordningen kan leda till ett minskat antal nationella patentansökningar. En möjlighet att bevilja patent på engelska skulle göra det mindre ekonomiskt ogynnsamt att som ett första steg utnyttja PRV för sökande som senare siktar på en internationell patentering. Det skulle också kunna leda till att fler sökanden fullföljer sina patentansökningar. Allt färre fullföljer nämligen numera en nationell patentansökan. Det är i dag inte ovanligt att en sökande som lämnat in en ansökan avfattad på engelska lägger ner ansökningen innan man tvingas ge in en översättning till PRV.

Ett minskat antal patentansökningar och ett minskat antal ansökningar som fullföljs till beviljade patent leder till ett minskat intäktsflöde för PRV. Detta kan enligt PRV få konsekvenser för myndighetens möjlighet att upprätthålla kvaliteten i arbetet och kompetensen inom skilda teknikområden. Det har vidare framhållits att detta i förlängningen kan leda till att det förlorar sin status som PCT-myndighet. För att få vara PCT-myndighet krävs att myndigheten har ett visst minsta antal anställda patentingenjörer.

PRV har vidare framhållit att dess kunder vid kundmöten och i andra sammanhang har uttryckt önskemål om att regelverket ändras. Det upplevs som ett problem att förklara för användarna av patentsystemet vad som motiverar de skilda översättningskraven. Det finns sålunda ett kundbehov att kunna lämna in patentansökningar på engelska och få dessa behandlade utan att en översättning krävs. Myndigheten pekar på sitt uppdrag att erbjuda ett effektivt och ändamålsenligt system för patentansökningar och att arbeta för att förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap. PRV har också en serviceskyldighet och ska verka för att förbättra servicen till sina kunder, dvs. för användarna av patentsystemet.

PRV har pekat på att medan det stora flertalet patentmyndigheter ser en nedgång i antalet nationella ansökningar så är trenden i Nederländerna den motsatta. Där har antalet nationella patentansökningar ökat sedan år 2008. Det antas att denna ökning av de inhemska ansökningarna i vart fall delvis beror på den möjlighet som då infördes att bevilja ansökningar på engelska. Andelen ansökningar som ges in på engelska i Nederländerna har gått från strax under 20 procent år 2008 till ungefär 45 procent under 2011. Möjligheten att behandla och bevilja ansökningar på engelska anses i Nederländerna därför ha tillgodosett ett behov hos användarna av patentsystemet.

I sammanhanget har också framhållits att PRV redan i dag i stor utsträckning arbetar med engelskspråkiga dokument. PRV är därför fullt kapabelt att behandla patentansökningar på engelska. I många fall är det t.o.m. enklare för handläggaren att avfatta ett tekniskt föreläggande på engelska eftersom de dokument som ansökningen granskas mot oftast också är på engelska.

Argumentet att en reform skulle leda till att PRV gynnas har dock ifrågasatts av språkvårdande organisationer. Det har därvid anförts att de som redan i dag använder sig av engelska i sina patentansökningar är de som också använder sig av det europeiska patentsystemet. Möjligheten att bevilja patent på engelska kommer därför antagligen inte öka antalet patentansökningar hos PRV.

8.2 Språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter

Från förespråkarna av en reform har anförts att de språk- och rättspolitiska argument som anförts mot minskade krav på översättningar av patentansökningar till svenska redan har genomlysts av Patentfördragsutredningen i betänkandet Harmoniserad patenträtt (SOU 2003:66) och att regeringen i den efterföljande propositionen (prop. 2005/06:189) bedömde att det inte fanns några vägande språkpolitiska intressen eller rättssäkerhetsskäl som hindrade att Sverige accepterade engelskspråkiga patentskrifter i samband med validering av europeiska patent.

Emellertid har de språkvårdande organisationerna alltså betänkligheter, särskilt när det nu kommer till det nationella förfarandet.

Svenska språkets ställning

De som är kritiska till en ökad acceptans av engelska har anført att, såsom utvecklingen ser ut i dag, engelskan i patentsammanhang är ett A-språk, tyskan och franskan är B-språk och andra språk är C-språk. Detta leder enligt kritikerna till att svenska uppfinnare hamnar i underläge jämfört med uppfinnare från engelskspråkiga länder. En uppfinnare med engelska som modersmål kan söka patent i nästan alla länder på sitt eget språk, vilket inte uppfinnare som kommer från länder med andra språk kan göra.

Det har även anförts att faktumet att engelskan vinner mark även inom det nationella patentsystemet inte tar hänsyn till industrikulturella aspekter. Olika länder har utvecklat skilda industrier, i Sverige är t.ex. pappersmassaindustrin väldigt utvecklad. Normalt ska språket i patentskrifter vara en spegel av vad som försiggår inom näringslivet och ingenjörsvksamheten. Om språket i svenska patentskrifter företrädesvis är engelska blir språket i patentskrifterna emellertid inte en spegel av det svenska industrispråket.

Ur ett rent strategiskt perspektiv kan det också innebära ett problem att införa möjligheten att bevilja nationella patentskrifter på engelska. Det finns en oro inom språkvårdande organisationer att de argument som används för att legitimera ett undantag från kravet på svenska inom patentområdet används för att öppna upp för engelskan även inom andra områden. Patentområdet är visser-

ligen relativt begränsat men en ökad acceptans av engelskan här kan tas till intäkt för att sätta språklagens regler ur spel även inom andra områden, t.ex. inom det betydligt större och vidsträcktare forsknings- och utbildningsområdet.

Industrin har å sin sida framhållit att reformen inte innebär att någon patentsökande hindras att använda det svenska språket i kontakten med PRV. De som alltjämt önskar avfatta sina patentansökningar på svenska är fria att göra så.

Utvecklingen av svensk terminologi

De språkvårdande organisationerna har anfört att en minskad användning av svenska språket vid avfattande av patentansökningar kommer att ha återverkningar på den svenska terminologin inom tekniska fackområden. TNC har pekat på att det i Sverige finns en stor aningslöshet vad gäller terminologiarbete och den negativa inverkan på språket som ett uteblivet eller minskat svenskt terminologiarbete skulle medföra. Om det införs möjlighet att bevilja nationella patent på engelska anser TNC att det också bör införas krav på att sökandena måste arbeta mer aktivt med terminologin i den del av patentet som ska finnas på svenska. Det idealiska vore om sökanden hade ett mer aktivt samråd med en utbildad terminolog och/eller TNC för att säkerställa att korrekt terminologi används. Det är dock riktigt vad som anges i prop. 2005/06:189 att TNC i sitt arbete med att bevaka terminologin inte använder sig av patentskrifter. Det är också svårt att säga exakt var terminologin egentligen skapas.

Förespråkarna för en reform pekar på att det redan i dag används engelska uttryck vid avfattandet av svenska patentansökningar. Om det inte finns någon vedertagen svensk term för något som beskrivs i en ansökan används ofta den engelska termen även om ansökan i övrigt är avfattad på svenska. På vissa håll är uppfattningen också att det inte går att "tvinga" fram ett skapande av termer och att utvecklingen av svensk terminologi inom olika teknikområden i vart fall inte sker i arbetet med författande av patentansökningar. Det kan istället antas att det uppkommer en svensk term när tiden är mogen, dvs. när teknologin börjar användas och diskuteras i ett bredare sammanhang. Det har därför anförts att det inte är troligt att en möjlighet att bevilja patent på

engelska skulle leda till några nämnbara domänförluster för svenska språket.

Offentlighets- och rättssäkerhetsaspekter

Från kritikerna till en ökad användning av engelska har anförts att en reglering som accepterar engelskspråkiga beskrivningar i nationella svenska patent skulle frångå principen om att dokument med rättsverkan i Sverige ska vara avfattade på svenska. Såväl allmänheten som andra uppfinnare ska kunna tillgodogöra sig innehållet i en patentskrift. De språkvårdande organisationerna har också pekat på att svenskar ofta har en övertro på sina engelskkunskaper och sin förmåga att skriva och tolka engelska texter. Vidare har anförts att en del av uppfinnarkretsen är relativt utbildad, varför de saknar möjlighet att tillgodogöra sig en text på engelska. En sådan person kan därför behöva anlita en översättare om han eller hon önskar ta del av innehållet i ett patent. Kostnader för översättningar kommer därför att flyttas från patenthavarna till tredje man.

De språkvårdande organisationerna har vidare framhållit att en ökad användning av engelska i patentskrifter också kan leda till större osäkerhet om hur patentets skyddsomfång faktiskt ska bedömas. Utöver det förhållandet att en tredje man har svårare att förstå en patentskrift som inte är skriven på svenska är det dessutom så att den engelska terminologin är inte så specifik som man skulle önska. Betydelsen av ett engelskt ord kan variera, t.ex. beroende på vilket land man befinner sig i. En term på engelska är därför inte lika väl definierad som en term på t.ex. franska. Detta kan leda till tolkningsproblem och större rättsosäkerhet, vilket i sin tur riskerar att leda till ökat antal tvister.

Från vissa håll har det också anförts att en ökad användning av engelska kan leda till att uppfinnaren har begränsade möjligheter att kontrollera korrektheten i patentansökningen. Beskrivningen av uppfinningen är det som uppfinnaren lämnar över till patentombudet. Om svenska används vid avfattande av patentansökningen kan uppfinnaren själv direkt kontrollera ansökningen och bedöma om uppfinningen är korrekt beskriven och att den terminologi som används är riktig. Om patentansökningen i stället skulle skrivas på engelska begränsas uppfinnarens möjlighet att kontrollera innehållet i ansökningen.

Om möjligheten att behandla och bevilja patentansökningar på engelska med endast kraven översatta till svenska införs har de språkvårdande organisationerna framhållit att det är av yttersta vikt att översättningen av patentkraven håller hög kvalitet. Maskinöversatta patentkrav kan inte accepteras.

Förespråkarna för en reform har anfört att rättssäkerhetsfrågan är överspelad i och med att Sverige redan accepterar europeiska patent med beskrivningen avfattad på engelska och endast kraven översatta till svenska. Det finns inget tekniskt område där tredje man enbart har att ta hänsyn till nationella svenska patent. En person som vill undersöka sitt handlingsutrymme måste redan i dag ta i beaktande patent med beskrivningen på engelska.

Vidare har anförts att de som rent faktiskt kommer i kontakt med en patentskrift inte har några problem med att hantera engelskspråkiga patentskrifter. Även om hela patentet skulle vara avfattat på svenska skulle en person som behöver bedöma patentet vara hänvisad till en expert för att avgöra skyddsomfånget. Även för en duktig lekman/uppfinnare är det i praktiken omöjligt att närmare bedöma ett patent – och sitt eget handlingsutrymme – på egen hand. Det är därför nödvändigt att anlita professionell hjälp, t.ex. ett patentombud, för att tolka ett patentdokument. För dessa sakkunniga är det under alla förhållanden naturligt att läsa en patentskrift på engelska. Därför är det utan större praktisk betydelse för rättssäkerheten om den här typen av handlingar finns på svenska eller inte.

Särskilt om språket i domstolarna

Vad gäller förhandlingsoffentlighet har domstolarna anfört att det redan i dag förekommer en stor andel dokument på engelska i patentmålen. Även om inte det patent som är föremål för tvist är skrivet på engelska så är ofta s.k. mothåll – t.ex. andra patentskrifter, vetenskapliga artiklar, tekniska handböcker – engelskspråkiga. Även sakkunnigutlåtanden och redovisningar av genomförda tester som åberopas av parterna är ofta skrivna på engelska. Dessa dokument översätts som regel inte utan accepteras i processen i sin engelska form. I den mån det patent som är föremål för tvisten är skrivet på engelska bör det finnas en fakultativ möjlighet för domstolen att förelägga patenthavaren att ge in en översättning till svenska.

Domstolarna har ingen erinran mot att godta engelska i större utsträckning i de nationella patenten. Visserligen kan det ibland uppstå vissa språksvårigheter när det som ska tolkas är skrivet på engelska medan domen ska skrivas på svenska men dessa svårigheter finns som sagt redan i dag.

8.3 Närmare om en eventuell utformning

Omfattningen av ett översättningskrav

I den mån en översättning ska krävas synes det finnas bred samstämmighet hos såväl industrin, PRV och de allmänna domstolarna att översättningen bör vara begränsat till patentkraven. Att även kräva översättning av t.ex. sammandraget har inte ansetts lämpligt. Det har därvid pekats på att sammandragen saknar rättslig relevans. Sammandraget ges in vid ansökningstillfället. Eftersom ansökningen kan komma att ändras under handläggningens gång kan det förekomma att sammandraget dessutom inte återspeglar vad som faktiskt beviljas i slutändan. Innehållet i sammandraget, har det anförts, kan därför vara missvisande. Ett översättningskrav avseende sammandraget kan också ge ett felaktigt intryck att det skulle ha någon rättslig verkan.

PRV, PBR, de allmänna domstolarna och vissa företrädare för industrin har gett uttryck för ståndpunkten att patent skulle kunna beviljas helt på engelska, dvs. att inte heller patentkraven ska behöva översättas. Även en översättning av patentkraven är kostsam, varför en regim där dessa alltjämt skulle översättas enligt dessa aktörer skulle ta udden av de ekonomiska fördelarna med att slopa översättningskravet. Användarna av patentsystemet använder sig vidare endast av den språkliga "grundversionen" av ett patent. Den som behöver ta del av ett patent gör det därför i originalversion, översättningar läses inte. De faktiska brukarna av patentsystemet har därför ingen nytta av att kraven översätts.

För att kunna förstå patentkraven och bedöma patentets skyddsomfång behöver kraven läsas i ljuset av beskrivningen. Det är därför lämpligt att såväl beskrivning som patentkrav är avfattade på samma språk. Om kraven är skrivna på engelska är det lättare att läsa dessa mot en engelskspråkig beskrivning eftersom terminologin då kommer att överensstämma. Av rättssäkerhetsskäl är

det också att föredra att kraven föreligger i ”originalversion” eftersom en översättning aldrig blir lika exakt.

Det som enligt förespråkarna för detta synsätt ändå kan tala för att ha kvar ett översättningskrav för patentkraven är att detta möjligen skulle göra det enklare för tredje man att göra en förhandsbedömning i vilken mån han eller hon måste ta kontakt med ett patentombud eller annan expert för att närmare bedöma patentet.

Vilken rättsverkan ska en översättning ges?

I den mån kraven alltjämt ska översättas är frågan vilken rättslig innebörd den svenska versionen av kraven ska ges. De allmänna domstolarna har anfört att det ur ett domstolsperspektiv är lättare att hantera en uppsättning patentkrav än att både de svenska och engelska kraven ska ges rättslig giltighet. Sådan dubbel uppsättning av krav finns i dag vad gäller de europeiska patenten. Det har förekommit att dessa skillnader i språkversionerna har föranlett tvist, även om sådana tvister inte är särskilt vanligt förekommande.

PRV har vidare påpekat att enligt det beslutade översättningsarrangemanget för det enhetliga patentskyddet kommer endast patentkraven på handläggningsspråket – dvs. engelska, tyska eller franska – vara rättsligt giltiga. De översättningar som under en övergångsperiod ska ges in tillsammans med begäran om enhetligt verkan har enbart informativ verkan. Ett patent beviljat i enlighet med detta system kommer alltså att bli giltigt i Sverige med kraven avfattade på engelska, tyska eller franska. En eventuell översättning till svenska kommer inte ha någon rättslig giltighet. En översyn av språkbestämmelserna för nationella patent bör därför blicka framåt och harmonisera med den reglering som framöver kommer att gälla i Europa. Även de allmänna domstolarna har anfört att det ter sig mer framåtblickande att enbart ge en engelsk variant av kraven rättslig giltighet.

Om en översättning till svenska skulle ske enbart i informativt syfte minskar emellertid motivationen för sökanden att säkerställa att översättningen är korrekt. Det har därvid anförts att PRV bör kontrollera att översättningen är korrekt för att undvika att sökanden lämnar in svårförståeliga eller felaktiga maskinöversättningar.

Tidpunkten när översättningen av kraven ska ges in

Företrädare för industrin har framhållit att det är en fördel att kunna skjuta på kostnaderna. Man har då fått en överblick av om produkten är lönsam och man kan eventuellt redan ha börjat tjäna pengar på den. Översättningen av patentkraven bör därför krävas först när PRV bedömer att patent ska beviljas. Då behöver en översättning av kraven dessutom bara göras en gång. Om kraven ska ges in på svenska i ett tidigare skede riskerar man att få översätta kraven vid flera tillfällen om justeringar i kraven görs.

Vad gäller det provisoriska skyddet har anförts att det i dag inte är så viktigt för industrin. En anledning till detta är att det ofta dröjer innan en uppfinning kan nyttjas fullt ut. Industrin har därför i dag inte lika stort behov av detta tidiga skydd. Även om betydelsen av det provisoriska skyddet minskar är det bra att möjligheten finns, särskilt för innehavare av uppfinningar som är ”nära marknaden”. Att möjligheten till provisoriskt skydd finns är också ytterligare en anledning till att välja en nationell svensk patentansökan, i alla fall i jämförelse med förslaget till enhetligt patentskydd, där någon sådan möjlighet inte finns.

Om förslaget utmynnar i att den svenska uppsättningen av kraven ska ges rättslig giltighet bör regleringen också utformas så att den som önskar erhålla ett provisoriskt skydd får ge in kraven i svensk översättning på frivillig basis i enlighet med vad som i dag gäller för europeiska patentansökningar.

Ska patentskriften enbart ha krav på svenska eller också på engelska?

Samtliga aktörer har framhållit att det är ett problem att ha olika språk i beskrivningen och kraven. Det blir svårt att läsa svenska krav mot en engelsk beskrivning eftersom det blir svårare att återfinna var kraven har sin motsvarighet i beskrivningen. Det kan också bli bristande överensstämmelse mellan beskrivningen och patentkraven. Industrin har därför framfört önskemål om att låta såväl den engelska som svenska versionen av patentkraven ingå i patentskriften.

PRV:s handläggningsspråk

PRV förordar att handläggningsspråket hos myndigheten ska vara engelska i de fall sökaren väljer att lämna in patentansökningen på engelska. Det är mer praktiskt och dessutom en fördel ur rättssäkerhetssynpunkt att ha samma språk i kommunikationen med sökanden som i ansökningshandlingarna. På det sättet riskerar man inte att råka ut för språkförbistringar genom att terminologin är olika i ansökningen och i förelägganden. Det är just av denna anledning som EPC stipulerar att handläggningsspråket hos EPO ska vara detsamma som språket i en europeisk patentansökan.

Översättning vid invändning

Vid ett invändningsförfarande gällande ett patent avfattat på engelska har det påpekats att det många gånger inte finns något reellt behov av att översätta hela patentskriften till svenska. I förfarandet vid PRV är det en beslutande patentexpert som ska bedöma invändningen. Patentexperterna har inga problem med att läsa och tolka patentet i dess engelska version. Vad gäller parterna företräds de i de flesta fall av ombud eller patentexperter hos parterna; i de fallen finns ofta inte något behov av en översättning. Det är emellertid inte uteslutet att en översättning kan komma att behövas i vissa fall, t.ex. om en part inte företräds av ett ombud eller av annan orsak inte fullt kan tillgodogöra sig innehållet i en engelskspråkig patentskrift. En fakultativ översättningsregel har därvid av flertalet aktörer ansetts vara det bästa valet. Även PBR är i stor utsträckning skickad att hantera engelskspråkiga patent. Den fakultativa översättningsbestämmelsen bör emellertid utsträckas att omfatta även PBR.

Tilläggskydd

Läkemedelsindustriföreningen har anfört att ansökningar om tilläggskydd bör kunna lämnas i på engelska. Enligt PRV synes detta särskilt vara fallet i den mån grundpatentet har meddelats på engelska.

9 Andra länder

Av direktivet framgår att utredningen ska studera hur frågan om möjligheten att lämna in nationella patentansökningar på engelska har behandlats i andra länder, och då särskilt andra anslutna nordiska länder. Som tidigare nämnts är de nordiska patentlagstiftningarna i relativt stor utsträckning harmoniserade. Förutom Sverige är Danmark, Finland och Island också anslutna till Londonöverenskommelsen. Dessa tre länder har även infört möjligheter att ge in och behandla nationella patentansökningar på engelska. Sådan möjlighet infördes även i Nederländerna i samband med att landet tillträdde Londonöverenskommelsen.

9.1 Finland

Finland har nyligen anslutit sig till Londonöverenskommelsen. I samband med denna anslutning har Finland även ändrat språkkraven för nationella patentansökningar. Ändringarna i Finlands patentlag (550/1967) trädde i kraft den 1 november 2011 genom lag 743/2011 om ändring i patentlagen. Även patentförordningen (669/1980) ändrades.

I regeringens proposition (RP 175/2010 rd) anges att avsikten med lagändringarna avseende språkbestämmelserna för nationella patent var att harmonisera dessa med bestämmelserna för europeiska patent. Till följd av ändringarna anges nu uttryckligen i lagtexten att en patentansökan kan avfattas på finska, svenska eller engelska. Om ansökan är skriven på engelska har sökanden rätt att välja engelska som handläggningsspråk. Om sökanden väljer engelska som handläggningsspråk kommer patentmyndigheten meddela alla beslut – inklusive förelägganden – som gäller ansökan på engelska.

Innan patentansökan blir offentlig ska en översättning till finska eller svenska av patentkraven och sammandraget lämnas in till patentmyndigheten. Att patentkraven getts in i finsk eller svensk översättning är också ett villkor för att det provisoriska skyddet ska inträda. Det ligger i sökandens intresse att översättningen av kraven överensstämmer med de engelskspråkiga kraven. Om patentmyndigheten emellertid upptäcker att det finns skillnader mellan språkversionerna har myndigheten möjlighet att förelägga patenthavaren att korrigera bristerna. Det beviljade patentet resulterar i en patentskrift där beskrivningen är på engelska och patentkraven och sammandraget är på såväl engelska som finska eller svenska.

Att patentskriften innehåller krav på såväl engelska som svenska eller finska har lett till att Finland också har infört bestämmelser som reglerar situationen när det förekommer skillnader i språkversionerna. Om beskrivningen och patentkraven har skrivits på engelska och översättningen av dem inte överensstämmer med lydelsen i de engelskspråkiga handlingarna, omfattar patentskyddet endast vad som framgår av både översättningarna och de engelskspråkiga handlingarna. I mål om ogiltighet är lydelsen enligt beslutspråket ensamt gällande. Om patentet har beviljats med engelska patentkrav som översatts till finska eller svenska och översättningen inte överensstämmer med den engelskspråkiga lydelsen har patenthavaren en möjlighet att ge in en rättad översättning av kraven. Har någon, innan en rättad översättning kungjorts, i god tro börjat utnyttja uppfinningen på ett sådant sätt som enligt den tidigare översättningen inte utgjorde ett intrång i patentet får han eller hon en för användarrätt.

Rätten att få beslut på engelska gäller endast för ansökningskedet. De beslut som fattas efter att patentet har meddelats skrivs på finska eller svenska. Ett beslut som patentmyndigheten meddelar med anledning av en invändning eller begränsning ska alltså vara på finska eller svenska. Under invändningstiden kan den som överväger att göra en invändning begära att patenthavaren översätter en engelskspråkig beskrivning till finska eller svenska. Beskrivningen ska då ges in till patentmyndigheten i översättning till det språk som patentkraven skrivits på. Det krävs alltså inte att ett invändningsärende faktiskt har påbörjats för att en sådan översättning kan avkrävas patenthavaren. Om patenthavaren inte kommer in med begärd översättning kan patentmyndigheten förelägga honom vid vite att komma in med en översättning,

alternativt låta översätta beskrivningen på hans bekostnad. De handlingar som har översatts ligger till grund för den fortsatta behandlingen.

Om ett slutligt beslut av patentmyndigheten överklagas till patentmyndighetens besvärsnämnd ska en översättning till finska eller svenska av beskrivningen ges in till besvärsnämnden. Vidare ska patentmyndigheten ge in en översättning av själva beslutet till finska eller svenska.

Vidare har införts en möjlighet för domstol att förelägga att en översättning ges in i samband med tvistemål eller brottmål rörande ett nationellt patent. I den mån en fullständig översättning till finska eller svenska av patentskriften inte finns tillgänglig hos patentmyndigheten får domstolen förelägga patenthavaren – eller annan som härleder sin rätt från denne – att ge in en översättning till finska eller svenska.

Finland har även i samband med ändringarna i patentlagen såvitt gäller de nationella patentansökningarnas språkregim även ändrat bestämmelserna om kraven på översättning vid fullföljd av en internationell ansökan. Om sökanden vill fullfölja en internationell ansökan i Finland ska han eller hon ge in en översättning av ansökningen till finska, svenska eller engelska – eller en kopia av ansökningen i den mån den är skriven på något av dessa språk. När så en internationell ansökan har fullföljts gäller i fråga om ansökningen och dess handläggning samma bestämmelser som för en nationell finsk patentansökan.

Språkliga överväganden

Propositionen tar upp frågan om konsekvenserna för utvecklingen av terminologin när patentbeskrivningar i stor utsträckning endast kommer att finnas tillgängliga på engelska. Inledningsvis konstateras att översättningar av europeiska patent till finska eller svenska främjar utvecklingen av terminologi i dessa språk eftersom det i samband med översättningen är nödvändigt att hitta motsvarande uttryck på finska eller svenska. Emellertid anges att den skadliga inverkan som en begränsning av översättningskraven har på finskans och svenskans terminologi minskas av att patentkraven alltjämt ska översättas. Patentkraven presenterar de nya uppfinningarna i koncis form och av kraven framgår också den viktigaste nya terminologin i anslutning till patentet. Det framhålls

vidare att terminologin snarare utvecklas i de diskussioner som förs i vetenskapliga publikationer än genom patenthandlingar. Slutligen anförs att den största del av de patent som i dag blir gällande i Finland är europeiska patent, vilka genom anslutningen till Londonöverenskommelsen framöver främst kommer att finnas med beskrivningen på engelska. Det ansågs därför att de föreslagna ändringarna i språkregimen för nationella patent inte skulle orsaka så betydande negativa konsekvenser för finskan och svenskan att det skulle hindra genomförandet av ändringarna.

9.2 Danmark

Danmark har, såvitt gäller europeiska patent, tillträtt Londonöverenskommelsen. Till följd av anslutningen till överenskommelsen ändrades Danmarks patentlag och patentförordning den 1 maj 2008. Ändringarna innebär att innehavaren av ett europeiskt patent skrivet på engelska endast behöver ge in en översättning av patentkraven till danska till den danska patentmyndigheten för att patentet ska bli giltigt i Danmark.

Knappt ett år senare, den 1 januari 2009, trädde ytterligare ändringar i den danska patentlagstiftningen i kraft i syfte att harmonisera bestämmelserna för nationella patent med de som gäller för europeiska patent (lag 1404/2008). Ändringarna tillkom mot bakgrund av den alltmer omfattande globaliseringen, som har lett till en ökad benägenhet att söka ensamrätter i flera länder. För att reducera översättningskostnader och underlätta för såväl danska som utländska sökanden infördes möjlighet att behandla nationella danska patentansökningar på engelska under hela ansöknings- och meddelandeprocessen.

Av patentförordningen framgår att en ansökan om patent kan ges in på danska, engelska, norska eller svenska. En sökande har möjlighet att begära att patentmyndighetens handläggningsspråk ska vara engelska. Om en patentansökan är skriven på engelska sker hela granskningen på engelska. Först när patentmyndigheten bedömer att patent ska beviljas ska patentkraven ges in på danska. Beskrivning, ritningar och sammandrag ska då finnas tillgängliga på danska eller engelska. Någon kontroll av översättningens riktighet görs inte av patentmyndigheten utan det är sökandens ansvar att översättningen av patentkraven är korrekt. Om patentansökningen görs på engelska inträder det provisoriska skyddet för patent-

havaren först när denne gett in en översättning av patentkraven till danska till patentmyndigheten. Detta innebär att sökanden själv väljer om och när det provisoriska skyddet ska inträda.

Ett nationellt danskt patent kan beviljas antingen på danska eller på engelska med patentkraven översatta till danska. Patentskriften innehåller alltså kraven avfattade endast på danska. Patentskyddets omfång avgörs alltså av de danskspråkiga kraven.

Inkommer en begäran av administrativ omprövning eller en invändning mot patentet, kan patentmyndigheten på begäran förelägga patenthavaren att ge in en fullständig översättning av patentskriften till danska. Patentmyndigheten kan vid ett tvåparts-förfarande handlägga ärendet på engelska om parterna är överens om detta. Patentmyndigheten kan emellertid närsomhelst besluta att handläggningen ska övergå till danska.

I samband med lagändringen den 1 januari 2009 infördes vidare en möjlighet att fullfölja en internationell ansökan i Danmark genom att ge in en översättning av ansökningen till danska eller engelska i samma omfattning som gäller för nationella patent, dvs. om den internationella patentansökningen är skriven på engelska krävs endast att patentkraven översätts till danska.

Patentkungörelsen anger slutligen att en ansökan om tilläggs-skydd för läkemedel och växtskyddsmedel kan ges in på danska eller på engelska.

9.3 Island

Artikel 8 i Islands patentlag (17/1991) reglerar formen för och innehållet i en patentansökan. Patentlagen innehåller emellertid inga instruktioner såvitt gäller språkanvändning. Vilka språk som kan användas i en patentansökan regleras istället i patentförordningen (574/1991). Efter en ändring år 2006 föreskriver artikel 3 första stycket i förordningen att ansökningshandlingar kan ges in på isländska, danska, norska, svenska eller engelska. Om ansökningen inte är skriven på isländska ska patentkraven, sammanfattningen och ritningar finnas tillgängliga på isländska innan ansökningen offentliggörs. Resultatet är alltså ett patent med beskrivningen på engelska och patentkrav, sammandrag och ritningstext på isländska.

Den isländska patentlagstiftningen innehåller ingen särskild bestämmelse som anger att det provisoriska skyddet inträder först

när patentkraven finns i isländsk översättning. Att patentkraven ska finnas i isländsk översättning vid offentliggörandet framgår redan av artikel 3 i förordningen.

Det är i dag inte reglerat i vilken mån en patentskrift med beskrivningen på engelska ska översättas vid en eventuell invändning mot patentet. Den isländska patentförordningen är i dagsläget under översyn och en bestämmelse som bemyndigar patentmyndigheten att vid behov begära en översättning av beskrivningen till isländska har föreslagits. Patentmyndighetens kommunikation med sökanden sker på isländska, såväl under ansökningsförfarandet som eventuella efterföljande förfaranden.

Såvitt gäller internationella patentansökningar kan en sådan fullföljas i Island genom att en översättning till isländska av patentkraven, sammandrag och ritningstext ges in till patentmyndigheten. Beskrivningen ska finnas tillgänglig på isländska eller engelska.

Island har även anslutit sig till Londonöverenskommelsen. Sedan 2008 gäller alltså att ett europeiskt patent som beviljats på engelska kan valideras i Island genom att en översättning av patentkraven till isländska ges in till patentmyndigheten. Om patentet beviljats på tyska eller franska ska beskrivningen översättas till engelska eller isländska.

9.4 Nederländerna

Även Nederländerna har tillträtt Londonöverenskommelsen. I samband med ändringarna i den Nederländska patentlagen från 1995 som följde av tillträdet ändrades också språkregimen avseende nationella patentansökningar. Under lagstiftningsarbetet diskuterades möjligheten att tillåta ansökningar på engelska utan att kraven sedermera behövde översättas till nederländska. Bakgrunden till förslaget var att detta skulle leda till ytterligare kostnadsbesparingar för sökandena. Detta alternativ godtogs emellertid inte av parlamentet. Parlamentet fann att tillgången till öppenheten i patentsystemet, särskilt såvitt avser funktionen hos patentkrav att definiera patentets skyddsomfång, väge tyngre än ytterligare kostnadsbesparingar. Efter justeringen av förslaget antogs lagändringen. I patentlagen anges därför numera att patentansökningar ska vara skrivna på nederländska eller engelska, dock att patentkraven måste vara skrivna på nederländska. Det kan

noteras att kraven alltså ska ges in på nederländska redan när ansökningen görs. Granskningen sker också på grundval av de nederländska kraven. Det beviljade patentet har sålunda beskrivningen på engelska och kraven enbart på nederländska.

Nederländerna har inget administrativt invändningsförfarande avseende patent. Ett patent kan endast förklaras ogiltigt av en domstol. Såväl vid intrångstalan som vid ogiltighetstalan har domstolen möjlighet att förelägga patenthavaren att ge in patentskriften i nederländsk översättning.

En ansökan om tillägsskydd kan göras på nederländska eller engelska.

9.5 Norge och de baltiska staterna

Norge är sedan januari 2008 medlem i EPC men har inte tillträtt Londonöverenskommelsen. Först sedan Norge har haft möjlighet att utvärdera erfarenheterna från medlemskapet i EPC kommer frågan om en anslutning till Londonöverenskommelsen att övervägas. Inte heller Estland har tillträtt Londonöverenskommelsen, då landet valt att avvakta med ändringar i patentlagstiftningen till följd av de pågående diskussionerna om reformering av det europeiska patentsystemet. Lettland och Litauen har däremot tillträtt Londonöverenskommelsen, med resultat att endast kraven behöver översättas till det nationella språket för att ett europeiskt patent ska få giltighet i respektive land. Dessa länder har inte uppställt något krav på eventuell översättning av beskrivningen.

Norge och de baltiska staterna har inte infört någon möjlighet att behandla och bevilja patentansökningar på engelska. I den mån engelska ansökningshandlingar godtas krävs att en översättning till det nationella språket ges in inom viss tid. Det finns för närvarande inga förestående planer i dessa länder på att införa en sådan möjlighet. Från norskt håll anförs att sådana överväganden kan komma att göras i samband med att frågan om Norges anslutning till Londonöverenskommelsen tas upp.

10 Överväganden och förslag

10.1 Uppdragets omfattning

I direktiven anges att jag ska utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och sedermera bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska. Syftet med utredningen ska vara att göra en allsidig bedömning av frågan med hänsyn till näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter.

Om jag finner att en sådan möjlighet bör införas ska jag redovisa nödvändiga författningsförslag till ändringar i patentlagstiftningen och eventuell annan lagstiftning.

10.2 Överväganden

<p>Förslag: Det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska.</p>
--

Efter en sammantagen avvägning mellan de näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga intressena bedömer jag att det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska. Detta omfattar även sådana internationella patentansökningar som fullföljs i Sverige. För att genomföra förslaget behövs ändringar i patentlagen och patentförordningen. Andra delar av patentlagstiftningen eller annan lagstiftning berörs inte.

Av de patent som i dag är i kraft i Sverige utgör den största andelen europeiska patent. Mellan 80 och 90 procent av de patent

som idag får giltighet i Sverige är europeiska patent, där beskrivningarna sedan 2008 inte längre behöver översättas till svenska om patentet är meddelat på engelska. Ett europeiskt patent som har validerats i Sverige har samma rättsverkan som nationella svenska patent, oavsett om beskrivningen finns på svenska eller på engelska.

Inför Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen belystes olika konsekvenser av ett inskränkt krav på översättning till svenska av de europeiska patenten. Flera av de resonemang som där fördes är aktuella även i detta sammanhang. I det följande gör jag en genomgång av de näringspolitiska, språkpolitiska och offentlig-rättsliga aspekterna och presenterar mina närmare överväganden. Jag kommer därvid även att ta upp frågor som aktualiserats sedan ändringarna avseende de europeiska patenten gjordes samt beröra vissa aspekter som främst gör sig gällande i förhållande till det nationella patentansökningsförfarandet. Utifrån mitt ställningstagande presenterar jag sedan den närmare reglering som föreslås med utgångspunkt i de alternativ för genomförande som redovisas i avsnitt 10.3.

10.2.1 Näringspolitiska aspekter

Utredningen har tillsatts till följd av önskemål från såväl industrin och ombudskåren som från PRV. De motiv som ligger bakom detta är dels möjligheten till kostnadsbesparingar för användarna av patentsystemet, dels att nuvarande system leder till att användare väljer bort det nationella patentansökningsystemet till förmån för andra system.

För att patentsystemet ska fungera krävs att kostnaderna för att erhålla ett patentskydd är rimliga. Mot bakgrund av att svenska företag i dag i allt större utsträckning marknadsför och säljer sina produkter utanför Sverige behöver patentskydd sökas på flera marknader. Detta kräver i sin tur att en patentansökan avseende en uppfinning behöver översättas till det språk som godtas av den patentmyndighet som ska granska ansökningsen för respektive marknad. Detta kan medföra relativt stora kostnader.

Vid det arbete som resulterade i Londonöverenskommelsen företogs undersökningar på europeisk nivå beträffande kostnader förknippade med översättningar av europeiska patent. Liknande beräkningar har också gjorts av Europeiska kommissionen i

samband med de diskussioner som förts beträffande ett patent med enhetlig verkan, varvid en genomsnittlig översättningskostnad om 85 euro per sida presenterats¹. Några motsvarande kostnadsberäkningar avseende översättningar förknippade med de nationella förfarandena har inte gjorts. Enligt uppskattningar från PRV kan den genomsnittliga kostnaden för att översätta en patentansökan uppgå till 25 000 kronor.

Översättningar av patentdokument är generellt sett relativt dyra beroende på dess komplexa tekniska natur. Översättningar till eller från svenska är dessutom dyrare än om översättningen avser ett annat, större språk i sammanhanget, t.ex. tyska. Från svensk industri har det anförts att kostnaderna för att översätta en patentansökan inom ett visst teknikområde från engelska till svenska – eller tvärtom – kan uppgå till omkring 40 000 kronor. Siffran avser en översättning av hela ansökningen. I den mån endast patentkraven behöver översättas kan uppskattas att en besparing i sådant fall skulle uppgå till omkring 30 000 kr per ansökan. Den närmare kostnadsbesparingen varierar naturligtvis beroende på ansökningens omfattning, och i viss mån på vilket teknikområde ansökningen avser. Dessa översättningskostnader utgör visserligen inte den största posten i den totala kostnaden för ett patent. Varje kostnadsminskning får dock generellt antas vara till fördel för den som ska söka patent. Sänkta kostnader för att söka patent får antas gynna det allmänna innovationsklimatet och skapa möjligheter till större ekonomisk avkastning på uppfinningen.

Sedan länge har det på europeisk nivå diskuterats olika lösningar för att minska kostnaderna för att få patentskydd i Europa. Ett resultat av sådana diskussioner var Londonöverenskommelsen som syftade till att minska översättningskostnaderna. Överenskommelsen har i dag tillträtts av 18 av EPC:s 38 medlemsländer. I den mån översättningskostnaderna kan reduceras utan att detta leder till att andra viktiga aspekter åsidosätts bör åtgärder vidtas i sådan riktning även i det nationella förfarandet. Flera aktörer har framfört åsikten att kostnaderna för att översätta en patentansökan utgör en onyttig kostnad, eller att kostnaderna i vart fall inte står i proportion till nyttan av översättningen. Många har dessutom framhållit att de nationella språken i stor utsträckning spelat ut sin roll i patentsammanhang och att de faktiska användarna av patent-systemet inte har någon större behållning av att patentdokument

¹ SEC(2011) 482 final.

översätts till dessa språk. För många av användarna går det lika bra att läsa patentskrifter på engelska. Detta argument grundar sig på antagandet att det inte är språkliga barriärer som avgör om en läsare förstår innebörden i ett patent eller inte. Jag kommer att redogöra närmare för dessa framförda skäl – och de motargument som finns – i kommande avsnitt.

Utifrån det förhållandet att engelska i dag används i allt större utsträckning inom näringsliv och forskning, skulle det innebära en förenkling om också patentansökningar kan skrivas på engelska. När arbetet med utvecklingen av uppfinningen har skett på engelska ter det sig mer naturligt att också direkt kunna skriva en patentansökan på engelska och att patentet sedermera också beviljas på engelska. I den mån ansökningen ursprungligen skrivits på engelska leder det sannolikt till mindre oklarheter om patentet också meddelas på engelska eftersom varje översättning tenderar att fjärma texten något från innebörden på originalspråket.

En reform som innebär att nationella patentansökningar kan behandlas och beviljas på engelska kan också tänkas inverka gynnande på antalet ansökningar som görs, eller i vart fall antalet ansökningar som fullföljs till beviljade patent. Genom att ta bort kravet på översättningen av hela patentansökningen till svenska inför ansökningens publicering skapas incitament att fullfölja en ansökan som getts in och granskats på engelska. Detta skulle i sin tur vara positivt för PRV:s förutsättningar att bibehålla sin kompetens. Myndigheten har på senare år såväl ett sjunkande antal ansökningar som beviljade patent. Genom att göra det nationella förfarandet mer attraktivt kan intäkterna från ansökningsavgifter och årsavgifter antas stiga. Myndigheten ges därmed större möjlighet att behålla sin tekniska kompetens.

Å andra sidan har det också anförts att en ändring i språkregimen i själva verket inte skulle leda till några reella kostnadsbesparingar. I stället skulle kostnaderna för översättning bara föras över till den som behöver läsa och tolka patentet. Att fler patent meddelas på engelska skulle också leda till en ökad andel tvister eftersom det skulle uppkomma större osäkerhet om patentets skyddsomfång. Här kan dock framhållas att det antal patent som leder till tvist är förhållandevis liten. Som jag redogjort för i kapitel 5 inkommer det mellan 20 och 40 patentmål årligen till Stockholms tingsrätt, varav ungefär hälften avser nationella patent. Av dessa utgör i sin tur endast omkring hälften intrångsmål; den andra hälften utgörs till större delen av genstämda ogiltighetsmål.

Sammantaget kan alltså uppskattas att mellan fem och tio nationella patent är föremål för domstolstvist årligen. Visserligen kan det förekomma att en patenthavare anklagar en tredje man för intrång utan att detta leder till något rättsligt förfarande men de redovisade uppgifterna får ändå ses som en tydlig indikation på att patent förhållandevis sällan i praktiken används för att gentemot någon annan åberopa sin ensamrätt. Den som blir beskylld för att begå intrång i ett patent har i vart fall i stor utsträckning anledning att anlita en särskilt sakkunnig för att undersöka påståendet närmare. Så är fallet alldeles oavsett om patentskriften finns på svenska eller inte.

Vad gäller argumentet att ett större antal meddelade patent på engelska skulle leda till fler tvister är detta också högst osäkert. Sedan 2008 kan europeiska patent med beskrivningen på engelska bli gällande i Sverige. Från och med maj 2008 till och med december 2011 har nästan 35 000 europeiska patent validerats i Sverige. Ungefär 65 % av dessa har meddelats på engelska av EPO. Det kan därför uppskattas att det finns minst 22 750 patent med beskrivningen på engelska som har rättsverkan i Sverige. Någon tvist i anledning av ett sådant patent har emellertid ännu inte förekommit i svensk domstol. Det saknas därför anledning att tro att nationella patent som skulle kunna komma att meddelas på engelska skulle föranleda något större antal tvister. Antalet invändningar och patentbegränsningar är vidare väldigt få sett till antalet beviljade patent.

Sammanfattningsvis leder patent i praktiken sällan till tvister eller andra förfaranden där en tredje man kan behöva läsa och tolka patentet. Det saknas vidare anledning att befara att en större andel engelskspråkiga patent skulle leda till någon reell ökning av antalet tvister. De besparingar som sammantaget kan göras vid ansökningsförfarandet får därför antas vida överstiga de kostnader för översättningar som kan komma i ett senare skede.

10.2.2 Påverkan på svensk terminologi

Utifrån ett språkligt perspektiv kan sägas att den stora förändringen i patentsammanhang redan ägt rum genom tillträdet till Londonöverenskommelsen och de ändringar i patentlagen som detta föranledde. Sedan dess har Sverige emellertid infört en språklag med vissa uttalade krav på att svenska språket ska

användas i offentliga sammanhang. I förarbetena till språklagen hävdas visserligen att det inte finns någon motsättning mellan internationalisering och ett värnande av svenskan (prop. 2008/09: 153 s. 30). Internationaliseringen för emellertid med sig ett ökat behov av att använda andra språk än svenska. Den aktuella översynen är påkallad till följd av det behov som i dag finns hos innovativa företag att få tillgång till fler marknader för att kunna kommersialisera sina produkter. Därigenom behöver även patent sökas för dessa marknader, något som innebär att en patentansökan måste skrivas på eller översättas till det språk som är gångbart vid respektive patentmyndighet som ska granska ansökningsen. Vidare har internationaliseringen av näringslivet inneburit att arbets-språket inom många företag – särskilt inom områdena utveckling och forskning – numera är engelska, varför det finns ett behov av att även kunna skriva patentansökningar på engelska.

Att godta engelskan även i det nationella patentansöknings-förfarandet innebär att engelskan skulle få ett allt större inflytande i patentsammanhang på bekostnad av det svenska språket. Även om möjligheten att alltjämt skriva en patentansökan på svenska naturligtvis kommer att finnas kvar kommer en ändrad språkregim sannolikt att leda till att svenska språket används i allt färre ansökningar. Detta i sin tur riskerar att få återverkningar på det svenska tekniska språket. Frågan är dock hur stora dessa återverkningar kommer att vara i realiteten. Nästa fråga är om fördelarna med att hålla kvar ett krav på svenskspråkiga patentskrifter väger tyngre än nackdelarna i form av högre kostnader för översättningar när patent söks i flera länder och minskad access till patentsystemet för mindre resursstarka aktörer.

I samband med de överväganden som gjordes inför Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen befanns inte patentskrifter ha så stor inverkan på termbildningen att en begränsning av översättningskravet till att avse enbart patentkraven skulle leda till någon domänförlust för svenska språket. Det bedömdes också att det finns skäl att tro att det tekniska språket i första hand utvecklas utanför patentsystemet, nämligen genom forskningsrapporter, tekniska artiklar i vetenskapliga tidskrifter och det allmänna språkbruk som allmänt används i tekniska sammanhang. Enligt min uppfattning bidrar dock även den som skriver en patentansökan till att det tekniska språket används, och därmed kanske också i viss mån till uppkomsten av ny terminologi. Det kan i vart fall konstateras att utvecklingen av språket och terminologin inom ett

visst område i regel påverkas gynnande ju mer ett språk används inom det området.

Det kan därför inte uteslutas att sådana domänförluster som beskrivs i förarbetena till språklagen i viss mån riskerar att uppkomma om engelskspråkiga patentskrifter godtas i det nationella förfarandet. Å andra sidan påpekas också i propositionen att det är av vikt att språklagen inte hämmar en fortsatt internationalisering (a. prop. s. 13). Detta var också ett av skälen till att det infördes en möjlighet till undantag från språklagens bestämmelser. Det framhålls också att behovet av att skapa ny terminologi behöver vägas mot de förutsättningar som finns inom särskilda verksamhetsområden. Inom vissa verksamheter är terminologin ofta så specialiserad att särskilda facktermer endast förstås av en begränsad krets specialister i världen. Inom sådana verksamhetsområden får enligt propositionen ansvaret för att utveckla och använda terminologi vägas mot den egentliga nyttan och kostnaden som sådan terminologiutveckling kan medföra (a. prop. s. 33).

Att hålla kvar vid ett krav på att patentansökningar skulle författas på eller översättas till svenska skulle inte heller säkerställa att svensk terminologi faktiskt skapas i denna process. Även om kravet på svenska fanns kvar finns det inte möjlighet att i praktiken förbjuda enstaka termer på engelska. Det har från flera håll påpekats att om det inte finns en etablerad term på svenska så är det inte ovanligt att den engelska termen används även i en svenskspråkig ansökan. Detta förekommer framför allt inom vissa teknikområden, t.ex. i ansökningar på telekom-området. Allmänt kan också sägas att i den mån det svenska tekniska språket influeras av engelsk terminologi, får orsaken till detta sökas utanför patent-systemet.

Sammantaget finns det skäl att anta att kravet på svenskspråkiga patentskrifter i det nationella förfarandet inte har mer än en marginell betydelse för den svenska språkutvecklingen och bildandet av ny svensk terminologi. Språkvårdande organisationer har också i viss mån medgett att patentområdet inte intar någon betydande roll i språksammanhang. I stället är deras farhågor av mer övergripande karaktär. Det finns t.ex. betänkligheter om engelskans allt större användning och inflytande allmänt i samhället. Vidare befaras att en reglering av nu aktuellt slag skulle kunna legitimera liknande åtgärder framöver inom andra områden.

10.2.3 Offentlighetsaspekter

Vid införandet av språklagen konstaterades att det inskränkta översättningskravet för de europeiska patenten avvek från språklagens krav. Möjligheten att enligt 3 § språklagen göra undantag från språklagens bestämmelser är alltså redan utnyttjad i patentsammanhang. Det avsteg från språklagens krav som översättningsbestämmelsen i 82 § PL innebär får dock anses utgöra ett undantag framför allt vad avser principen om att rättsligt bindande dokument ska finnas på svenska. En möjlighet att behandla och bevilja nationella patent på engelska har emellertid i viss mån återverkningar även på andra områden.

Av 10 § språklagen framgår att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska. Bestämmelsen är i ett avseende ett utlopp för språkpolitiska överväganden, dvs. att det svenska språket ska värnas och användas och att det allmänna har ett särskilt ansvar för detta. Bestämmelsen har emellertid även sin bakgrund i offentlighetsprincipen. För att principen om handlingsoffentlighet i praktiken ska fungera har det anförts att en allmän handling hos en svensk myndighet ska vara skriven på svenska språket. PRV är – till skillnad från EPO – en svensk förvaltningsmyndighet. Om möjligheten att behandla och bevilja nationella patentansökningar på engelska införs innebär det ett frångående av principen att språket vid myndigheter ska vara svenska och att de allmänna handlingar som ges in till eller upprättas av myndigheten ska vara avfattade på svenska.

När en nationell svensk patentansökan blir allmänt tillgänglig enligt 22 § andra stycket patentlagen ska den enligt dagens bestämmelser finnas på svenska. Även om en patentansökan har lämnats in på engelska ska den alltså vara översatt i sin helhet till svenska när allmänheten får tillgång till den. Den skriftväxling som äger rum i ärendet mellan sökanden och PRV är också på svenska; i vart fall ska myndighetens förelägganden och andra skrivelser författas på svenska.

För att bedöma vilken egentlig effekt en ökad användning av engelska i det nationella patentansökningsförfarandet skulle ha på offentlighetsprincipen måste utgångspunkten vara i vilken mån de olika grupper som har ett intresse av att ta del av de i sammanhanget aktuella handlingarna faktiskt kan tillgodogöra sig dessa på engelska.

Den grupp som offentlighetsprincipen i generellt ska tjäna är allmänheten och företrädare för media. De flesta med hemvist i Sverige får anses ha förhållandevis goda kunskaper i det engelska språket. Företrädare för språkvårdande organisationer har visserligen varnat för en överdriven tilltro till svenskars förmåga att förstå engelska. Det kan dock antas att allmänhet och media kan få en generell uppfattning om innehållet i såväl själva patentansökningen som i andra till ansökningsförfarandet knutna handlingar och beslut även om dessa är skrivna på engelska. Det är inte i första hand kunskaper i svenska eller engelska språket som är avgörande för om en läsare ska förstå dessa dokument. Den som läser en patentansökan måste vara insatt i det tekniska område som uppfinningen avser. Ansökningens komplexitet innebär i regel att den som vill få en närmare förståelse av dess innebörd i många fall måste anlita en patentexpert, oavsett vilket språk den är skriven på. Detsamma får anses gälla även vad avser förståelsen av de eventuella hinder som anförs mot en patentansökan t.ex. i ett tekniskt föreläggande eller de närmare överväganden som har gjorts i ett beslut i ett patentärende.

En annan grupp som har intresse av offentliggjorda patentansökningar är de som arbetar med patent, forskning eller teknisk utveckling. Dessa kan tänkas utnyttja patentansökningar som en källa till information för att främja teknikspridningen. Denna grupp har i regel ingen svårighet att förstå tekniken bakom uppfinningen även om denna offentliggjorts på engelska. En närbesläktad grupp är näringsidkare som vill hålla sig informerad om konkurrenters patentansökningar och som t.ex. bevakar publicerade ansökningar inom ett visst teknikområde. En stor del av denna grupp har också möjlighet att tillgodogöra sig det relevanta innehållet i en patentansökan på engelska.

Min uppfattning är att enskilda uppfinnare, dvs. fysiska personer eller så kallade garageuppfinnare som kanske inte behärskar engelska, i regel inte använder sig av publicerade patentansökningar som källa till information för att utveckla egna uppfinningar. Dessa personer får snarare sina idéer från vardagslivet eller från det arbetsliv som de normalt befinner sig i, än genom att läsa patentdokument.

10.2.4 Rättssäkerhet för tredje man

En viktig kategori av läsare av patentdokument är den som planerar att tillverka en produkt eller använda en viss teknik och därför behöver undersöka vilka patentansökningar eller beviljade patent som finns inom ett visst teknikområde. Denna kategori av läsare behöver bedöma sitt handlingsutrymme och avgöra om en viss verksamhet riskerar att begå intrång i annans patent. Det är alltså fråga om tredje mans rättssäkerhet. Språkvårdande organisationer menar att även enskilda uppfinnare som kanske inte behärskar engelska ska ha möjlighet att kunna göra denna bedömning. Mot detta kan dock anföras att det inte existerar något teknikområde där det enbart finns nationella svenska patent att ta hänsyn till. Den som vill undersöka sitt handlingsutrymme måste därför ta såväl svenska som europeiska patent i beaktande. Ur detta perspektiv får frågan om rättssäkerheten för tredje man anses överspelad redan till följd av det inskränkta översättningskravet för europeiska patent. Som tidigare påpekats behöver den som närmare ska tolka ett patents skyddsomfång i vart fall i stor utsträckning anlita expert-hjälp.

En ytterligare kategori av läsare av patentdokument är den som faktiskt blir anklagad för patentintrång. En påstådd intrångsgörare är dock enligt det resonemang som förs ovan i de allra flesta fall hänvisad till att anlita biträde för att bedöma riktigheten i ett påstående om intrång, oavsett på vilket språk patentet är beviljat. I den mån patenthavaren väljer att väcka talan för patentintrång får en domstol bedöma om intrånget begåtts i god tro. Om en tredje man inte kunnat tillgodogöra sig innehållet i ett patent meddelat på engelska och det bedöms att ett intrång begåtts på grund av språkliga missförstånd, uppstår frågan om han eller hon kan åläggas skadeståndsskyldighet. Denna fråga kan emellertid inte i sig anses utgöra något hinder mot reformen. I vilken mån en särskild reglering behövs berörs närmare i avsnitt 10.3.6 nedan.

10.2.5 Min bedömning

Vid en avvägning mellan de redovisade aspekterna anser jag att de näringspolitiska intressena väger tyngst. Patentsystemet bör i första hand utformas för att tillgodose de behov som finns hos användarna. Patentansökningsförfarandet behöver därför anpassas

till näringslivets och forskningens arbetssätt och språk. Det är också av vikt att tillförsäkra tillgängligheten till systemet för samtliga aktörer. Mot bakgrund av att patentsystemet ska kunna utnyttjas också av små och medelstora företag är det av vikt att kostnaderna inte är så stora att dessa aktörer i praktiken avstår från att söka patent eller begränsar det geografiska omfånget av skyddet. Med alltför höga kostnader riskerar patentsystemet att förfela sina syften. Åtgärder behöver därför vidtas för att hålla kostnaderna för att få patentskydd på en rimlig nivå. Att ha kvar kravet på att patent i sin helhet ska beviljas på svenska är enligt min uppfattning inte anpassat till de förhållanden som företag verkar under i dag.

Att ge möjligheten att lämna in, behandla och bevilja nationella patentansökningar på engelska får också anses utgöra en förbättrad service åt näringslivet och PRV:s kunder. Utifrån ett användarperspektiv ger en sådan möjlighet också sökanden en ökad valfrihet beträffande vilket ansökningsförfarande som bäst passar ändamålet utan att detta ska styras alltför mycket av kostnadsaspekter. Vidare får en sådan reform anses utgöra en sådan åtgärd för att förenkla för företagen och reducera deras administrativa kostnader som ligger i linje med ambitionen att underlätta för näringsliv och företagande.

Ur näringspolitisk synvinkel finner jag därför att engelska bör godtas i större utsträckning även i det nationella patentansökningsförfarandet.

Att en patentskrift ska finnas på det nationella språket är visserligen lovvärt, men kanske främst i ett teoretiskt perspektiv. Mot bakgrund av att den absoluta majoriteten av de patent som i dag blir gällande i Sverige utgörs av europeiska patent som har beskrivningen på engelska kan det vidare ifrågasättas om det finns några rationella motiv till att motsätta sig att engelska används i högre utsträckning också i det nationella förfarandet. I praktiken behöver den som vill bedöma sitt handlingsutrymme – eller den som är anklagad för patentintrång – anlita experthjälp, som inte är förhindrad att bedöma patentskrifter på engelska. Vidare är det bidrag som patentskrifter tillför det svenska tekniska språket förhållandevis ringa. Inte heller finns några skäl att tro att patentansökningar som offentliggörs i engelsk version skulle missgynna teknikspridningen. I den mån patentansökningar används för att erhålla kunskap om nya uppfinningar sker det till stor del av forskare eller utvecklare som har möjlighet att tillgodogöra sig innehållet även i engelskspråkiga ansökningar. Andelen uppfinnare

som inte har möjlighet att ta del av innehållet i en patentansökan till följd av språkliga barriärer är sannolikt relativt liten. Min uppfattning är därför att inte heller patentansökningen som källa till information motiverar ett fortsatt krav på att dessa alltid ska offentliggöras på svenska.

Jag bedömer alltså att de språkpolitiska, rättspolitiska och offentlighetsrättsliga vinster med ett fortsatt krav på svenska i nationella patent inte överväger de negativa effekter detta har för svenska företag och PRV som myndighet.

10.3 Den närmare regleringen

Mot bakgrund av att jag har funnit att det finns övervägande skäl för att införa möjligheten att behandla och bevilja nationella patentansökningar på engelska återstår att överväga den närmare regleringen av ett sådant införande.

De andra till Londonöverenskommelsen anslutna länder som har infört möjligheten att bevilja nationella patent utifrån engelskspråkiga ansökningar har valt olika lösningar bl.a. beträffande vad det är som ska översättas till det nationella språket, när en sådan översättning ska ges in och vilken språkversion av patentkraven som ska ha rättslig verkan.

10.3.1 Vad ska översättas till svenska?

Förslag: Om en patentansökningshandling är skriven på engelska ska patentkraven översättas till svenska.

I mina direktiv anges att jag ska ta ställning till om det bör införas en möjlighet att bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översätta till svenska. Mot bakgrund att det i Finland och på Island även finns ett krav att översätta sammandraget har jag vid de samrådsmöten som hållits tagit upp frågan om det också i Sverige bör införas ett sådant krav. I princip samtliga aktörer har emellertid ställt sig negativa till ett sådant alternativ. Det främsta skälet till detta är att ett sammandrag saknar rättsverkan och att det dessutom kan vara missvisande då det inte alltid återspeglar vad som omfattas av det

beviljade patentet. Ett krav på översättning skulle kunna ge det felaktiga intryck att sammandraget har någon rättslig innebörd. Ett sådant krav skulle också minska de kostnadsbesparingar som är avsikten med en reform. Jag anser därför inte att något sådant krav bör införas i Sverige.

Några aktörer har framfört önskemålet att inte heller patentkraven ska behöva översättas. Skälen till detta är i huvudsak de som anförts i avsnitt 10.2.1, dvs. att de som faktiskt använder patentsystemet i stor utsträckning kan tillgodogöra sig innehållet i en engelskspråkig patentskrift och att det i första hand inte är språkliga barriärer som avgör om man förmår avgöra ett patents faktiska innebörd. Det har vidare anförts att de kostnader som är förknippade med kravet på översättning av patentkraven inte är motiverade av rättssäkerhetsskäl. Jag anser dock, i enlighet med den bedömning som gjordes av regeringen i samband med Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen, att patentkraven bör översättas till Svenska. Kravens funktion är att definiera patent-skyddets omfattning. De närmare rättsverkningarna av patentet bestäms alltså genom kraven. Patentkraven är vidare en central del i patentskriften, som i sig utgör en del av själva beslutet att bevilja patent. En sådan väsentlig del av ett myndighetsbeslut bör av principiella skäl också finnas i en svensk version. Utifrån dessa förhållanden är det min uppfattning att patentkraven alltså bör finnas på svenska. Om en patentansökan behandlas och beviljas på engelska ska sökanden alltså lämna in en översättning av patentkraven till svenska. Att patentkraven ska ges in på svenska innebär också att de potentiellt negativa effekterna på den tekniska terminologin minskar. Den till uppfinningen anknutna terminologin återfinns i stor utsträckning i patentkraven, varför en översättning av patentkraven leder till att den aktuella terminologin återfinns på svenska.

I enlighet med vad som förutsätts i direktivet finner jag sammanfattningsvis att patentkraven, men endast dessa, ska översättas till svenska.

10.3.2 Vilken rättslig verkan ska den svenska översättningen ha?

Förslag: Om en patentansökning är skriven på engelska får endast den engelska lydelsen av patentkraven rättslig verkan.

Nästa fråga är vilken rättslig verkan den svenska översättningen av kraven ska ha. Här kan man främst tänka sig tre alternativ, nämligen att det enbart är den svenska uppsättningen av kraven som ges rättslig verkan; att såväl den svenska som engelska versionen av kraven ges rättslig verkan eller att enbart den engelska versionen av kraven ges rättslig verkan.

Det första alternativet, dvs. att det enbart är den svenska översättningen av kraven som ges rättslig verkan är enligt min uppfattning det minst tilltalande alternativet. Detta alternativ skulle innebära att de krav som har rättslig giltighet ska läsas mot en beskrivning som är avfattad på ett annat språk, dvs. de svenska kraven ska läsas mot en engelsk beskrivning. Utifrån såväl läsförståelseperspektiv som rättssäkerhetsaspekter framstår detta som mindre lämpligt. Läsningen och begripligheten underlättas om kraven och beskrivningen finns på samma språk. Även PRV:s granskning av ansökningen underlättas om hela ansökningen är skriven på samma språk. Om de svenska kraven ska ges företräde i rättsligt avseende bör de enligt min uppfattning lämpligen också ha granskats i svensk språkversion av myndigheten. Detta skulle i så fall förutsätta att kraven på svenska skulle ges in redan när ansökningen lämnas in. Mot bakgrund av att det kan uppkomma missförstånd och sammanblandning av terminologi om man blandar språket i ansökningen anser jag att en sådan lösning är mindre lämplig. En annan lösning skulle kunna vara att ansökningen, inklusive kraven, granskas helt i engelskspråkig version men att översättning till svenska av patentkraven sedan ges in och att dessa vid beviljandet ges företräde. Detta riskerar emellertid att leda till problem om det efter beviljandet skulle visa sig att översättningen går utöver vad som skyddas enligt de engelskspråkiga krav som granskats och bedömts kunna beviljas. Vid en tolkning av patentets skyddsomfång skulle man i ett sådant scenario ändå behöva ta hänsyn till de ”bakomliggande” engelska patentkraven. En sådan lösning skulle riskera att leda till oklarheter

beträffande patentets faktiska skyddsomfång och kan därför inte heller förordas.

Det andra alternativet, dvs. att såväl de svenska som engelska kraven ges rättslig verkan är vad som i dag gäller för europeiska patent som är validerade i Sverige. En sådan lösning skulle innebära att man även såvitt gäller nationella patent behöver reglera förhållandet mellan språkversionerna på det sätt som föreskrivs i 90 § PL. Om den svenska översättningen ges rättslig giltighet bör man även, på sätt som gjorts i 91 § första stycket PL, ge patenthavaren möjlighet att lämna in rättelser av översättningen. Vidare finns anledning att överväga om en motsvarande bestämmelse som den som finns i 91 § tredje stycket PL om för användarrätt till tredje man också ska införas. Att ge båda språkversionerna av kraven rättslig giltighet riskerar att leda till onödiga svårigheter vid tolkningen av patentets skyddsomfång. Visserligen tycks inte bestämmelserna i 11 kapitlet patentlagen i praktiken ha lett till några betydande svårigheter. Enligt uppgifter från Stockholms tingsrätt har det förekommit tvister som berör sådana oklarheter beträffande patentets skyddsomfång som kan förledas av att båda språkversionerna ges rättslig effekt, men sådana tvister är inte vanligt förekommande. Mot bakgrund av att regleringen i 90 § och 91 § första och andra styckena PL har sin bakgrund i tvingande bestämmelser i EPC finns det emellertid inga avgörande skäl att beträffande det nationella förfarandet låta sig styras av den ordningen. Även om denna lösning skulle innebära att de nationella bestämmelserna harmoniserades helt med vad som gäller för validerade europeiska patent anser jag inte att en sådan lösning är den bästa. En lösning som ger endast en språkversion av kraven rättslig giltighet är nämligen enligt min mening att föredra.

Det sista alternativet, nämligen att ge endast den engelska uppsättningen av kraven rättslig verkan är enligt min uppfattning det bästa alternativet. Frågor om tolkning och skyddsomfång kan i sådant fall inte uppstå av det skälet att textversionerna skiljer sig åt. Det språk på vilken ansökningen lämnats in och granskats utgör den autentiska versionen. I den mån ansökningen getts in och granskats i engelsk språkversion bör de krav som ska ha rättslig verkan alltså vara på engelska. En sådan lösning är att föredra såväl ur rättssäkerhetssynpunkt som av förenklingsskäl och läsförståelseskäl. Detta alternativ är också i överensstämmelse med vad som är huvudregeln enligt EPC för de europeiska patenten så som de beviljas vid EPO. Det språk på vilket ansökningen behandlas blir

den autentiska språkversionen och översättningarna av patentkraven till EPO:s två andra officiella språk saknar vid beviljandet rättslig verkan. I enlighet med vad som är överenskommet i det förslag till översättningsarrangemang för det enhetliga patent-skyddet som nu finns är det också handläggningsspråket vid EPO och det språk som patentet alltså meddelas på som utgör den enda rättsligt gällande versionen. För sådana nationella patent som granskats och beviljats utifrån en engelskspråkig ansökan bör alltså enligt mitt förslag den engelska uppsättningen av patentkraven vara den som ges rättslig giltighet.

10.3.3 När ska en svensk översättning ges in?

Förslag: Om en patentansökning är skriven på engelska ska en översättning av patentkraven till svenska ges in, när patentmyndigheten bedömer att patent kan meddelas.

Vad gäller frågan om när patentkraven ska ges in i svensk översättning har det från flera håll påpekats vikten av att kunna senarelägga de kostnader som är förknippade med en patentansökan. I ett senare skede av ansökningsprocessen har sökanden dels större möjlighet att förutse att patent faktiskt kan beviljas och dels större möjlighet att bedöma om uppfinningen är kommersiellt bärkraftig. Om patentkraven i svensk översättning lämnas in först när PRV bedömer att ansökningen kan beviljas behöver översättning av kraven bara göras en gång. I den mån det föreskrivs att patentkraven ska lämnas in i ett tidigare skede kan sökanden komma att behöva översätta kraven vid mer än ett tillfälle eftersom det inte är ovanligt att kraven formuleras om allteftersom ansökningen behandlas. En sådan ordning skulle medföra ökade kostnader jämfört med om översättning av kraven endast behöver lämnas in när dess lydelse slutligen har klarlagts.

Eftersom jag har bedömt att det är den engelska språkversionen av kraven som ska ges rättslig verkan finns inte heller några skäl utifrån ett granskningsperspektiv att lämna in översättningen i ett tidigare skede. Mitt förslag innebär att översättningen till svenska av kraven lämnas in när PRV bedömer att ansökningen kan beviljas, dvs. inför meddelandet av patentet. Detta överensstämmer också med vad som gäller enligt EPC:s tillämpningsföreskrifter beträf-

fande de översättningar av patentkraven som ska lämnas in till EPO.

Det kan visserligen utifrån intresset av offentlighet finnas skäl att kräva att en översättning till svenska av patentkraven ges in innan ansökningen blir offentlig enligt 22 § andra stycket PL. Genom denna publicering offentliggörs tekniken bakom den nya uppfinningen för första gången. Samtidigt uppmärksammas allmänheten och tredje man på att en viss teknik i framtiden kan komma att omfattas av patentskydd. Om ansökningen skulle publiceras med kraven översatta till svenska skulle detta i viss mån underlätta för en läsare att förstå innebörden av ansökningen. Jag har emellertid under avsnitten 10.2.3 och 10.2.4 redogjort för mina överväganden i dessa avseenden. Jag finner inte att dessa intressen motiverar de ökade kostnader det kan medföra för sökanden att tvingas ge in kraven i svensk översättning inför offentliggörandet av ansökningen. Vad gäller det provisoriska skydd som i dag uppkommer i samband med att en nationell ansökan publiceras återkommer jag till den frågan i avsnitt 10.3.5.

Översättningen till svenska av patentkraven ska alltså ske när PRV bedömer att patent kan beviljas. Lämpligen föreläggs sökanden att ge in översättningen i samband med det s.k. slutföreläggandet. PRV har redan idag möjlighet att i samband med detta förelägga sökanden att vidta vissa åtgärder. För att tydliggöra att en översättning av patentkraven senast ska ges in vid denna tidpunkt, föreslår jag dock att en uttrycklig bestämmelse tas in i patentkungörelsen med innebörd att PRV i samband med slutföreläggandet begär att sökanden ger in en sådan översättning.

10.3.4 Vad ska patentskriften innehålla?

<p>Förslag: Om patentet har meddelats på engelska ska patentskriften innehålla en översättning av patentkraven till svenska.</p>

Enligt 21 § PL ska en svensk patentskrift innehålla beskrivning, patentkrav och sammandrag. Om patentet har beviljats på engelska med patentkraven översatta till svenska ska patentskriften alltså innehålla beskrivning och sammandrag och krav på engelska. Som angetts ovan föreslås att det enbart är de engelska kraven som ska

ha rättslig verkan. Eftersom jag funnit att det av principiella skäl bör finnas en översättning till svenska av kraven bör patentskriften även inkludera denna översättning. Patentkraven ska alltså finnas i såväl engelsk som svensk språkversion i patentskriften. Den svenska översättningen har dock endast informativ verkan.

Eftersom jag ansett att patentkraven alltså ska finnas på svenska och att denna svenska version ska ingå i patentskriften bör det säkerställas att översättningen är korrekt. Denna översättning bör hålla hög kvalitet och inte vara maskinöversatt. Enligt 39 § PB ska sökanden eller dennes ombud intyga att en översättning till svenska överensstämmer med den utländska handlingen. PRV bör i samband med att översättningen till svenska av patentkraven inkommer granska översättningen i syfte att bedöma dess överensstämmelse med de engelskspråkiga kraven. I den mån PRV finner att översättningen är felaktig bör PRV förelägga sökanden att ge in en korrigerad översättning. Det ligger också i sökandens intresse att komma in med en riktig översättning eftersom en felaktig översättning i en intrångssituation kan få betydelse för frågan om en påstådd intrångsgörare handlat i god tro. Jag återkommer i denna fråga under avsnitt 10.3.6.

Bestämmelsen att patentskriften ska innehålla även patentkraven i svensk översättning innebär att då en ny patentskrift ska framställas, nämligen då patentet har begränsats i ett invändningsförfarande eller vid ett patentbegränsningsförfarande, ska denna innehålla en översättning till svenska av kraven i dess nya lydelse.

10.3.5 Det provisoriska skyddet

Förslag: Det provisoriska skyddet inträder bara om sökanden under ansökningstiden ger in en översättning av patentkraven till svenska och denna översättning görs allmänt tillgänglig.

Från den dag då en ansökan blir allmänt tillgänglig enligt 22 § patentlagen uppkommer i dag ett provisoriskt skydd i skadeståndsrättsligt hänseende om ansökningen leder till patent. Om en ansökan lämnats in på annat språk än svenska föreskriver 3 § PK i dess nuvarande lydelse att sökanden ska föreläggas att lämna in en översättning till svenska av ansökningen innan denna blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. Vid det offentlighöret som sker arton

månader efter ansökningen gavs in ska alltså ansökningen i dag publiceras på svenska.

Enligt mitt förslag ska en nationell ansökan kunna ges in och behandlas helt på engelska. I enlighet med vad jag anført ovan har jag dock bedömt att patentkraven alltjämt ska översättas till svenska. Kraven i svensk översättning ska enligt vad som redovisas i avsnitt 10.3.3 lämnas in först när PRV finner att ansökningen kan beviljas, vilket i allmänhet är ligger senare i tiden än arton månader. Offentliggörandet av ansökningen enligt 22 § andra stycket PL kommer alltså enligt mitt förslag att äga rum på engelska utan att kraven vid denna tidpunkt har översatts till svenska.

Frågan är då om ett provisoriskt skydd ska uppkomma genom denna publicering på engelska eller ska det krävas att patentkraven i svensk översättning lämnats in och gjorts allmänt tillgängliga för att skyddet ska uppkomma? Enligt 88 § PL gäller det senare för de europeiska patentansökningarna. Då svenskspråkiga krav kan underlätta för tredje man att bedöma omfattningen av det skydd som ansökningen ger och då principiella skäl talar för det anser jag att en svensk översättning av patentkraven ska finnas tillgänglig för att ansökan ska medföra ett provisoriskt skydd. Den patent sökande som önskar göra anspråk på det provisoriska skyddet under ansökningstiden måste enligt mitt förslag alltså till PRV ge in en översättning av kraven till svenska under handläggningens gång.

Nästa fråga är vid vilken närmare tidpunkt en sökande ska lämna in en översättning av kraven för att erhålla detta skydd. Ett alternativ är att översättningen ska lämnas in i tiden innan ansökningen görs allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. Fördelen med detta är att de svenskspråkiga kraven då finns med vid den publicering av ansökningen som görs i samband med detta offentliggörande. Någon ytterligare kungörelse eller publicering behöver då inte ske. Ett villkor för att det provisoriska skyddet ska inträda är nämligen enligt min mening att det tydliggörs för tredje man att en översättning av kraven har lämnats in till PRV.

Ett annat alternativ är att sökanden kan lämna in översättningen och aktivera det provisoriska skyddet under valfri tidpunkt under handläggningen. Fördelen med detta är att sökanden inte försitter sin chans att erhålla skyddet om han eller hon inte lämnat in översättningen i tiden innan det ursprungliga offentliggörandet. Även om tiden mellan ett offentliggörande enligt 22 § andra stycket PL och patentmeddelandet i regel är relativt kort då den

genomsnittliga handläggningstiden för ett nationellt patentärende är ungefär två år kan handläggningen ändå av någon anledning ha dragit ut på tiden. Sökanden kan då ha anledning att eventuellt omvärdera ett tidigare ställningstagande att inte vidta åtgärder för att erhålla skyddet. Enligt min bedömning är detta senare alternativ att föredra.

Mot bakgrund av att översättningen bör offentliggöras anser jag att ett villkor för att sökanden ska kunna ge in denna översättning under ansökningstiden är att sökanden också betalar en avgift för offentliggörandet, när översättningen ges in efter det att ansökningen gjorts allmänt tillgänglig enligt bestämmelserna i 22 § andra och tredje stycket PL.

Det ska dock noteras att det provisoriska skyddet är begränsat till vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig, som av patentkraven enligt patentet. Det som i enlighet med mitt förslag ovan faktiskt definierar patentets skyddsomfång är kraven i dess engelska lydelse. Den svenska översättningen av kraven i ansökningen är alltså främst ägnade att upplysa tredje man om att sökanden önskar erhålla skydd även under ansökningstiden. Även om den svenska översättningen inte har någon rättslig verkan är avsikten att de också kan tjäna som ledning för att bedöma skyddsomfånget. Översättningen ska alltså hålla hög kvalitet och överensstämma med kraven i dess engelska lydelse.

10.3.6 Närmare om sanktioner vid patentintrång

<p>Förslag: Några särregler i fråga om sanktioner vid patentintrång behövs inte.</p>

En fråga som diskuterades i samband med Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen var om inskränkningarna i översättningskraven för de europeiska patenten borde leda till ändringar sanktionsreglerna. Behövde möjligheten att döma ut skadestånd begränsas om intrångsgöraren varit i god tro till följd av att denne på grund av att en svensk översättning av beskrivningen inte funnits att tillgå inte förstått att han eller hon begått intrång? Regeringens bedömning då var att någon särskild bestämmelse inte

behövdes eftersom det enligt 58 § PL redan finns möjlighet att ta hänsyn till det subjektiva rekvisitet hos intrångsgöraren.

Enligt de resonemang som då fördes ansågs de befintliga reglerna om straff och skadestånd vid patentintrång erbjuda tillräckligt skydd för en godtroende intrångsgörare. Det anfördes därvid att om en intrångsgörare inte kunnat tillgodogöra sig innehållet i en patentskrift till följd av att patentskriften endast funnits tillgänglig på engelska kunde uppsåt många gånger anses utesluten. Något straff kan i sådant fall inte utdömas. I den mån feltolkningen av patentskriften även är ursäktlig, kan enligt samma resonemang inte intrångsgöraren heller anses ha agerat oaktsamt. En sådan ursäktlig felbedömning borde enligt regeringen även kunna beaktas vid bedömningen av om det är skäligt att ersättning för utnyttjande ska utgå. Frågan om en intrångsgörares bristande språkförståelse bedömdes alltså kunna beaktas inom ramen för prövningen om det föreligger uppsåt eller oaktsamhet eller, i fråga om ersättning för utnyttjande, vid skälighetsbedömningen. Förbud vid vite att fortsätta intrånget befanns dock kunna meddelas även i fall då en intrångsgörare varit i god tro. Det påpekades dock att detta var fallet för alla godtroende intrångsgörare, varför det inte fanns anledning till särbehandling på grund av språksvårigheter. För en mer utförlig redogörelse för de resonemang som då fördes hänvisas till SOU 2003:66 s. 153 ff. och prop. 2005/06:189 s. 34 ff.

Det saknas anledning att i detta fall göra någon annan bedömning än den som då gjordes. I händelse av tvist ska en domstol enligt befintliga regler bedöma huruvida en intrångsgörare varit i god tro. I den händelse så bedöms vara fallet ska domstolen därefter avgöra om och i vilken utsträckning ersättning för utnyttjande ska utgå. Någon särskild reglering för möjligheten att döma ut skadestånd i det fall intrångsgöraren bedömts vara i god tro behövs därför enligt min mening inte.

Det ska i sammanhanget emellertid påpekas att den översättning av patentkraven till svenska som sökanden ska ge in till PRV och som ska ingå i patentskriften kan ha betydelse för bedömningen om intrångsgöraren varit i god tro. Om det skulle visa sig att översättningen till svenska av kraven är felaktig eller missvisande kan detta alltså leda till att domstolen finner att intrångsgöraren missletts beträffande patentets skyddsomfång. Detta kan i sin tur få återverkningar för patenthavarens möjligheter att få skadestånd. Detsamma gäller för den översättning av kraven som en sökande kan ge in under ansökningstiden för att få ett provisoriskt skydd

för tiden innan patentmeddelandet. Det ligger alltså i sökandens intresse att ge in en översättning som korrekt återspeglar kraven i dess engelska lydelse.

10.3.7 PRV:s handläggnings- och beslutsspråk

Förslag: Om ansökan är skriven på engelska har PRV rätt att skriva förelägganden och beslut på engelska.

Enligt 10 § språklagen är språket vid förvaltningsmyndigheter svenska. Detta innebär att PRV utan stöd i något regelverk inte bör använda sig av något annat språk än svenska i sådana texter som är eller blir offentliga. Om en patentansökan har gjorts på engelska kan det emellertid vara motiverat att använda engelska i de kontakter som PRV har med sökanden i anledning av ansökningen. Om ansökningen är skriven på engelska blir i praktiken PRV:s arbetspråk vid handläggningen av ansökningen engelska. Av praktiska skäl kan det därför underlätta att kommunicera med sökanden på detta språk. I många fall kan det också ses som mer serviceinriktat. Ytterligare ett skäl – och kanske också det främsta – är att detta också är motiverat utifrån rättssäkerhetsaspekter. För att förhindra missförstånd och begreppsförvirring måste det vara en fördel att använda sig av samma språk som ansökningen är skriven på vid författandet av t.ex. ett föreläggande eller beslut. Jag föreslår därför att PRV ska tillåtas att använda engelska när ansökningen är skriven på engelska. Möjligheten för PRV att skriva på engelska bör dessutom kunna användas även i andra enparts-förfaranden där sådant behov finns. Så kan vara fallet vid handläggning av begäran om patentbegränsning av ett patent som meddelats på engelska eller av en ansökan om tilläggskydd som gjorts på engelska.

Frågan är om en sådan på engelska skriven handling även ska översättas till svenska av myndigheten så att den finns i svensk version i akten. En sådan bestämmelse kunde tänkas vara berättigad i syfte att allmänhet och tredje man ska kunna tillgodogöra sig innehållet i handlingen på svenska. Ett patentansökningsärende är emellertid ett enpartsförfarande och beslut och förelägganden i ärendet saknar därför i de flesta fall intresse för andra än sökanden. Mot bakgrund av att en sådan bestämmelse skulle ha en begränsad

praktisk betydelse i förhållande till de extra kostnader som det skulle innebära för PRV att vara ålagd att skriva handlingar på såväl svenska som på engelska anser jag inte att en sådan reglering är befogad.

En avvikelse från 10 § språklagen kräver att en uttrycklig bestämmelse om detta tas in i lag eller annan författning. Jag föreslår därför att en bestämmelse med innebörden att om en patentansökan har gjorts på engelska får PRV kommunicera med sökanden på engelska och även skriva förelägganden och beslut på detta språk tas in i patentkungörelsen. Bestämmelsen medför alltså en möjlighet för PRV att använda sig av engelska. Svenska språket ska dock alltid kunna användas vid kontakter med svenska myndigheter. Den som önskar kommunicera med PRV på svenska ska naturligtvis fortsatt kunna göra det. I vissa fall kan det även tänkas vara motiverat att skriva ett föreläggande eller ett beslut på svenska även om ansökningen har gjorts på engelska. Bestämmelsen utgör inget hinder mot att myndigheten skriver på svenska i ett sådant fall.

10.3.8 Översättning vid tvist i allmän domstol

Förslag: Allmän domstol bör i ett tvistemål enligt 65 § PL kunna förelägga patenthavaren att ge in en översättning till svenska av patentskriften på samma sätt som i dag gäller för europeiska patent.

En bestämmelse om översättningar av europeiska patent som är föremål för tvist i allmän domstol finns i dag i 68 a § PL. Bestämmelsen bör utvidgas till att gälla även nationella patent som beviljats på engelska. Vid införandet av 68 a § bedömdes att ordet "patentskriften" skulle användas för den text som enligt bestämmelsen ska översättas. En europeisk patentskrift innehåller patentkraven och beskrivningen, innefattande eventuella ritningar. En nationell svensk patentskrift innehåller även ett sammandrag. Någon översättning av sammandraget bör dock vanligen inte behövas eftersom detta inte har någon rättslig verkan.

Bestämmelsen är fakultativ för domstolen. I förarbetena till 68 a § angavs att domstolen kunde avstå från att förelägga patenthavaren att ge in en översättning, till exempel om domstolen

utifrån stämningsansökan gör bedömningen att talan är ogrundad och att en fullständig översättning därför inte behövs (prop. 2005/06:189 s. 41). Domstolarna bör dock kunna ges ett något större utrymme att bedöma att en översättning inte behövs. Mot bakgrund av att Högsta domstolen numera uttalat att handlingar på andra språk än svenska i vissa fall kan godtas i domstolsförfaranden finns utrymme för att avvara en översättning av patentskriften även i andra fall än då talan kan anses ogrundad redan av stämningsansöknings. Ett sådant fall kan exempelvis vara när det med fog kan antas att parterna har möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i den engelskspråkiga patentskriften. Domstolen ska naturligtvis beakta vad parterna anfört i frågan. Mot bakgrund av att den aktuella handlingen, dvs. patentskriften, utgör föremålet för tvisten bör domstolen även beakta offentlighetsintresset av vid denna bedömning.

10.3.9 Översättning vid invändningsförfarande

Förslag: Om patentet har meddelats på engelska får patentmyndigheten i ett invändningsärende förelägga patenthavaren att ge in en översättning av patentskriften till svenska. Föreläggandet ska ges vid påföljd att patentmyndigheten annars kan låta översätta patentskriften på patenthavarens bekostnad.

Sedan ett patent meddelats får andra än patenthavaren göra invändning mot patentet. En invändning är således ett tvåparts-förfarande, som efter överklagande också kan leda till en rättslig prövning i domstol. Invändaren får anses ha ett grundläggande intresse av att kunna föra en sådan process på svenska. Även insynsaspekter och offentlighetsprincipen gör sig i högre i högre grad gällande här. Ett invändningsförfarande bör därför äga rum på svenska. Detta innebär att såväl parternas argumentationsskrifter som PRV:s beslut ska vara på svenska. Det kan därför i ett invändningsförfarande finnas skäl att från patenthavaren inhämta en översättning till svenska av patentskriften. Det bör emellertid inte finnas ett krav på att patentskriften alltid ska översättas. Många gånger har parterna möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i patentskriften på engelska. I den mån parterna är större, patentintensiva aktörer eller företräds av ett erfaret ombud behöver

patentskriften i många fall inte översättas. Det kan dock naturligtvis finnas invändare som har svårigheter att föra invändningsprocessen på ett effektivt sätt om patentskriften enbart finns på engelska.

För att upprätthålla balansen mellan å ena sidan patenthavarens intresse av att inte åsamkas onödiga översättningskostnader och å andra sidan invändarens intresse av att få tillgång till patentskriften på svenska föreslår jag att PRV ges en fakultativ möjlighet att förelägga patenthavaren att inkomma med en översättning till svenska av patentskriften. Myndigheten får efter begäran av invändaren avgöra vilket behov det finns av att patentskriften översätts till svenska. På samma sätt som gäller vid översättningar i patentmål vid allmän domstol ska ett sådant föreläggande ges vid påföljd att patentmyndigheten annars kan låta översätta patentskriften på patenthavarens bekostnad.

10.3.10 Internationella patentansökningar

Förslag: Om sökanden vill fullfölja en internationell patentansökan i Sverige ska en översättning av ansökningen till engelska – eller en kopia av ansökningen om den är skriven på engelska – godtas.

En internationell patentansökan som fullföljs i Sverige måste i dag översättas i sin helhet till svenska. Sedan ansökningen fullföljts handläggs den i princip som en nationell ansökan enligt 2 kap. patentlagen. Skäl saknas att ha olika språkrav beträffande en nationell ansökan och en fullföljd internationell ansökan. Jag föreslår därför att kravet på att en fullföljd internationell ansökan ska översättas till svenska tas bort om ansökningen är skriven på engelska. Är ansökningen skriven på annat språk kan enligt förslaget sökanden alltså välja om han eller hon vill låta översätta ansökningen till svenska eller till engelska.

Offentliggörandet av internationella patentansökningar i Sverige regleras i 33 § tredje stycket PL. För att handlingarna i ett ärende rörande en internationell patentansökan ska hållas allmänt tillgängliga enligt 22 § PL andra och tredje styckena krävs i dag att ansökningen finns på svenska. Som en följd av de föreslagna ändringarna i språkregimen får även 33 § tredje stycket PL ändras

så att ansökningen kan hållas allmänt tillgänglig enligt 22 § andra och tredje styckena PL också om ansökningen är skriven på engelska. I enlighet med vad jag anförde ovan under avsnitt 10.3.5 uppkommer inte något provisoriskt skydd för den internationella ansökningen om den offentliggörs på engelska. För att provisoriskt skydd ska uppkomma gäller – på samma sätt som för en nationell svensk ansökan – att patentkraven ges in i svensk översättning.

10.3.11 Omvandlade europeiska patentansökningar

Förslag: Om sökanden vill omvandla en europeisk patentansökan till en ansökan om svenskt patent ska en översättning till engelska av ansökningen – eller en kopia av ansökningen om den är skriven på engelska – godtas.

En europeisk patentansökan som getts in till en nationell patentmyndighet ska enligt EPC vidarebefordras till EPO inom viss tid. Om detta inte görs ska ansökningen anses som återkallad. I sådant fall kan ansökningen på begäran av sökanden omvandlas till nationella patentansökningar i de länder som omfattas av ansökningen. Bestämmelser rörande omvandling av en europeisk patentansökan till en nationell svensk patentansökan finns i 93 § PL. En förutsättning för att omvandla en europeisk ansökan är bl.a. att den ska översättas till svenska. Som en följd av vad jag föreslagit angående nationella patentansökningar bör också bestämmelsen om omvandling av en europeisk ansökan ändras så att en översättning till engelska av ansökningen godtas.

10.3.12 Tilläggskydd

Förslag: En ansökan om tilläggskydd eller förlängd giltighetstid för ett tilläggskydd ska kunna skrivas på engelska.

Enligt 67 § PK ska en ansökan om tilläggskydd eller förlängd giltighetstid för ett tilläggskydd vara skriven på svenska. Jag föreslår att en sådan ansökan även ska kunna ges in på engelska i

enlighet med de allmänna överväganden som gjorts under avsnitt 10.2.

10.3.13 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2013.

Äldre bestämmelser ska tillämpas på patentansökningar som har gjorts före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser gäller även för internationella patentansökningar som har fullföljts samt för europeiska patentansökningar som begärts omvandlade före ikraftträdandet. Detsamma gäller för patentansökningar som före ikraftträdandet getts in i samband med prövning enligt 38 § andra stycket

Inom immaterialrätten gäller som en allmän princip att ny lagstiftning ska tillämpas också på rättigheter som uppkommit innan den nya lagen trätt i kraft (se t.ex. prop. 1966:40 s. 259, prop. 1969:168 s. 265 f. och prop. 2006/07:56 s. 131 f.). På detta sätt undviker man att två skyddssystem parallellt blir gällande för lång tid framöver. I vissa situationer kan det dock finnas skäl att frångå principen och utfärda särskilda övergångsbestämmelser.

I detta fall anser jag att de nuvarande språkbestämmelserna bör tillämpas på patent som sökts före ikraftträdandet. En tillämpning av nya språkbestämmelser på ansökningar som redan handläggs av PRV vid ikraftträdandet riskerar att medföra en rad problem. Om en ansökan har gjorts på engelska kan t.ex. PRV redan ha förelagt en sökande att ge in översättning till svenska. Det kan även uppstå problem med att bestämma vad som ska utgöra grundhandling av en vid ikraftträdandet ingiven patentansökan om översättning därefter inges.

Förslaget att äldre bestämmelser ska tillämpas på patent som har sökts före ikraftträdandet innebär alltså att en nationell patentansökan som har lämnats in till PRV på engelska innan ikraftträdandet alltså ska översättas i sin helhet innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. Sådana ansökningar kan alltså endast leda till att patent meddelas på svenska.

Övergångsbestämmelsen omfattar även internationella ansökningar som fullföljts samt europeiska patentansökningar som

begärts omvandlade före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser ska även tillämpas på patentansökningar som före ikraftträdandet getts in till patentverket i samband med prövning enligt 38 § andra stycket PL. Dessa ansökningar ska enligt dagens bestämmelser översättas i sin helhet och kan därmed endast leda till patent på svenska.

Några övergångsbestämmelser i övrigt behövs inte.

11 Ekonomiska och andra konsekvenser

Bedömning: De föreslagna ändringarna bedöms medföra minskade översättningskostnader för de användare av patentsystemet som önskar använda en ansökan såväl i det nationella förfarandet som i förfaranden som godtar engelska. Förslaget påverkar inte kostnaderna för sådana användare som alljämt önskar lämna in ansökningar på svenska. Förslaget bedöms vidare medföra endast marginellt negativa konsekvenser för utvecklingen av svensk teknisk terminologi. Förslaget begränsar möjligheten i vissa fall att ta del av allmänna handlingar på svenska språket.

Denna konsekvensutredning avser att belysa de ekonomiska kostnaderna och andra konsekvenser som följer av de föreslagna ändringarna i patentlagen i enlighet med vad som anges i 14 till 16 § § kommittéförordningen (1998:1474).

Enligt utredningens bedömning får förslaget konsekvenser för företag och enskilda som söker patent eller berörs av sådana rättigheter, för Patent- och registreringsverket samt i viss utsträckning även för allmänheten.

11.1 Bakgrund

Patent är en nationell rättighet. Ensamrätten till ett patent gäller alltså endast i det land för vilket patentet beviljats. Ett svenskt patent kan erhållas genom att en nationell patentansökan lämnas in till Patent- och registreringsverket (PRV). Myndigheten granskar ansökningen och – om den uppfyller villkoren – beviljar ett nationellt patent med giltighet i Sverige. Det finns också möjlighet

att erhålla ett nationellt svenskt patent genom en internationell ansökningsprocedur. En sådan internationell patentansökan kan fullföljas i Sverige, varefter ansökningsbehandlingen som en nationell ansökan av PRV. Godtas ansökningsbehandlingen meddelas ett nationellt patent.

En patentansökan – och ett beviljat patent – består av olika delar. Beskrivningen utgör den mest omfattande delen av ansökningsbehandlingen. Denna del innehåller en detaljerad beskrivning av den bakomliggande tekniken samt uppgifter om hur uppfinningen löst ett definierat problem. Beskrivningen kan även innefatta ritningar om dessa behövs för att förklara uppfinningen. Textmassan av beskrivningen består vanligen av 10-20 sidor. De s.k. patentkraven är en volymmässigt liten men innehållsmässigt viktig del av patentet. Patentkraven innehåller en uppräkningslista av vad som skyddas av patentet och definierar alltså omfattningen av ensamrätten. Kraven består vanligen av 1-3 sidor. En nationell svensk patentskrift innehåller vidare ett sammandrag, som kortfattat sammanfattar vad uppfinningen avser. Sammandraget är ca en halv sida långt.

Patent med verkan i Sverige kan idag meddelas i form av ett nationellt patent, vilket beskrivits ovan. Ett patent som meddelats av det europeiska patentverket (EPO) kan emellertid också ges verkan i Sverige genom en formell valideringsprocess. Sedan ett sådant europeiskt patent har validerats i Sverige har det samma rättsverkan i Sverige som ett nationellt svenskt patent.

De europeiska patenterna som validerats i Sverige och de nationella patenterna är alltså båda gällande i Sverige. Språkraven avseende dessa skiljer sig emellertid åt. Ett nationellt patent som beviljats av PRV måste meddelas i sin helhet på svenska. Europeiska patent meddelas av EPO på något av handläggnings-språken engelska, tyska eller franska. Den s.k. Londonöverenskommelsen, som trädde i kraft den 1 maj 2008, innebär att länder som anslutit sig till överenskommelsen under vissa förutsättningar avstår från att kräva översättning av ett europeiskt patent till det nationella språket vid valideringen. För närvarande är 18 länder anslutna till överenskommelsen. För Sveriges del innebär Londonöverenskommelsen att ett europeiskt patent som meddelats på engelska inte längre behöver översättas i sin helhet till svenska. Vid valideringen krävs i sådant fall endast att den del av patentet som definierar skyddsomfånget, dvs. patentkraven, översätts till

svenska. Patentet blir därmed gällande här i Sverige med patentbeskrivningen på engelska och patentkraven på svenska.

En nationell patentansökan kan redan idag lämnas in och granskas av PRV på engelska. Nuvarande bestämmelser kräver dock att en översättning till svenska av hela ansökningen lämnas in innan ansökningen offentliggörs, vilket vanligtvis äger rum 18 månader efter ingivningsdagen. Skälet till att offentliggöra en ansökning är att delge andra än sökanden den nya teknik som ansökningen innehåller och uppmärksamma allmänhet och tredje man på att detta kan komma att omfattas av patentskydd. Av tillgänglighetsskäl och offentlighetsprincipiella skäl har denna publicering ansetts behöva äga rum på svenska.

Andra typer av ansökningar som kan leda till patent i Sverige publiceras emellertid inte på svenska på artonmånadersdagen. Europeiska patentansökningar publiceras på engelska, tyska eller franska. Först när det europeiska patentet beviljats och därefter valideras i Sverige ska en översättning till svenska lämnas in. Detta inträffar i regel närmare fyra år efter ansökningsdagen. Internationella patentansökningar publiceras på något av WIPO:s tio publiceringsspråk. Först när ansökningen fullföljs i Sverige ska en översättning till svenska av ansökningen inges till PRV. En internationell ansökan publiceras alltså på svenska först omkring 31 månader efter ansökningsdagen.

11.2 Problemet

Den som har gjort en uppfinning har ofta ett behov av att kommersialisera den i mer än ett land. Patent behöver därför i de flesta fall sökas i flera länder. Innan en patentansökan offentliggörs, finns möjlighet att använda den som underlag för att göra följdansökningar i andra länder. Många svenska sökande väljer att vända sig till EPO för att erhålla patent i andra europeiska länder och till det amerikanska patentverket (USPTO) för att erhålla patent i USA. Den sökande som vill använda sin svenska patentansökan i dessa förfaranden behöver översätta ansökningen till engelska. Ett alternativ är att skriva ansökningen på engelska och sedan översätta den till svenska för att kunna erhålla ett svenskt patent genom PRV.

I denna process uppkommer således kostnader för översättning. Mot bakgrund av en patentansökans komplexa tekniska natur är

sådana översättningar relativt kostsamma. Dessa översättningskostnader ökar de höga utlägg som en sökande redan har för att erhålla patent. Alltför höga kostnader för att få patentskydd minskar tillgången till patentsystemet, särskilt för mindre och kostnads känsliga aktörer. Vidare riskerar det att leda till att det geografiska skyddet begränsas i onödig utsträckning. Höga kostnader anses också inverka menligt på innovationsaktiviteten och minska företagens konkurrenskraft i jämförelse med aktörer på marknader där översättningar inte behöver göras och där kostnaderna för patentskydd därmed inte är lika höga.

Att sökande som väljer att lämna in den första patentansökningen till PRV kan drabbas av belastande översättningskostnader anses ha lett till att det nationella ansökningsförfarandet förlorat i attraktivitet. Antalet patentansökningar som lämnas in till PRV har under många år sjunkit, främst till förmån för det europeiska ansökningsförfarandet. Allt fler som vill erhålla patentskydd i Sverige lämnar in en ansökan till EPO på engelska och kan därefter få patentet att gälla i Sverige genom att endast översätta patentkraven till svenska.

Dagens utformning av språkraven för de nationella patentansökningarna är därför inte tillfredställande. I den mån åtgärder kan vidtas för att minska de kostnader för översättning som är förknippade med det nationella patentansökningsförfarandet är detta positivt ur ett näringspolitiskt perspektiv.

11.3 Mitt förslag till lösning

11.3.1 Förslag

Mitt förslag till lösning är att nationella svenska patentansökningar ska kunna behandlas helt på engelska och också kunna beviljas i engelsk språkdräkt av PRV. Förslaget omfattar även sådana internationella patentansökningar som fullföljs i Sverige. Den del av patentet som definierar skyddsomfånget, dvs. patentkraven, föreslås dock alltså översättas till svenska.

Förslaget innebär att kostnaderna för att söka och erhålla patent i flera länder minskar när sökanden använder en engelskspråkig ansökan i flera ansökningsprocesser. Genom att PRV föreslås kunna bevilja nationella patent på engelska kan en sökande använda

en engelskspråkig ansökan och få patent beviljade såväl vid PRV som vid t.ex. EPO och USPTO utan att behöva översätta ansökningen.

Förslaget innebär också att språkbestämmelserna för nationella patent harmoniseras med vad som gäller för europeiska patent som valideras i Sverige, dvs. om ett patent meddelas på engelska behöver endast patentkraven översättas till svenska. Förslaget avser också att öka det nationella ansökningsförfarandets attraktivitet och därigenom stimulera benägenheten att söka patent genom PRV.

Det ska poängteras att den föreslagna regleringen innebär just en möjlighet att få en nationell patentansökan behandlad och beviljad på engelska för den som så önskar. Nationella patent kan naturligtvis alltjämt behandlas och beviljas helt på svenska. Förslaget innebär alltså inte att möjligheten att använda svenska i det nationella förfarandet minskar.

11.3.2 Den närmare utformningen av förslaget

Jag har övervägt olika utformningar av den föreslagna lösningen. De främsta variablerna har härvid varit *vad* som ska översättas till svenska om en ansökan har lämnats in på engelska och *när* en sådan översättning i så fall ska lämnas in.

Patentkraven ska översättas

Som nämnts innebär den valda lösningen att endast patentkraven ska översättas. Genom en sådan lösning återfinns den centrala delen av PRV:s beslut på svenska, vilket får anses vara grundläggande ur ett offentlighetsperspektiv. Allmänhet och tredje man ges utifrån svenskspråkiga patentkrav möjlighet att skapa sig en generell uppfattning om vad patentet omfattar. Patentkraven innehåller dessutom i stor utsträckning den terminologi som är kopplad till uppfinningen. De negativa effekter på den svenska språkutvecklingen som en ökad användning av engelska annars kan leda till kan därigenom i viss mån mildras. Utifrån offentlighetsliga och språkpolitiska skäl samt av hänsyn till tredje mans rätts-säkerhet får alltså den extra kostnad för sökanden som översättningen av patentkraven till svenska innebär ändå anses motiverad.

Översättningen av patentkraven till svenska ska lämnas in när PRV bedömer att ansökningen kan beviljas

Mitt förslag är vidare att denna översättning av patentkraven ska lämnas in först när PRV bedömer att ansökningen kan beviljas, dvs. strax före meddelandet av patentet.

En viktig aspekt för den som söker patentskydd är att kunna skjuta på kostnaderna och i möjligaste mån kunna lägga dessa så sent som möjligt i processen. Sökanden har då en större möjlighet att kunna bedöma det kommersiella värdet av uppfinningen och kan då också avgöra om det är lönsamt att ta den extra kostnaden som en översättning av patentkraven innebär. Den valda lösningen innebär också att kostnaden hamnar närmare de potentiella intäkter som uppfinningen kan leda till. Genom att senarelägga översättningskravet behöver en sökande som efter anmärkningar från PRV bedömer att det inte är meningsfullt att gå vidare med ansökningen inte heller lägga ner någon kostnad för översättning av kraven. En sökande som väljer att överge eller återkalla ansökningen drabbas alltså inte av någon översättningskostnad.

Om sökanden önskar erhålla det skadeståndsrättsliga provisoriska skyddet under ansökningstiden ska en översättning av patentkraven dock lämnas in i ett tidigare skede i ansökningsprocessen. Den sökande som finner att det provisoriska skyddet är viktigt för honom kan alltså själv välja att ta översättningskostnaden på ett tidigare stadium. Det ger också en upplysning till tredje man att sökanden kan komma att ta det provisoriska skyddet i anspråk om patentet sedan beviljas. Möjligheten för sökanden att erhålla det provisoriska skyddet föreslås kopplat till en avgift när översättningen av patentkraven lämnas in efter det att ansökningen gjorts allmänt tillgänglig. Avgiften avser att täcka de extra kostnader som kan uppstå hos PRV för administrering och offentliggörande av kraven. En motsvarande avgift tas idag också ut av PRV för att offentliggöra översättningen av patentkraven i en europeisk patentansökan. Denna avgift uppgår för närvarande till 500 kronor.

Sammanfattning

Den valda lösningen innebär att en på engelska skriven ansökan som lämnats in till PRV inte behöver översätta i sin helhet till svenska för att ett nationellt patent ska kunna meddelas. Genom att endast ha kvar ett krav på att patentkraven ska finnas på svenska minskar kostnaderna för översättningar väsentligt jämfört med vad som är fallet idag. Den översättningskostnad som ändå uppkommer genom förslaget är inte oskäligt betungande utan får anses befogad med hänsyn till offentligt rättsliga och språkpolitiska skäl samt av hänsyn till tredje mans rättssäkerhet.

Den svenska översättningen av patentkraven ska ges in först när PRV bedömer att ansökningen kan beviljas. Översättningskostnaden kan därmed skjutas till en tidpunkt som ligger nära meddelandet av patentet. En sökande kan själv välja att ta översättningskostnaden tidigare för att kunna ge in patentkraven i svensk översättning vid någon tidigare tidpunkt för att s.a.s. aktivera det provisoriska skyddet.

11.4 Alternativa lösningar

11.4.1 Ingen ändring

Ett alternativ är att ingen ändring vad gäller språkregimen i det nationella patentansökningsförfarandet vidtas. Detta innebär alltså att svenska nationella patent endast kan meddelas helt på svenska och att i den mån en ansökan lämnats in på engelska, denna måste översättas i sin helhet till svenska. Detta alternativ innebär att de kostnader för översättning som uppstår om en sökande önskar använda sin ansökan såväl inför PRV som inför EPO eller USPTO eller annat förfarande där engelska godtas kvarstår. Alternativet minskar alltså inte kostnaderna för att erhålla patent. Detta scenario bidrar inte heller till att öka det nationella patentansökningsförfarandets attraktivitet, vilket kan leda till resultatet att ansökningarna till PRV fortsätter att minska.

11.4.2 Alternativa lösningar av krav på översättning och tidpunkt för inlämning

En möjlighet att bevilja nationella patent på engelska kan ges andra utformningar än den av mig föreslagna lösningen.

Ett alternativ är att inte kräva någon översättning alls om en patentansökan har lämnats in på engelska. Resultatet av ett sådant alternativ skulle alltså vara att ett nationellt patent kan meddelas helt på engelska. Detta alternativ skulle för användarna av patentsystemet vara det mest kostnadsbesparande alternativet. Patentkraven utgör dock en central del i patentskriften, som i sig utgör resultatet av PRV:s beslut, och är dessutom den del av patentet som definierar dess skyddsomfång. En sådan lösning kan därför inte förordas av principiella skäl.

Ytterligare ett alternativ är att kräva översättning av sammandraget och den text som hör samman med eventuella ritningar. Mot bakgrund av att sammandraget ges in vid ansökningen och ska ges sin slutliga lydelse innan ansökningen publiceras kan innehållet i sammandraget emellertid vara missvisande om ansökningen ändras i tiden därefter. Sammandraget återspeglar alltså inte alltid vad som faktiskt omfattas av det beviljade patentet. Vidare har sammandraget inte någon rättsverkan och får inte användas vid tolkningen av patentets skyddsomfång. Att översätta sammandraget i stället för kraven är därför inte att rekommendera.

Att utöver patentkraven även kräva översättning av sammandraget och ritningar tillför inte heller något värde vare sig ur informationssynpunkt eller ur rättssäkerhetssynpunkt. Inte heller skulle detta leda till några fördelar för skapandet av ny svensk terminologi. En sådan lösning skulle dessutom minska de potentiella kostnadsbesparingarna. Det saknas därför skäl att också kräva översättning av dessa delar av patentet.

Vad gäller tidpunkten för när en översättning ska ges in kan man som alternativ tänka sig att de delar av ansökningen som ska översättas ska lämnas in redan när ansökningen görs. Detta skulle emellertid leda till att nya översättningar skulle behöva lämnas in under ansökningsprocessens gång om ansökningen justerades. Detta riskerar att leda till väsentligt ökade kostnader för översättningar jämfört med den lösning som valts. Innan ansökningen offentliggjorts finns heller inga motiv för en sådan reglering utifrån offentlighetsrättsliga aspekter eller av rättssäkerhetsskäl.

Ett annat alternativ är att kräva att översättning till svenska lämnas in innan offentliggörandet av ansökningen. Emellertid justeras en patentansökan ofta även efter det att den publicerats. Problemet med att sökanden då kan tvingas lämna in mer än en översättning kommer med detta alternativ att kvarstå. Mot bakgrund av att översättningar till svenska av andra ansökningar som kan leda till patent i Sverige krävs först vid en senare tidpunkt saknas skäl att kräva att en nationell ansökan ovillkorligen ska översättas innan denna offentliggörs. Sökandens behov av att dels minimera översättningskostnaderna och dels skjuta dessa till en så sen tidpunkt som möjligt väger tyngre än de skäl som finns för att ansökningen i del ska publiceras på svenska. Som redogjorts för under avsnitt 11.3.2 ska dock en översättning av patentkraven lämnas in till PRV under ansökningstiden om sökanden vill erhålla ett provisoriskt skadeståndsrättsligt skydd.

11.5 Berörda aktörer

11.5.1 Användare av det nationella ansökningsförfarandet

De som berörs av den föreslagna regleringen är främst användarna av patentsystemet, dvs. företag och enskilda som söker patent. Det är i första hand för dem som möjligheten att bevilja nationella patentansökningar på engelska föreslås.

Under 2011 inkom ca 2 300 nationella patentansökningar till PRV, varav 2000 från svenska sökande. De senaste fem åren har andelen patentansökningar som härrör från svenska sökande legat på omkring 85 % av de nationella ansökningarna. Den absoluta merparten av de som väljer det nationella ansökningssystemet är alltså svenska företag och uppfinnare. Det är också den svenska industrin och företrädare och ombud för svenska uppfinnare som har framfört önskemål om att språkravet för de nationella patenterna ska ändras. Utredningen har idag inte tillgång till uppgifter om hur många svenska sökande som också använder sin ansökan i förfaranden där engelska godtas. Allmänt kan det dock sägas att tendensen att ansöka om patent på marknader utanför Sverige är ökande.

Det finns ingen uppgift om hur många patentansökningar som ges in till PRV som idag är skrivna på engelska. Enligt myndigheten kan det uppskattas att ca 17 % av de nationella patentansök-

ningarna idag ges in på annat språk än svenska. Merparten av dessa förmodas vara skrivna på engelska. Hur stor andel av denna siffra som härrör från svenska sökande är dock inte känt. Erfarenheter från Finland och Nederländerna har visat att det skett en markant ökning av nationella patentansökningar som lämnas in på engelska sedan möjligheten infördes i respektive land. Det har i dessa länder ansetts att ökningen av engelskspråkiga ansökningar har sin grund i ett behov som funnits hos nationella företag och uppfinnare. En stor del av dessa ansökningar förmodas alltså komma från inhemska sökande.

11.5.2 Konkurrenter och påstådda intrångsgörare

Även sådana aktörer vars verksamhet har beröringspunkter med teknik som omfattas av beviljade eller kommande ensamrätter på patentområdet berörs. Tredje man som av innehavaren av ett patent som meddelats på engelska blir anklagad för patentintrång behöver ta ställning till innehållet i en sådan patentskrift. Vidare kan konkurrenter som planerar att påbörja verksamhet inom ett visst teknikområde behöva bedöma sitt handlingsutrymme genom att analysera patent inom området. Dessa parter kan i viss mån ha ett behov av att översätta engelskspråkiga patentskrifter till svenska för att kunna förstå dess innehåll.

11.5.3 PRV

Den föreslagna regleringen kommer också att påverka PRV, i egenskap av den myndighet som handlägger och prövar ansökningarna.

11.5.4 Samhället i övrigt

Slutligen kommer även allmänheten att beröras ur det mer principiella perspektivet att vissa typer av allmänna handlingar genom förslaget inte längre kommer att finnas på svenska.

11.6 Konsekvenser för PRV

En av vinsterna med förslaget är att öka det nationella patentansökningsförfarandets attraktivitet i förhållande till att erhålla patent i Sverige via en europeisk patentansökan. Huruvida förslaget faktiskt kommer att leda till ett ökat antal ansökningar är emellertid svårt att sia om. Förslaget kan emellertid i viss mån antas dämpa den negativa tendensen med minskade antal ansökningar som PRV dragits med sedan många år.

PRV accepterar i dag att ansökningar lämnas in på engelska. Handläggningen av dessa påbörjas också och ett tekniskt föreläggande tillställs i regel sökanden innan ansökningen översätts till svenska. Myndigheten har sålunda redan i dag stor vana av att hantera engelskspråkiga ansökningar. I dessa avseenden påverkar förslaget inte myndighetens arbetsförutsättningar. Eftersom förslaget även innehåller en möjlighet för PRV att skriva förelägganden och beslut i ansökningsärendet på engelska kan detta för myndighetens del emellertid innebära ett visst arbete med att ta fram mallar till förelägganden på engelska och utarbeta riktlinjer kring hur besluten ska utformas.

11.7 Konsekvenser för företag och enskilda

Syftet med den föreslagna regleringen är att verka kostnadsbesparande för de användare av patentsystemet som önskar söka patent såväl via t.ex. EPO och USPTO – eller via andra förfaranden som godtar engelska – som via det nationella förfarandet. Dessa besparingar uppkommer alltså i själva ansökningsförfarandet. Förslaget kan emellertid i viss mån leda till att kostnaderna för översättning förskjuts till ett senare skede, om patentet skulle bli föremål för invändning eller tvist i domstol. Kostnader kan också komma att föras över från patenthavaren till tredje män, som finner att de har ett behov av att översätta patentskriften till svenska.

11.7.1 Kostnadsbesparingar för användarna i ansökningsskedet

Någon exakt uppgift på hur stora kostnadsbesparingar förslaget kan leda till finns inte. Kostnaden för översättning kan naturligtvis variera stort beroende på såväl omfattningen av ansökningen som dess komplexitet och till vilket teknikområde ansökningen hör. De uppgifter som redovisas här är sådana generella uppskattningar som utredningen har tagit del av från olika håll.

Enligt uppgifter från svensk industri ligger översättningskostnaderna för en patentansökan inom ett visst teknikområde på omkring 40 000 kronor. Översättningskostnaderna för enbart kraven beräknas därvid uppgå till ca en fjärdedel, dvs. 10 000 kronor. Detta utgår ifrån antagandet att översättning av patentkraven är något dyrare per sida i förhållande till beskrivningen. Förslaget skulle med denna utgångspunkt innebära en kostnadsbesparing på 30 000 kronor per patentansökan. På andra håll finns andra uppgifter om vilka kostnader som är förknippade med översättningar av patentdokument. PRV har tagit fram kostnadsexempel, varvid det uppskattas att en översättning av en patentansökan till ett annat språk uppgår till ca 25 000 kronor. Om ansökningen omfattar 15 sidor patentbeskrivning och 2 sidor patentkrav skulle besparingen enligt förslaget utifrån denna kostnadsuppskattning kunna uppgå till ca 20 000 kronor per ansökan. Även Europeiska kommissionen har gjort beräkningar av kostnader som är förknippade med översättningar. Enligt den konsekvensanalys som utgör följedokument till förslagen till förordning om skapandet av det enhetliga patentskyddet och dess översättningsarrangemang uppgår kostnaden för översättning av patentdokument till i genomsnitt 85 euro per sida¹. Med en genomsnittlig växelkurs om 9,5 kronor per euro motsvarar detta drygt 800 kronor per sida. För ett patent där beskrivningen består av 15 sidor och patentkraven på 2 sidor skulle översättningskostnaden enligt dessa beräkningar uppgå till 13 600 kronor. Den uppskattade besparingen skulle då uppgå till ca 12 000 kronor per patentansökan. Mot bakgrund av att svenska är ett i sammanhanget litet språk finns det emellertid ett begränsat antal kompetenta översättare av patentdokument, vilket påverkar priset på sådana översättningar. Från svensk industris sida har därför anmärkts att

¹ SEC(2011) 482 final.

översättningar till eller från svenska generellt är dyrare än den av kommissionen uppskattade genomsnittliga kostnaden.

11.7.2 Särskilt om konsekvenserna för mindre företag och enskilda användare

Eftersom förslaget syftar till att minska kostnaderna för att erhålla patent på flera marknader kan det ses som särskilt fördelaktigt för mindre eller kostnads känsliga aktörer. Under senare år har tendensen varit att mindre aktörer står för en allt större andel av de nationella ansökningar som görs. För dessa aktörer är det också i många fall en fördel att kunna börja med det svenska förfarandet för att i liten skala pröva om ansökningen är patenterbar. Sökanden har under tiden också bättre möjligheter att bedöma uppfinningens kommersiella värde för att avgöra om man även ska ta den kostnad det innebär att söka patent på andra marknader. Många av de större aktörerna vänder sig idag direkt till det europeiska ansöknings-systemet för att erhålla patent i Sverige den vägen.

Den föreslagna harmoniseringen av språkreglerna för nationella patent med vad som gäller för europeiska patent i Sverige kan därmed antas förbättra små företags och enskilda innovatörers förutsättningar att marknadsföra sina produkter på fler marknader och ge dem större möjligheter att konkurrera med mer etablerade företag.

11.7.3 Kostnader för att erhålla provisoriskt skydd

Mitt förslag innebär att en sökande som har lämnat in en ansökan på engelska kan ge in översättning av patentkraven till PRV under ansökningsförfarandet för att erhålla det provisoriska skyddet. Jämfört med dagens krav på översättning av hela ansökningen innan publicering innebär detta mindre kostnader för översättning. Om översättningen av kraven ges in i tiden efter att ansökningen publiceras föreslår jag vidare att PRV ska ha rätt att ta ut en avgift för att täcka de merkostnader som detta ytterligare offentliggörande medför för myndigheten. En sökande som ger in översättningen av kraven innan ansökningen offentliggörs behöver dock inte betala någon sådan avgift.

Förslaget innebär alltså att en sökande kan välja om han eller hon vill utnyttja möjligheten att erhålla det provisoriska skyddet och när en översättning av patentkraven i så fall ska ges in. Enligt de uppgifter som jag har erhållit är det få sökande som faktiskt har bruk för det provisoriska skyddet. Merparten av sökandena kommer därför inte att ha några kostnader för detta.

11.7.4 Möjliga kostnader för patenthavaren i ett efterföljande skede

Genom de föreslagna bestämmelserna att patenthavaren ska kunna föreläggas att ge in en fullständig översättning till svenska av patentskriften i händelse av invändning eller tvist i domstol kan översättningskostnader alltså istället uppstå i detta skede. Antalet invändningar och tvister berör emellertid väldigt få patent sett i förhållande till antalet patent som beviljas. Ungefär 2 % av patenten som beviljas leder till ett invändningsförfarande eller tvist i allmän domstol. Sannolikheten för att patenthavaren ska drabbas av översättningskostnader i ett efterföljande förfarande är alltså liten. Mot bakgrund härav är också de totala kostnader för översättning som kan uppstå för patenthavarkollektivet i ett sådant förfarande försumbara jämfört med de kostnadsbesparingar som förväntas infinna sig under ansökningsförfarandet. Eftersom en översättningskostnad som uppstår vid en domstolstvist dessutom är en del av rättegångskostnaderna kan en sådan kostnad komma att ersättas av motparten om patenthavaren har framgång i tvisten.

11.7.5 Konsekvenser för andra än patenthavaren

Möjligheten att meddela nationella patent på engelska kan leda till ett behov hos tredje man att själv översätta patentskriften för att kunna tillgodogöra sig denna på svenska språket. Som nyss konstaterats är det emellertid endast en liten del av de patent som meddelas som leder till något efterföljande förfarande i form av en invändning eller tvist. Det kan naturligtvis förekomma att en tredje man blir anklagad för patentintrång eller överväger att lämna in en invändning utan att detta återspeglas i statistiken. De redovisade uppgifterna kan dock anses utgöra en indikation på storleksordningen av behovet av översättningar som tredje man känner sig

föranledd att göra. Den som blir anklagad för patentintrång eller önskar lämna in en invändning behöver emellertid i stor utsträckning anlita experthjälp för att i detalj granska patentet i fråga. En sådan expert har i regel möjlighet att bedöma patentet utifrån den engelska texten, varför något behov av att översätta patentskriften många gånger ändå inte uppkommer i dessa fall.

Tredje man kan också ha ett behov av att bedöma sitt handlingsutrymme och alltså behöva analysera konkurrenters patent inom det område han önskar bedriva verksamhet. Emellertid gör sig samma resonemang gällande här. En korrekt bedömning av skyddsomfången på patenterad teknik inom ett visst område kan svårigen göras på egen hand. Hjälptjänst behöver här ofta anlitas och något faktiskt behov av att översätta patentskrifter för denna bedömning uppstår sällan. Det ska i sammanhanget också påpekas att den tredje man som ska påbörja en viss verksamhet inte bara behöver ta hänsyn till nationella patent. Även europeiska patent, som alltså redan idag kan finnas med beskrivningen på engelska, behöver beaktas.

Sammantaget kan det bedömas att de kostnader som kan uppstå för tredje man i anledning av att ett behov av inofficiella översättningar är begränsade.

11.8 Övriga konsekvenser

De föreslagna åtgärderna har också återverkningar för offentlighetsprincipen. Handläggningen av patentansökningar, även efter det att ansökningen blivit allmänt tillgänglig, kan fortsättningsvis komma att äga rum på engelska. PRV ges också genom förslaget möjlighet att skriva förelägganden och beslut i ett ansökningsärende på engelska. Detta innebär att dessa handlingar, som efter att ansökningen hålls tillgänglig för envar utgör allmänna handlingar, inte kommer att finnas på svenska. Detta kan påverka möjligheterna till insyn i svenska myndigheters handläggning negativt. Den mest centrala delen av PRV:s beslut att bevilja ett patent, nämligen patentkraven, ska dock alltså översättas till svenska. Härigenom underlättas möjligheten för en svensk allmänhet att ta del av det väsentliga innehållet i beslutet.

Förslaget kan även ha viss menlig inverkan på utvecklingen av svensk teknisk terminologi. Genom att patentkraven alltså ska översättas till svenska minskas emellertid denna negativa effekt. I

patentkraven återfinns nämligen i stor utsträckning de centrala termerna som är hänförliga till uppfinningen. Mot bakgrund av att svensk teknisk terminologi troligen i första hand utvecklas i andra sammanhang än genom patentansökningar har förslaget endast marginell negativ inverkan på den svenska terminologiutvecklingen.

11.9 Förslagets förhållande till EU-rättslig reglering

Förslaget innebär en reglering av språkraven för nationella patentansökningar och sådana internationella patentansökningar som fullföljs i Sverige. Någon gemensam EU-reglering som tar sikte på förutsättningar för att bevilja nationella patent finns idag inte.

Sverige deltar i det fördjupade samarbete som syftar till att skapa ett enhetligt patentskydd. Om och när ett sådant enhetligt patentskydd inrättas kommer det att vara en till de befintliga nationella och europeiska patentsystemen parallell och självständig rättighet.

11.10 Ikraftträdande

Det finns inget särskilt behov av förberedelser inför införandet av förslaget för användarna av patentsystemet. Inte heller PRV behöver anpassa sin verksamhet i någon utsträckning av betydelse. De nya bestämmelserna föreslås därför träda i kraft så snart som möjligt. Den information till användarna som regleringen föranleder kan i huvudsak ske genom upplysningar på PRV:s hemsida.

12 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

2 kap.

20 §

Om sökanden har fullgjort vad som krävs enligt 19 § och det fortfarande inte finns hinder mot patent, *ska* patentmyndigheten bifalla ansökningen. Beslutet ska kungöras.

När beslutet att bifalla patentansökningen har kungjorts, är ett patent meddelat. Ett meddelat patent *ska* antecknas i patentregistret som förs av patentmyndigheten. Ett patentbrev ska också utfärdas.

Patent kan meddelas på svenska eller på engelska.

Sedan patentet har meddelats får patentkraven inte ändras så att patentskyddets omfattning utvidgas.

Till paragrafen har fogats ett nytt *tredje* stycke som klargör att patent kan meddelas antingen på svenska eller på engelska. Innebörden är alltså att en sökande kan ge in en patentansökan på engelska och också få den behandlad och beviljad på detta språk. Av ett nytt andra stycke i 21 § framgår att patentkraven alljämt ska översättas till svenska. Där anges att när patent meddelas på engelska ska patentskriften även innehålla en översättning av patentkraven till svenska. Det är emellertid enbart patentkraven i dess engelska lydelse har rättslig verkan.

Om en patentansökan ges in på engelska kan denna behandlas i sin helhet på engelska. Detta innebär att det är patentkraven i dess engelska lydelse som granskas och godkänns av PRV. En översättning av patentkraven till svenska ska ges in senast när PRV bedömer att patent kan meddelas. PRV har i 29 a § PK getts rätt att, med stöd av 15 § PL, förelägga sökanden att inkomma med kraven i svensk översättning.

21 §

Från och med den dag då patentet meddelas *ska* en patentskrift finnas att tillgå hos patentmyndigheten. Patentskriften *ska* innehålla beskrivning, patentkrav och sammandrag samt uppgift om patenthavaren och uppfinnaren.

När patent meddelas på engelska ska patentskriften innehålla en översättning av patentkraven till svenska. Endast patentkraven på engelska har rättslig verkan.

Till paragrafen har fogats ett nytt andra stycke som klargör att om ett patent har meddelats på engelska ska patentskriften innehålla patentkraven såväl i dess engelska lydelse som i en svensk översättning. Enbart patentkraven på engelska har rättslig verkan, vilket innebär att den svenska översättningen endast har en informativ funktion.

Översättningen till svenska ska ges in senast när PRV bedömer att patent kan meddelas. Sökanden eller hans ombud ska intyga att översättningen överensstämmer med kraven i dess engelska lydelse. Denna översättning ska hålla hög kvalitet och bör inte vara maskinöversatt. När översättningen av kraven inkommer till PRV ska myndigheten kontrollera riktigheten av översättningen. I den mån myndigheten finner att översättningen inte överensstämmer med kraven i dess engelska lydelse bör sökanden anmodas att inkomma med en korrigerad översättning. Möjlighet finns därvid att med stöd av 15 § PL förelägga sökanden att inkomma med en ny översättning.

Bestämmelsen innebär vidare att när en ny patentskrift ska framställas enligt 25 § fjärde stycket PL och 40 c § PL ska även den patentskriften innehålla de nya kraven i svensk översättning.

Det ligger i sökandens intresse att översättningen av patentkraven till svenska överensstämmer med kraven i dess engelska lydelse. Det är visserligen patentkraven i dess engelska lydelse som bestämmer skyddets omfång. Även om den svenska översättningen inte har någon rättslig verkan kan den få betydelse för om en intrångsgörare varit i god tro. Om det skulle visa sig att översättningen till svenska av kraven är felaktig eller missvisande kan detta alltså leda till att en domstol kan finna att en intrångsgörare missletts beträffande skyddsomfånget. Detta kan i sin tur få återverkningar för patenthavarens möjligheter att få skadestånd.

24 §

Andra än patenthavaren får göra invändning mot ett meddelat patent. En invändning ska göras skriftligen hos patent-myndigheten inom nio månader från den dag då patentet meddelades.

Patentmyndigheten ska underrätta patenthavaren om invändningen och ge denne tillfälle att yttra sig.

Om patentet har meddelats på engelska får patentmyndigheten förelägga patenthavaren att ge in en översättning av patentskriften till svenska. Föreläggandet ska ges vid påföljd att patentmyndigheten annars kan låta översätta patentskriften på patenthavarens bekostnad.

Återkallas invändningen, får invändningsförfarandet ändå fullföljas om det finns särskilda skäl.

Till paragrafen har fogats ett nytt tredje stycke. Vid ett invändningsförfarande har PRV en fakultativ möjlighet att förelägga patenthavaren att inkomma med en översättning av patentskriften till svenska om patentet har meddelats på engelska. Bestämmelsen syftar till att tillgodose rättssäkerhetsintresset hos tredje man. Behovet av översättning ska dock vägas mot intresset att inte orsaka patenthavaren onödiga översättningskostnader. Det ligger alltså i PRV:s hand att efter begäran av invändaren avgöra vilket behov det finns av att patentskriften översätts till svenska. Invändningsförfarandet som sådant ska dock alltså äga rum på svenska, oavsett om patentskriften översätts till svenska eller inte. Såväl parternas argumentationsskrifter som PRV:s beslut ska alltså vara skrivna på svenska.

27 §

Överklagande enligt 26 § görs hos Patentbesvärsrätten inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av Patentbesvärsrätten får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen inom två månader från beslutets dag. Överklagandet får inte avse andra patentkrav än sådana som har prövats genom det överklagade beslutet. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om överklagande av kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut ska innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen och om de grunder på vilka ett sådant tillstånd meddelas.

Bestämmelserna i 22 § femte stycket tillämpas på handling som kommer in till Patentbesvärsrätten eller Högsta förvaltningsdomstolen.

Bestämmelsen i 24 § tredje stycket är tillämplig vid Patentbesvärsrätten och Högsta förvaltningsdomstolen.

Till paragrafen har fogats ett nytt fjärde stycke. I den mån ett patent har meddelats på engelska och någon översättning av patentskriften inte getts in vid ett invändningsförfarande inför PRV har Patentbesvärsrätten och Högsta förvaltningsdomstolen möjlighet att förelägga sökanden att ge in sådan översättning.

3 kap.

31 §

Om sökanden vill fullfölja en internationell patentansökan i Sverige, *ska* sökanden inom 31 månader från den internationella ingivningsdagen eller, om prioritet begärs, den dag från vilken prioriteten begärs till patentmyndigheten ge in en översättning till svenska *eller engelska* av den internationella patentansökan i den omfattning regeringen förordnar eller, om ansökan är *skriven* på svenska *eller engelska*, en *kopia* av ansökan. Sökanden ska inom samma tid betala en avgift till patentmyndigheten.

Om sökanden har betalat avgift inom den frist som föreskrivs i första stycket, får den översättning eller *kopia* som krävs ges in inom en ytterligare frist om två månader, förutsatt att en tilläggsavgift betalas inom den senare fristen.

Följer inte sökanden föreskrifterna i denna paragraf, *ska* ansökan anses återkallad såvitt avser Sverige.

Första stycket har ändrats så att en internationell patentansökan som är skriven på engelska kan fullföljas i Sverige utan att den översätts. Bestämmelsen harmoniserar regelverket för en fullföljd internationell patentansökan med vad som gäller för en nationell svensk patentansökan. I övrigt har endast språkliga ändringar gjorts. Dessa innebär inte någon ändring i sak.

33 §

Om en internationell patentansökan har fullföljts enligt 31 §, gäller 2 kap. i fråga om ansökan och dess handläggning, om inte annat sägs i denna paragraf eller i 34–37 §§. Ansökan får endast på framställning av sökanden tas upp till prövning före utgången av den frist som gäller enligt 31 § första stycket.

Ett föreläggande enligt 12 § får inte meddelas före den tidpunkt då patentmyndigheten har rätt att ta upp ansökan till prövning.

Bestämmelserna i 22 § andra och tredje styckena blir tillämpliga redan innan ansökan har fullföljts så snart sökanden har fullgjort sin skyldighet enligt 31 § att inge en översättning av ansökan eller, om ansökan är skriven på svenska *eller engelska*, så snart sökanden har ingivit en *kopia* av den till patentmyndigheten.

I fråga om en internationell patentansökan *ska* vid tillämpning av 48, 56 och 60 §§ vad som där sägs om att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 § i stället avse att handlingarna har blivit tillgängliga enligt 22 § med iakttagande av tredje stycket

Tillägget i tredje stycket är föranlett av ändringarna i 31 §. I övrigt har endast språkliga ändringar gjorts. Dessa innebär inte någon ändring i sak.

9 kap.

60 §

Om någon yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt uppfinning efter det att handlingarna i ansökningsärendet har blivit tillgängliga enligt 22 §, *ska* vad som sägs om patentintrång tillämpas i den mån ansökningen leder till patent. För tiden innan patentet har meddelats enligt 20 § omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och ersättning för skada på grund av utnyttjande som sker innan patentet har meddelats får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Om ansökningen är skriven på engelska och sökanden till patentmyndigheten gett in en översättning av patentkraven till svenska samt betalat en avgift för offentliggörandet, ska myndigheten utfärda kungörelse om översättningen och hålla denna tillgänglig för var och en. Sedan kungörelse utfärdats är första stycket tillämplig.

Vad som sägs i 58 § tredje stycket *ska* inte tillämpas, om ersättnings-talan väcks senast ett år efter det att tiden för invändning har gått ut eller, om invändning har gjorts, senast ett år efter det att patentmyndigheten har beslutat att patentet *ska* upprätthållas.

Paragrafen reglerar det s.k. provisoriska skyddet. Genom ett nytt andra stycke kan sökanden, om ansökningen getts in på engelska, på frivillig basis lämna in en översättning av patentkraven till svenska för att erhålla det provisoriska skyddet. Bestämmelsen motsvarar i princip vad som gäller för europeiska patent-ansökningar enligt 88 § PL. Som ett villkor för att erhålla det provisoriska skyddet ska sökanden, utöver att ge in en översättning av kraven också betala en avgift för offentliggörandet av dessa. Skyddet uppkommer först när kungörelse skett. Om en översättning har getts in innan ansökningen offentliggörs enligt 22 § andra eller tredje stycket och översättningen av kraven hålls tillgänglig enligt dessa bestämmelser ska någon avgift inte utgå.

Det provisoriska skyddet är begränsat till vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Det är patentkraven i dess engelska lydelse som bestämmer skyddets omfång. Den svenska översättningen av kraven i ansökningen är alltså främst ägnade att upplysa tredje man om att sökanden önskar erhålla skydd även under ansökningstiden. Även om den svenska översättningen inte har någon rättslig verkan kan de dock få betydelse för om intrångsgöraren varit i god tro. Om det skulle visa sig att översättningen till svenska av kraven är felaktig eller missvisande kan detta alltså leda till att en domstol kan finna att en intrångsgörare missletts beträffande skyddsomfånget. Detta kan i sin tur få återverkningar för patenthavarens möjligheter att få ersättning för utnyttjande i enlighet med bestämmelsen.

68 a §

I tvistemål enligt 65 § får rätten, om *patentskriften i sin helhet inte finns på svenska* hos patentmyndigheten, förelägga patenthavaren eller annan som för talan på grund av en rätt som härleds från patenthavaren att ge in en översättning *till svenska av patentskriften*. Om den förelagda parten är kärke i målet, *ska* föreläggandet ges vid påföljd att talan annars kan komma att avvisas. Är den förelagda parten svarande i målet, *ska* före-

läggandet i stället ges vid påföljd att rätten annars kan låta översätta patentskriften på dennes bekostnad.

Paragrafen innehåller en fakultativ rätt för allmänna domstolar att i patentmål begära in fullständig översättning till svenska av en patentskrift. Bestämmelsen har hittills omfattat endast europeiska patent. Paragrafen har ändrats på så sätt att den nu omfattar alla patent där patentskriften inte finns tillgänglig i sin helhet på svenska hos PRV. Någon översättning av det sammandrag som ingår i en nationell patentskrift bör dock vanligen inte behövas eftersom sammandraget inte har någon rättslig verkan.

Vid införandet av 68 a § angavs att domstolen kunde avstå från att förelägga patenthavaren att ge in en översättning, till exempel om domstolen utifrån stämmningsansökan gör bedömningen att talan är ogrundad och att en fullständig översättning därför inte behövs (prop. 2005/06:189 s. 41). Domstolarna bör dock ges ett något större utrymme att bedöma att en översättning inte behövs, exempelvis när det med fog kan antas att parterna har möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i den engelskspråkiga patentskriften. Domstolen ska naturligtvis därvid beakta vad parterna anfört i frågan. Mot bakgrund av att den aktuella handlingen, dvs. patentskriften, utgör föremålet för tvisten bör domstolen även beakta offentlighetsintressen vid denna bedömning.

93 §

Är europeisk patentansökan, som ingivits till nationell patentmyndighet, att anse som återkallad därför att den *inte* inkommit till det europeiska patentverket inom föreskriven tid, *ska* patentmyndigheten på framställning av sökanden *ta upp* den som omvandlad till ansökan om svenskt patent under förutsättning

- 1) att framställningen inges till den nationella myndighet som mottog patentansökningen inom tre månader från det sökanden underrättades om att ansökningen ansågs återkallad och dessutom inkommer till patentmyndigheten inom tjugo månader från den dag då ansökningen ingavs eller, om prioritet yrkas, den dag från vilken prioritet *begärs*, samt
- 2) att sökanden inom tid som regeringen bestämmer *betalar* fastställd ansökningsavgift och inger översättning till svenska *eller engelska* av patentansökningen *eller, om ansökningen är skriven på engelska, en kopia av ansökningen*.

Uppfyller patentansökningen de krav rörande ansökans form som föreskrivas i den europeiska patentkonventionen och tillämpningsföreskrifterna till denna, *ska* den *godtas* i detta avseende.

Paragrafen reglerar omvandling av en europeisk patentansökan. Första stycket andra punkten har ändrats så att en europeisk patentansökan som är skriven på engelska kan omvandlas till en svensk patentansökan utan att den behöver översättas till svenska. Om ansökningen är skriven på engelska räcker det med att ge in en kopia av ansökningen till PRV. I det fall ansökningen är skriven på annat språk kan sökanden välja att lämna in en översättning av ansökningen till svenska eller engelska. I övrigt har endast språkliga ändringar gjorts. Dessa innebär inte någon ändring i sak.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.
2. I fråga om patentansökningar som har gjorts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.
3. Äldre bestämmelser gäller även för internationella patentansökningar som har fullföljts samt för europeiska patentansökningar som begärts omvandlade före ikraftträdandet. Detsamma gäller för patentansökningar som före ikraftträdandet getts in i samband med prövning enligt 38 § andra stycket.

Enligt punkten 1 träder de nya bestämmelserna i kraft den 1 juli 2013.

Enligt punkten 2 ska äldre bestämmelser tillämpas på patentansökningar som har gjorts före ikraftträdandet. Innebörden är att om en nationell patentansökan getts in på engelska före ikraftträdandet ska den i enlighet med nuvarande bestämmelser översättas till svenska innan ansökningen blir allmänt tillgänglig enligt 22 § PL. Ansökningar som har gjorts före ikraftträdandet kan alltså endast kan leda till patent som meddelas på svenska.

Enligt punkten 3 ska äldre bestämmelser tillämpas på internationella patentansökningar som har fullföljts samt för europeiska patentansökningar som begärts omvandlade före ikraftträdandet. Enligt dagens bestämmelser ska dessa ansökningar lämnas in i svensk översättning till PRV i samband med fullföljden respektive begäran om omvandling. I enlighet härmed kan sådana ansökningar

endast leda till patent som meddelas på svenska. Samma resonemang gör sig gällande även beträffande patentansökningar som före ikraftträdandet getts in i samband med prövning enligt 38 § andra stycket.

Kommittédirektiv

Översyn av möjligheten att ge in nationella patentansökningar på engelska

**Dir.
2011:56**

Beslut vid regeringssammanträde den 30 juni 2011

Sammanfattning

En särskild utredare ska utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översatta till svenska. Syftet med utredningen ska vara att göra en allsidig bedömning av frågan med hänsyn till näringspolitiska, språkpolitiska och offentligrättsliga aspekter.

Om utredaren kommer fram till att en sådan möjlighet bör införas ska denne redovisa de författningsförslag som behövs i patentlagstiftningen och eventuell annan lagstiftning.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2012.

Bakgrund

Genom den europeiska patentkonventionen (the Convention on the Grant of European Patents, EPC) är det möjligt att söka s.k. europeiska patent. Ansökan sker vid det Europeiska patentverket (European Patent Office, EPO) som också beviljar patentet. Europeiska patent beviljas på något av EPO:s tre officiella språk, engelska, tyska eller franska. Efter beviljandet väljer sökanden i vilka av EPC:s 38 medlemsländer som patentet ska vara giltigt. Detta sker i respektive land genom en formell och nationellt reglerad valideringsprocess. I Sverige kontrollerar Patent- och registreringsverket, PRV, att patenthavaren inom föreskriven tid uppfyllt formkraven för validering i Sverige. Om så är fallet kungör PRV patentet i Svensk Patenttidning. Efter beviljandet är det europeiska patentet giltigt utifrån nationella regler. Man kan likna

det europeiska patentsystemet vid ett knippe nationella patent med ett gemensamt ansökningsförfarande.

Enligt EPC (artikel 65) kan varje medlemsland sätta upp krav på att patentskriften ska översättas till landets språk för att det europeiska patentet ska kunna valideras i landet. Detta har lett till att användarna av det europeiska patentsystemet drabbats av betydande översättningskostnader. Europeiskt näringsliv har därför länge framfört önskemål om lättnader i översättningskraven. Detta har resulterat i den s.k. Londonöverenskommelsen som trädde i kraft den 1 maj 2008. Londonöverenskommelsen har tillträtts av 16 av EPC:s 38 medlemsstater, däribland Sverige, och innebär att de anslutna länderna under vissa förutsättningar avstår från möjligheten att ställa upp krav på översättningar. För svensk del innebär Londonöverenskommelsen i korthet att om ett europeiskt patent har beviljats på engelska så krävs endast att de s.k. patentkraven översätts till svenska.¹

Patentkraven är en volymmässigt liten men innehållsmässigt viktig del av patentskriften. Patentkraven som vanligtvis består av ca 1–3 sidor innehåller definitionen av den patenterade uppfinningen. Denna ska förstås mot bakgrund av patentskriftens andra del, den s.k. beskrivningen som vanligtvis består av 10–20 sidor, där uppfinningen och dess industriella tillämplighet beskrivs relativt ingående.

Nationella svenska patent måste beviljas på svenska. En ansökan som är formulerad på engelska handläggs dock av PRV fram till publiceringen. Senast i samband med publiceringen, som normalt sker 18 månader efter ingivningsdagen, måste patentansökan i sin helhet ha givits in i en svensk översättning och det är i denna språkdräkt som patentet beviljas. Ett svenskt patent beviljas genom att det kungörs av PRV i Svensk Patenttidning. Patentskriften biläggs kungörelsen. Svensk Patenttidning publiceras på internet.²

I PRV:s patentregister fanns vid utgången av 2010 ca 97 000 patent. Av dessa var knappt 83 procent europeiska patent och drygt 17 procent nationella svenska patent. Tendensen är att andelen europeiska patent ökar. Enligt statistik från PRV var nästan 90 procent av de patent som blev gällande i Sverige under 2008 europeiska patent.

Island, Nederländerna och Danmark har valt att anpassa sina nationella regler efter Londonöverenskommelsen och tillåter

¹ Se vidare prop. 2005/06:189.

² Se <http://wwwm.prv.se/svp/default.jsp>.

numera att nationella ansökningar handläggs och patent beviljas utan att beskrivningen översätts från engelska. I Finland godkände riksdagen den 11 mars 2011 en proposition som innebär att en sådan ordning införs även i Finland. Den finska riksdagen godkände samtidigt Finlands anslutning till Londonöverenskommelsen. Finland blir således det sjuttonde av EPC:s medlemsstater som ansluter sig till Londonöverenskommelsen.

Behov av en översyn

PRV och olika branschorganisationer som t.ex. Svenskt Näringsliv, Läkemedelsindustriföreningen och Företagarna har framfört önskemål till regeringen att det ska bli möjligt att ge in ansökningar och få svenska patent beviljade på engelska på motsvarande sätt som idag är möjligt när det gäller europeiska patent validerade i Sverige.³ Näringslivet ser detta som en åtgärd som skulle medföra förenklingar och betydande kostnadsbesparingar. PRV har anfört att en sådan möjlighet skulle göra det mer attraktivt att söka nationella svenska patent. Samtidigt väcks vissa frågor med anknytning till offentlighetsprincipen samt språkanvändningen vid svenska myndigheter.

Näringspolitiska aspekter

Svenska innovativa företag arbetar i dag ofta internationellt och har därmed behov av patentskydd inte enbart i Sverige utan även på andra marknader. Det finns dock fördelar med att göra den första patentansökan för en viss uppfinning nationellt och därefter successivt utöka sitt patentskydd genom patentansökningar även i andra länder. På detta sätt kan man i en liten skala pröva om uppfinningen är patenterbar innan man tar de kostnader och det arbete som det innebär att söka internationellt. Vidare kan man då dra nytta av de kortare handläggningstider som ofta råder vid en liten nationell myndighet som t.ex. PRV.

I dag måste en innehavare av ett svenskt patent översätta sitt patent innan han eller hon med detta som grund kan ansöka t.ex. vid EPO eller i USA. Om patenthavaren i stället har fått sitt första

³ Se t.ex. ärende Ju 2009/6867/L3 (Svenskt Näringsliv och Läkemedelsindustriföreningen), Ju 2009/8136/L3 (Sveriges Patentbyråers Förening) och Ju 2009/10644/L3 (Företagarna).

patent beviljat vid EPO eller vid någon av de nationella myndigheter som accepterar engelska behöver han eller hon i motsvarande situation inte göra någon översättning.

Patentskrifter har en utpräglad teknisk natur och översättningar är en kostsam process. De näringslivsorganisationer som vänt sig till regeringen anser att den nuvarande regleringen skapar ekonomiska incitament att välja bort en svensk nationell patentansökan till förmån för en ansökan vid EPO eller en nationell ansökan i ett land som accepterar engelska i patentansökningar.

PRV har anfört att den gällande ordningen kan leda till ett minskat antal nationella patentansökningar, vilket kommer att ge minskade intäkter för PRV. Detta kan få konsekvenser för myndighetens möjlighet att upprätthålla sin kompetens på viktiga områden. PRV har anfört att det i förlängningen kan leda till att PRV förlorar sin status som s.k. PCT-myndighet. En PCT-myndighet har rätt att utföra granskningar enligt det internationella granskningsarbetet inom ramen för Patent Cooperation Treaty (PCT). För att få vara PCT-myndighet krävs att myndigheten har ca 100 granskare.

PRV har pekat på att medan det stora flertalet patentmyndigheter ser en nedgång i antalet nationella ansökningar så är trenden i Nederländerna den motsatta. Där har under 2009 (fram till november) antalet inlämnade nationella ansökningar ökat med 5 procent. Ökningen har främst skett bland små och medelstora företag och förklaras med den där införda möjligheten att ge in nationella ansökningar och bevilja patent på engelska, vilken ca en tredjedel av sökandena använder sig av. Motsvarande statistik från PRV visar en nedgång i antalet nationella ansökningar om 8 procent. Mot bakgrund av att det sakligt och rättsligt sätt inte är någon skillnad mellan svenska patent och europeiska patent som är giltiga i Sverige, upplevs det som ett problem att förklara för användare av patentsystemet vad som motiverar de skilda översättningskraven.

Språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter

I språklagen (2009:600) anges att svenska är huvudspråk i Sverige (4 §). För att svenska språket ska kunna fylla denna funktion och därmed vara samhällets gemensamma språk har det allmänna ålagts ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 §). I

detta ansvar ligger att åtgärder ska vidtas för att förhindra att svenska språket tappar mark inom de områden som omfattas av offentlig verksamhet.

Som en konsekvens av att det i språklagen uttryckligen anges att svenskan har ställning som huvudspråk, finns också en reglering i lagen av innebörd att språket inom den offentliga verksamheten är svenska (10 §). Denna reglering har inte minst sin bakgrund i bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet i tryckfrihetsförordningen. För att offentlighetsprincipen ska fylla sin funktion är det väsentligt att de handlingar som blir allmänna är skrivna på svenska.

En förutsättning för svenskans funktion som huvudspråk är att det är ett komplett språk (se prop. 2008/09:153 s. 33). Det innebär att svenskan ska kunna användas inom alla områden, vilket kräver att det fortlöpande skapas svenska termer för innovation och andra nya företeelser och begrepp. Myndigheterna har därför också ålagts ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas (12 § språklagen). I förarbetena till språklagen betonas samtidigt att behovet av att skapa ny terminologi behöver vägas mot de förutsättningar som finns inom särskilda verksamhetsområden.

För att förstå ett patent är det nödvändigt att ta del av patentkraven men också den s.k. patentbeskrivningen. En konsekvens av att införa en möjlighet att ge in nationella patentansökningar och att få dessa beviljade delvis på engelska skulle därför bli att innebörden av ett beslut om ett nationellt patent inte går att tillgodogöra sig på svenska. Detta skulle kunna innebära minskade möjligheter till insyn. Se dock prop. 2005/06:189 s. 31 f. angående genomförandet av Londonöverenskommelsen.

Uppdraget

Utredaren ska utreda och ta ställning till om det bör införas en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patentansökningar med patentbeskrivningen på engelska och endast patentkraven översätta till svenska. Utredaren ska särskilt bedöma om fördelarna överväger nackdelarna med en sådan möjlighet utifrån näringspolitiska, språkpolitiska och offentlighetsrättsliga aspekter. Utredaren bör studera hur frågan behandlats i andra till

Londonöverenskommelsen anslutna länder, och då särskilt andra anslutna nordiska länder.⁴

Om utredaren finner att en sådan möjlighet bör införas ska denne också lämna förslag till de författningsändringar som behövs i patentlagstiftningen och i eventuell annan lagstiftning. Utredaren ska göra en konsekvensutredning i enlighet med vad som närmare följer av 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Utredaren ska samråda med berörda myndigheter och organisationer.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2012.

(Näringsdepartementet)

⁴ Danmark och Island är anslutna till Londonöverenskommelsen, Finland har beslutat att tillträda överenskommelsen.

Statens offentliga utredningar 2012

Kronologisk förteckning

1. Tre blir två! Två nya myndigheter inom utbildningsområdet. U.
2. Framtidens högkostnadsskydd i vården. S.
3. Skatteincitament för riskkapital. Fi.
4. Kompletterande regler om personuppgiftsbehandling på det arbetsmarknadspolitiska området. A.
5. Högskolornas föreskrifter. U.
6. Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning. S.
7. Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2012 – långsiktig säkerhet, haverier och global utblick. M.
8. Skadeståndsansvar och försäkringsplikt vid sjötransporter – Atenförordningen och försäkringsdirektivet i svensk rätt. Ju.
9. Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning. A.
10. Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi. Ku.
11. Snabbare betalningar. Ju.
12. Penningtvätt – kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud. Ju.
13. En sammanhållen svensk polis. Ju.
14. Ekonomisk värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarförvaltning. Fi.
15. Plan för framtagandet av en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning. M.
16. Att angöra en kulturbrygga – för stöd till nyskapande kultur. Ku.
17. Psykiatri och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd. S.
18. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. – den mjuka infrastrukturen på väg. N.
19. Nationella patent på engelska? N.

Statens offentliga utredningar 2012

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Skadeståndsansvar och försäkringsplikt vid sjötransporter – Atenförordningen och försäkringsdirektivet i svensk rätt. [8]

Snabbare betalningar. [11]

Penningtvätt – kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud. [12]

En sammanhållen svensk polis. [13]

Socialdepartementet

Framtidens högkostnadsskydd i vården. [2]

Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättning. [6]

Psykiatri och lagen – tvångsvård, straffansvar och samhällsskydd. [17]

Finansdepartementet

Skatteincitament för riskkapital. [3]

Ekonomisk värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarförvaltning. [14]

Utbildningsdepartementet

Tre blir två! Två nya myndigheter inom utbildningsområdet. [1]

Högskolornas föreskrifter. [5]

Miljödepartementet

Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2012 – långsiktig säkerhet, haverier och global utblick. [7]

Plan för framtagandet av en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning. [15]

Näringsdepartementet

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – den mjuka infrastrukturen på väg. [18]

Nationella patent på engelska? [19]

Kulturdepartementet

Läsarnas marknad, marknadens läsare – en forskningsantologi. [10]

Att angöra en kulturbrygga – för stöd till nyskapande kultur. [16]

Arbetsmarknadsdepartementet

Kompletterande regler om personuppgiftsbehandling på det arbetsmarknadspolitiska området [4]

Förmån och fälla – nyanländas uttag av föräldrapenning. [9]